

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

SAĞLIK SEKTÖRÜ ÇALIŞANLARININ
DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK
ALGISINA ETKİSİ: AĞRI ELEŞKİRT DEVLET
HASTANESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Gökçe CEREV

HAZIRLAYAN

Bünyamin SAYLAN

ELAZIĞ -2020

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

SAĞLIK SEKTÖRÜ ÇALIŞANLARININ DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN
GİRİŞİMCİLİK ALGISINA ETKİSİ: AĞRI ELEŞKİRT DEVLET HASTANESİ
ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Gökçe CEREV

HAZIRLAYAN

Bünyamin SAYLAN

Jürimiz, tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans\doktora tezi başarılı sayılmıştır.

Jüri Üyeleri

İmza

1. Doç. Dr. Gökçe CEREV

.....

2. Dr. Öğrt. Üyesi Ahmet Fethi DURMUŞ

.....

3. Dr. Öğrt. Üyesi Ömer Şükrü YUSUFOĞLU

.....

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ömer Osman UMAR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****Sağlık Sektörü Çalışanlarının Demografik Özelliklerinin Girişimcilik Algısına
Etkisi: Ağrı Eleşkirt Devlet Hastanesi Örneği****Bünyamin SAYLAN****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****İşletme Anabilim Dalı****Elazığ - 2020; Sayfa: X + 95**

Bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmelerle birlikte toplumda önemi artan olgulardan biri de girişimciliktir. Sağlık hizmeti sunan kuruluşlar bazı özellikleri bakımından diğer işletmelerden ayrılırlar da, son yıllarda diğer işletmeler gibi kaliteli sağlık hizmetlerinin sunulmasının yanı sıra aynı zamanda pazarda rekabet ederek varlıklarını sürdürmeye de çalışmaktadırlar. Özellikle gelişmiş ülkelerde sağlık hizmeti sunan özel hastanelere yönelik kurumsal performans ölçümlerine dayanan akademik çalışmalara ve araştırmalara rastlamak mümkündür. Bu çalışmada da sağlık çalışanlarının girişimci kişilik özellikleri demografik özellikleri arasındaki ilişkiyi keşfedici ve doğrulayıcı analiz yöntemleriyle tespit etmek amaçlanmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde kavramsal çerçeve çizilmiştir. Bu bölümde kişilik, girişimci ve girişimcilik kavramları açıklanarak, girişimcilerin temel özellikleri ve temel işlevleri ve girişimcilik türleri incelenmiştir.

İkinci bölümde girişimciliğin dünyada ve Türkiye’deki tarihsel gelişimi incelenmiş, girişimcilik sürecine ilişkin bilgiler açıklanmış ve girişimcilik kavramına yönelik ilgili çalışmaların yer aldığı literatür taramasına yer verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde Ağrı ili Eleşkirt İlçe Devlet Hastanesi çalışanlarının demografik özellikleri, girişimcilik algıları ve bunlar arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek amacıyla alan araştırması yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık sektörü, sağlık çalışanı, girişimcilik, algı, demografik özellikler

ABSTRACT**Master's Thesis****The Impact of Demographic Characteristics of Health Sector Workers on
Entrepreneurship Perception: The Case of Ağrı Eleşkirt State Hospital****Bünyamin SAYLAN****Fırat University****Institute of Social Sciences****Department of Business Administration****Elazığ – 2020; Page: X + 95**

Entrepreneurship is one of the increasingly important issues in society with the developments in science and technology. Although healthcare providers leave other businesses in terms of some features, they have been trying to survive by competing in the market as well as providing quality healthcare services like other businesses in recent years. It is possible to find academic studies and researches based on institutional performance measurements especially for private hospitals providing health care services in developed countries. In this study, it is aimed to identify the direct and indirect interactions between the entrepreneurial personality characteristics of the hospital managers and the institutional (financial and non-financial) performances of the hospitals through exploratory and confirmatory analysis methods and to develop models with confirmatory character based on these relationships.

In the first part of the study, a conceptual framework is drawn. In this section, the concepts of personality, entrepreneurship and entrepreneurship are explained and the basic characteristics and basic functions of entrepreneurs and types of entrepreneurship are examined.

In the second section, the historical development of entrepreneurship in the world and in Turkey is examined, information about the entrepreneurial process is explained and a literature review of related studies on the concept of entrepreneurship is given.

In the third and final part of the study, field research was conducted to determine the demographic characteristics, entrepreneurial perceptions and the relationship between the employees of Eleşkirt District State Hospital in Ağrı province.

Keywords: Health sector, health worker, entrepreneurship, perception, demographics

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖZET	III
ABSTRACT.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLolar LİSTESİ	IX
ÖNSÖZ	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TEMEL KAVRAMLAR	4
1.1. Kişilik Kavramı	4
1.2. Kişilik İle İlişkili Kavramlar.....	5
1.2.1. Karakter.....	5
1.2.2. Mizaç.....	6
1.2.3. Benlik	7
1.2.4. Yetenek.....	8
1.3. Girişim Kavramı	9
1.4. Girişimci Kavramı	10
1.4.1. Girişimcilerin Temel Özellikleri.....	12
1.4.2. Girişimcinin Temel İşlevleri.....	14
1.5. Girişimcilik Kavramı	15
1.6. Girişimcilik Türleri	19
1.6.1. Sosyal Girişimcilik	19
1.6.2. Çevreci Girişimcilik	21
1.6.3. Kurumsal Girişimcilik	22
1.6.4. İç Girişimcilik.....	23

İKİNCİ BÖLÜM

2. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİK SÜREÇLERİ	26
---	-----------

2.1. Girişimcilik Kavramının Tarihsel Gelişimi	26
2.1.1. Dünyada Girişimciliğın Tarihsel Gelişimi.....	26
2.1.2. Türkiye’de Girişimciliğın Tarihsel Gelişimi	28
2.3. Girişimcilik Süreci.....	31
2.3.1. Fırsatları Tanımlamak ve Değerlendirmek	31
2.3.2. İş Planı Geliştirmek	32
2.3.3. Gerekli Kaynakları Sağlamak.....	33
2.3.4. Girişimi Yönetmek	34
2.4. Yönetici ve Girişimci Arasındaki Farklar.....	35
2.5. Girişimcilik Kavramına Yönelik Yapılan �alışmalar	37

       B    

3. SAğLIK SEKT��� �ALIşANLARININ DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİşİMCİLİK ALGISINA ETKİSİ.....	41
3.1. Araştırmanın Amacı ve �nemi	42
3.2. Yöntem	43
3.4. �l�eğın Geçerlik ve Güvenirlik Analizi	44
3.5. Evren ve �rnekleme	44
3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	45
3.7. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri	46
3.8. Araştırmanın Bulguları	47
3.9. Katılımcıların Girişimcilik Algı Düzeyleri.....	52
3.10. Katılımcıların Girişimcilik Algılarının Demografik �zelliklerine Göre Dağılımı	55
SONUÇ	77
KAYNAKLAR	80
EKLER	92
Ek-1: Tez Orijinallik Raporu	92
Ek-2: Anket Formu	93
�ZGE�Mİş	95

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1.1. Girişimcilik teorisinin ve girişimcilik kavramının gelişimi	17
Tablo 3.1. Sağlık çalışanlarının cinsiyet dağılımı	48
Tablo 3.2. Sağlık çalışanlarının yaş dağılımı	48
Tablo 3.3. Sağlık çalışanlarının medeni durum dağılımı	49
Tablo 3.4. Sağlık çalışanlarının hizmet sürelerine ilişkin dağılımları	49
Tablo 3.5. Sağlık çalışanlarının eğitim durumlarına ilişkin dağılımları	50
Tablo 3.6. Sağlık çalışanlarının meslek durumlarına ilişkin dağılımları	50
Tablo 3.7. Sağlık çalışanlarının anne ve babalarının eğitim durumlarına ilişkin dağılımları	51
Tablo 3.8. Sağlık çalışanlarının anne-baba meslek ve girişimci yakınının bulunma durumlarına ilişkin dağılımları	52
Tablo 3.9. Katılımcıların girişimcilik algısı puan ortalamaları	53
Tablo 3.10. Sağlık çalışanlarının cinsiyet değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri	55
Tablo 3.11. Sağlık çalışanlarının yaş değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri	58
Tablo 3.12. Sağlık çalışanlarının medeni durum değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri	60
Tablo 3.13. Sağlık çalışanlarının hizmet süresi değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri	61
Tablo 3.14. Sağlık çalışanlarının eğitim durumu değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri	62
Tablo 3.15. Sağlık çalışanlarının meslek değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri	63

Tablo 3.16.	Sağlık çalışanlarının anne ve baba eğitim durumu değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri	64
Tablo 3.17.	Sağlık çalışanlarının baba meslek durumu değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri.....	68
Tablo 3.18.	Sağlık çalışanlarının anne meslek durumu değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri.....	70
Tablo 3.19.	Sağlık çalışanlarının girişimci yakını bulunma durumuna göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri	72
Tablo 3.20.	Sağlık çalışanlarının girişimcilik algısı alt boyutları arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi.....	73
Tablo 3.21.	Araştırmanın hipotezlerine ilişkin kabul/red durumu	75

ÖNSÖZ

Bilim ve teknolojide yaşanan gelişmeler, ulusal ve uluslararası piyasalarda ortaya çıkan değişiklikler ve yenilikler, küreselleşme ve rekabet koşullarının zorlaşması gibi durumlar girişimciliğin ön plana çıkmasını sağlamış ve söz konusu alana yönelik çalışmaların sayısı gün geçtikçe artmıştır. Bilim ve teknolojide yaşanan gelişmeler hayatın tüm alanında olduğu gibi sağlık alanında da önemli gelişmelerin ortaya çıkmasını sağlamış ve rekabet koşullarını zorlaştırmıştır. Sağlık kuruluşlarının hastalarına yönelik hizmet kalitesini artırmaları ve güçlü rekabet koşullarında varlıklarını sürdürebilmeleri açısından yeni ürün ve hizmetler, yeni yöntemler geliştirmeleri ve sektörün mevcut koşullarını geliştirmeleri olarak tanımlanan girişimcilik faaliyetleri önem arz etmektedir. Sağlık sektöründe çalışan bireylerin girişimcilik ruhuna sahip olmaları, hastalara yönelik sunulan sağlık hizmetlerinin kalitesini de etkilemektedir. Bu çalışmada da Ağrı ili Eleşkirt Devlet Hastanesi çalışanlarının demografik özelliklerinin girişimcilik algıları üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında benden yardım ve desteğini esirgemeyen hocam Sayın Doç. Dr. Gökçe CEREV'e, anket formlarını içtenlikle cevaplandırarak çalışmanın ortaya çıkmasına destek veren çalışma arkadaşlarıma ve her zaman yanımda olan aileme teşekkür ederim.

GİRİŞ

- Çalışma Konusunun Seçimi: Çalışmada sağlık sektörü çalışanlarının girişimcilik algılarının ortaya çıkarılmasının sağlık kuruluşları, hastalar ve çalışanlar açısından önemi incelenmektedir. Araştırma sonucunda ulaşılan sonuçların sağlık kuruluşlarında sunulan hizmetlerin kalite düzeyinin artırılmasında etkili olması amaçlanmaktadır.

- Çalışmanın Amacı: Alan yazında bireylerin girişimcilik algılarını ve eğilimlerini belirlemeye yönelik birçok çalışma yer almaktadır. Sağlık çalışanlarının girişimcilik algılarını ve eğilimlerini belirlemeye yönelik çalışmaların az olması, bu çalışmayı sağlık sektörü çalışanlarının demografik verilerinin girişimcilik algıları üzerindeki etkilerini belirlemesi açısından önemlidir. Bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmelere bağlı olarak değişen insan ve toplum ihtiyaçlarına cevap verebilmek, hizmet kalitesini artırmak ve hitap edilen kitlenin taleplerine hızlı ve yenilikçi hizmet ve ürün sunmak hem özel hem de kamu kurum ve kuruluşları açısından oldukça önemlidir. Teknolojik gelişmelerle birlikte insanların hızlı bir şekilde bilgiye ulaşmaları ve buna bağlı olarak bilinçlenmeleri, sağlık sektörüne yönelik beklentilerini de artırmıştır. Bu bağlamda sağlık kuruluşlarının girişimcilik faaliyetlerine önem vermesi ve girişimcilik algısı ve eğilimi yüksek olan çalışanları desteklemeleri yenilikçi ve yaratıcı ürün ve hizmetlerin ortaya çıkmasında etkili olabilmektedir. Bu çalışmada da Ağrı ili Eleşkirt Devlet Hastanesi çalışanlarının demografik verilerinin girişimcilik algıları üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın Önemi: Ülkelerin ve toplumların gelişmişlik düzeyini ve gelişme hızını doğrudan etkileyen sosyal unsurlardan biri olan girişimci, toplumsal ihtiyaçları karşılayabilecek mevcut ürün ve hizmetleri, üretim faktörlerini kullanarak yeni ürün ve hizmetler ortaya çıkarır, yeni ticari fikirler geliştirerek sektörün genişlemesini sağlar ve yeni iş olanakları oluşturarak istihdam oranını artırır ve süreçte ortaya çıkabilecek riskleri üstlenir.

Girişimcilik, gelişmekte olan ülkelerde yaygın olarak tanınmış bir kavramdır ve bir ulusun ekonomik büyümesine yönelik en önemli katkılardan biri olarak görülmektedir. Girişimciliğin, insanlara sınırsız imkânlar sunduğu ve onların gelişmesini sağlayarak gelir elde etmelerine yardımcı olan istihdam alanı oluşturduğu tespit

edilmiştir. Girişimciliğin; ekonominin yenilenmesinde önemi ve işlevleri üzerinde ve inovasyon, piyasa fırsatlarının kontrolü ve toplumun modernizasyonu yoluyla ekonomik büyümeye katkısı konusunda fikir birliğine varılmış olunmasına rağmen, hükümetleri uyarmak için sosyal aktivistler olarak hareket eden girişimciler yüzünden, araştırmacılar girişimciliğin tam bir tanımı, girişimcilik için gerekli kriterlerin neler olduğu ya da girişimcilik eğilimlerinin nasıl geliştiği konusunda bir fikir birliğine varamamışlardır. Ancak girişimcilik her ne kadar doğuştan gelen bir yetenek olsa da aynı zamanda eğitim yoluyla da kazandırılan bir beceridir. Girişimcilik araştırmaları dinamiktir ve giderek girişimcilik özelliklerine, girişimcilik değerlerine ve bu girişimcilik özelliklerinin ekonomiye, ekonomik büyümeye ve rekabetçiliğe nasıl katkı sağladığı yönünde ilgi artmaktadır (Audretsch, 2007).

Günümüzde yeni teknolojik gelişmelerdeki hızlı değişimler organizasyonları; daha iyi performans sergilemek ve yeni iş stratejileri geliştirmek zorunda bırakmıştır. Bu durum da organizasyonun yöneticilerine ve çalışanlarına çevreyi daha fazla takip etmek için baskı oluşturmaktadır (Demirel ve Özbezek, 2015:114). Girişimcilik bakış açısı işletmelere, çevrenin getirdiği değişim ve baskılara, örgütsel kaynak ve yeterlilikler çerçevesinde cevap vermeyi sağlamaktadır. Bu tepki de, işletmelere performanslarını üst düzeye çıkarma avantajı sağlamaktadır.

Genel olarak rekabetin yoğun yaşandığı sektörlerdeki organizasyonlar için önerilebilecek olan girişimcilik bakış açısı, rekabetin her geçen gün arttığı ve yeni ve farklı şeyler ortaya koyarak var olan konumun ve rekabetçi gücün korunmasının önemli olduğu sağlık sektöründe de önemli bir konu haline gelmiştir. Bunun yanı sıra ekonomik, teknolojik ve demografik yapıya oldukça duyarlı olan sağlık sektöründe faaliyette bulunan sağlık işletmeleri için performans ölçümü ve bu konudaki yaklaşımlar da oldukça önemli bir hale gelmiştir. Teknolojideki gelişmelerin diğer sektörlerden daha hızlı gerçekleşmesi ve sağlığa ayrılan payın kısmen düşük olması gibi durumlara rağmen, sağlık kurumlarında yüksek maliyetli hizmetlerin sunulması ve yapılan reform çalışmaları sonucunda meydana gelen köklü değişimler, sağlık hizmeti sunan kuruluşları değişime zorlamaktadır. Bu nedenle kamu ağırlıklı sağlık hizmetlerinin yanı sıra özel sektör anlayışının da hızla yaygınlaştığı pazarda, beklentileri karşılayabilmek için sağlık işletmelerinin hem finansal olarak hem de entelektüel sermaye yönünden yeterliliğe sahip olması gerekmektedir.

Sağlık sektöründe artan maliyetler, tüketicilerin daha seçici davranmasına ve hizmet kalitesini tesadüflere bırakmamaktadır. Günümüzde bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmelerle birlikte insanlar sağlık hizmetlerine ilişkin yeterli düzeyde bilgiye sahip olmuş ve buna bağlı olarak sunulan düşük kaliteli hizmete daha az tolerasyon göstermişlerdir. Son yıllarda alternatif ve tamamlayıcı tıp alanında yaşanan gelişmelerle birlikte hastalar hastalıklarına farklı tedavi yöntemleri aramakta, hastanelerde doktorların uyguladığı tedavileri sorgulamakta ve uygulanan tedavi yöntemlerini sorgulamaktadırlar. Günümüzde sağlık kuruluşları ve hekimlere olan güven azalmıştır ve hastalar hekimleriyle etkili iletişim kuramamaktan şikayet etmektedirler. Hızlı nüfus artışıyla birlikte artış gösteren işsizlik, sosyal güvencesi olmayan bireylerin sayısının artmasına neden olmuş ve son yıllarda üretilen sentetik ilaçların yan etkilerinin, tedavi edici özelliklerinden daha fazla etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durum sağlık kuruluşlarının toplumsal değişimleri ve değişen ihtiyaçları takip ederek bu doğrultuda yeniden yapılanmaları ve hizmet kalitelerini artırmaları gerekmektedir.

Alanyazında sağlık sektöründe çalışan bireylerin girişimcilik eğilimleri ve algılarına yönelik yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu çalışmada sağlık sektörü çalışanlarının girişimcilik algılarının ve eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Ağrı ili Eleşkirt Devlet Hastanesi çalışanlarına “Girişimcilik Algısı Ölçeği” uygulanmış ve ölçek sonuçları analiz edilerek tablolastırılmış ve bulgular bölümünde verilere ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TEMEL KAVRAMLAR

1.1. Kişilik Kavramı

Bireyi diğer bireylerden farklılaştıran, doğuştan getirilen ya da sonradan edindiği ve düzenli olarak ortaya koyduğu özelliklerinin tamamı kişilik olarak tanımlanmaktadır. Bireyin süreklilik arz eden zihinsel, duygusal, fiziksel ve sosyal özellikleri kişiliği oluşturmaktadır. Bu bağlamda bireyin kalıcı olarak ortaya koyduğu tepkileri kişilik olarak nitelendirilebilir. Farklı bir tanımda ise bireylerin kendilerine özgü davranışları, tutumları ve düşüncelerini ortaya koymalarını sağlayan unsurların tümü kişilik olarak tanımlanmıştır. Freud, Adler, Jung ve Horney gibi kişilik kavramı üzerine çalışan birtakım kuramcılar kişiliğin varsayımlara dayanan bir kavram olduğu, somut olarak gözlemlenebilmesinin mümkün olmadığını, kişiliğin bireyin iç dünyasıyla alakalı unsurlardan oluştuğunu ve kişilerarası ilişkiler incelenerek kişiliğe ilişkin bilgiler edinilebileceğini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda kişiliğin, bireylerin sosyal ilişkilerini sergilediği anlarda gözlemlenebilen bir kavram olduğu söylenebilir (Özdemir vd., 2012: 567).

Kişiyeye özgü manevi, duygusal ve ruhsal özelliklerin tümü kişilik olarak tanımlanmaktadır. Şahsiyet ve yabancı kavramları, kişilik kavramının eş anlamlısı olup (TDK, 2019), Latince kökenli “persona” kelimesinden türemiştir. Persona kavramı aynı zamanda tiyatro sanatçıları tarafından kullanılan maske anlamına da gelmektedir. Roma döneminde tiyatro oyuncularını canlandırdıkları karakterleri temsil eden maskeler takarak, sanatlarını icra etmişlerdir. İzleyiciler, oyuncuların taktıkları maskeler nedeniyle mimiklerini tam olarak anlayamamakta ve bu yöntemle bireysel farklılıklar vurgulanmaktadır (Zel, 2011: 10).

Kişilik kavramının tanımına ve nasıl belirleneceğine ilişkin araştırmacılar arasında farklı görüşler bulunmaktadır. Jung, Freud ve Adler, kişilik kavramını bilinçaltı kapsamında açıklarken, Berne bireylerin düşünce yapılarını oluşturma ve düzenleme biçimleri kapsamında açıklamaktadır. Bu bağlamda kişilerin düşünsel, duygusal ve eylemsel yapıları gibi içsel süreçlerin kişiliği ortaya çıkardığı söylenebilir (Burger, 2006:

412). Bireylerin duygu, düşünce ve eylemlerine etki eden kişisel unsurların tamamı kişilik olarak tanımlanmaktadır. İçsel ve dışsal unsurlardan doğrudan etkilenebilen kişilik kavramı, bireylerin psikolojik, genetik, biyolojik ve psikolojik yapısını, tutum ve davranışlarının tümünden oluşan kompleks bir yapıdır (Funder, 2001: 198).

Kişilik kavramının açıklanmasında bireysel özellik, davranışçılık, hümanist ve psikanalitik paradigmlar olmak üzere birtakım farklı paradigmalara dayandırılmıştır. Her bir paradigma kişiliği bir bütün olarak açıklayamamakta, ancak farklı kişilik sınıflandırmalarının ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Psikoloji bilimi, kişiliği bir bütün olarak ele alarak incelemeyi amaçlamaktadır (Funder, 2001: 199).

Aile, okul ve bireyin çevresini oluşturan diğer sosyal birimlerin kişiliği oluşturduğundan dolayı, bu birimlerin ele alınarak değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Kişiliği açıklarken okul, aile ve diğer sosyolojik birimleri, birbirleriyle ilişkili olmaları nedeniyle bir bütün olarak ele almak daha etkili açıklama yapılmasını sağlayabilmektedir (Atkinson ve Hilgard, 1995: 13).

1.2. Kişilik İle İlişkili Kavramlar

Mizaç, yetenek, karakter ve benlik kavramları kişilik ile ilişkili kavramlar olup (Eroğlu, 2011: 37) bu kavramlar aşağıdaki şekilde açıklanmıştır.

1.2.1. Karakter

Bireylerin ahlaki ve sosyal yönlerini ifade eden karakter kavramı, bireysel farklılıkları açıklamak amacıyla kullanılmaktadır. Toplumda ahlak kurallarına, sosyal normlara ve değerlere göre davranan, eylemlerini bu yönde gerçekleştiren ve bu normları ve değerleri benimseyen bireyler “karakterli” bireyler olarak nitelendirilmektedirler. Toplumsal normlara, ahlak kurallarına ve kültürel değerlere aykırı davranışlar sergileyen bireyler ise “karaktersiz” olarak nitelendirilmektedir. Toplumsal kurallara ve değerlere uymayan düşüncelere sahip olan ve eylemler sergileyen bireylere yönelik kullanılan “karaktersiz” ifadesi o bireyin tamamıyla toplumsal ve ahlaki kurallara aykırı davranışlar sergilediğini, yaptığı her eylemin ve söylemin bu kurallara aykırı olduğunu göstermemektedir. Bu durumda karaktersiz ifadesi yalnızca kişi hakkında sahip olunan olumsuz düşüncelerden dolayı, karakter kavramının negatif yönünü ifade etmek için

kullanılmaktadır (Eroğlu, 2011: 220).

Froom, karakterin, kişiliğin sonradan kazanılan en önemli unsuru olduğunu ifade etmiştir. Bireylerin doğuştan getirdikleri içgüdülerinden ziyade karakterleri doğrultusunda eylemlerini gerçekleştirmektedirler. Bireylerin eylemlerini sergilemeden önce düşünmeleri ve davranışlarını bu doğrultuda gerçekleştirmeleri çok fazla zaman aldığından dolayı, bireyler eylemlerini genellikle karakterleri doğrultusunda gerçekleştirmektedirler. Bir başka deyişle, karakter kişinin hayatında zamanla içgüdülerinin önüne geçerek davranışlarının ortaya çıkmasında etkili olur (İnanç ve Yerlikaya, 2014: 66).

Karakter, kişinin doğuştan sahip olduğu ve sonradan kazanılmış özellikler olmak üzere iki farklı şekilde ele alınabilir. Doğuştan sahip olunan karakterler fitri karakterler olarak adlandırılır ve bu karakter türünün bir kısmı kişinin hayatı boyunca hiç kullanılmazken bir kısmı da kişinin yaşantı sürecinde gelişmektedir. Benzer özelliklere sahip olan tek yumurta ikizlerinin farklı kültüre sahip toplumlarda yetişmeleri durumunda farklı karakter özellikleri ortaya çıkar ve benzerlikleri sonlanır. Aradan geçen sürenin uzamasıyla birlikte kişilerin karakterlerinde gözlenen farklılık artmakta ve olaylara yönelik bakış açıları ve değerlendirmeleri bariz derecede farklılaşabilmektedir. Bu bağlamda bireylerin karakterlerinin oluşumunda ve karakter gelişiminde içerisinde bulunulan sosyal toplumun ve kültürel değerlerin büyük öneme sahip olduğu söylenebilir. Aynı kökene ve kültürel değerlere sahip olan bireylerin, farklı kültürlere sahip ortamlarda yetişmeleri durumunda farklı karakterlere sahip oldukları söylenebilir (Carrel, 2000: 303).

1.2.2. Mizaç

Bireylerin yaşam sürecinde edindikleri deneyimlerine bağlı olarak geliştirdikleri duygularının ve eylemlerinin bütünü mizaç olarak tanımlanmaktadır (Burger, 2006: 352). Bireylerin daha çok iç yapısıyla ilgili olan mizaç, kızgın, melankolik, neşeli ve soğukkanlı mizaç olmak üzere dört farklı sınıfa ayrılmıştır (Zel, 2011: 20-21).

Halk arasında “huy” olarak nitelendirilen smizaç kavramı, kişilerin duygusal ve davranışsal özelliklerini ifade etmektedir. Bireylerin coşku ve duygusal denge durumlarını ifade eden mizaç kavramı, heyecan ve duyguların ortaya çıkma süreci,

süreklilik durumu, hissedilme düzeyi gibi unsurları da içermektedir. Bireylerin heyecan ve duygu durumlarını ifade eden huy kavramının bir bölümü doğuştan gelirken bir kısmı da bireyin yaşantıları sonucunda ortaya çıkmaktadır. Melankolik, ağırkanlı, serinkanlı, ve sinirli davranışlar bireylerin sahip olabilecekleri birtakım mizaç türlerine örnek verilebilir. Aynı olaylar karşısında farklı bireyler farklı duygular, düşünceler ve eylemler sergileyebilirler. Bir başka deyişle farklı bireyler aynı olaylar karşısında heyecan ve hisleri birbirlerinden farklı düzeylerde sergileyebilmektedirler. Bu sayede bireylerin farklı mizaçlara sahip olması, farklı toplumsal süreçlerin ve değerlerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Eroğlu, 2011: 221).

1.2.3. Benlik

Bireylerin, kendini diğer bireylerden farklı olarak hissetmesi, kendisini eşsiz ve mükemmel bir birey olarak nitelendirebilmesi, bu durumun farkında olması ve kendini bir bütün olarak kabul etmesi benlik olarak tanımlanmaktadır (Budak, 2000:123). Bireylerin doğum sonrasında yaşantıları ve sosyal çevresiyle olan etkileşimleri sonucunda kendisine yönelik edindikleri görüşleri ve algıları benlik olarak ifade edilmektedir. Farklı bir ifadeyle benlik, bireylerin kendi kişiliklerine yönelik algıları ve kendilerine yönelik görüş ve düşünceleri olarak ifade edilebilmektedir. Bu bağlamda benliğin, kişiliğin sübjektif yanı olduğu söylenebilir. Rogers, bireyin kendisine yönelik algılarını gerçek benlik, kendisinde olmasını arzu ettiği ya da olmak istediği özellikleri ise ideal benlik olarak ifade etmektedir (Uran, 2016: 4).

Rogers benlik kavramını ideal benlik ve gerçek benlik olmak üzere iki gruba ayırmıştır. Bireyin varlığına ve deneyimlerine yönelik algıları benlik olarak ifade edilmiştir. Bireyin olmak istediği ve kendisinde bulunması istediği özellikleri taşıyan benlik ise ideal benlik olarak tanımlanmaktadır. İdeal benlik, genellikle bireyin sahip olmak istediği olumlu özellikleri içermektedir. Bireylerin gerçek benlikleri ile ideal benlikleri arasındaki farkın yüksek olması bireyin sağlıklı bir kişilik gelişimine sahip olduğunu göstermektedir. Sağlıklı kişilik gelişimine sahip olan bireylerde ise gerçek benlik ile ideal benlik arasındaki farkın düşük olduğu söylenebilir. Bireylerin sosyal çevresinde saygı duydukları kişiler tarafından saygıyla karşılanması, onların benlik algılarını olumlu yönde etkileyebilmektedir (İnanç ve Yerlikaya, 2014: 301-302).

Bireylerin sosyal çevreye uyum sağlayabilmelerinde etkili olan önemli unsurlardan biri olan benlik kavramı, alt benlik ve üst benlik olmak üzere iki türdür. Doyum ve haz elde etmeyi amaçlayan ve içgüdüsel arzuların zaman ve mekânın uygun olup olmadığına bakmaksızın yerine getirilmesi için çalışan benlik alt benlik olarak tanımlanırken; alt benliğin arzularını zaman, mekân ve içerisinde bulunan sosyal değerlere uyum sağlayan arzu ve isteklerini karşılamaya çalışan benlik ise üst benlik olarak tanımlanmaktadır. Üst benlik aynı zamanda bireyleri cezalandıran, tetikleyen, yargılayan ve dizginleyen bir yapıya da sahiptir (Özdemir vd, 2012: 571-572).

1.2.4. Yetenek

Fiziksel ve zihinsel olmak üzere iki farklı türü bulunan yetenek, kişiliği oluşturan önemli unsurlardan biridir. Bireylerin birtakım bağıntıları kavrayabilme, olayları ve olguları gruplandırabilme, çözümleme yapabilme, parçadan bütüne ve bütünden parçaya ilişkilendirmeler kurabilme, anlayabilme, anlatabilme, analiz edebilme, değerlendirme yapma ve sonuç çıkarma işlemleri zihinsel yetenekleri çerçevesinde gerçekleştirebildikleri işlemlerdir. Bireylerin bilme, yöntem geliştirme, karşılaştırma, bağlantıları keşfetme, soyut kavramları karşılaştırabilme, bilgiyi kavrama ve uygulama, sayısal konulara ilgi gösterme ve öğrenme becerileri önemli zihinsel becerilerini oluşturmaktadır. Günlük yaşamda karşılaşılan problemler, karmaşıklıklar, zorluklar ve belirsiz durumlar içerisinde doğru ve gerçekçi yolu keşfederek bu bağlamda hareket edilmesi bireylerin sahip oldukları yeteneklerle ilgilidir. Günlük hayatta iyi-kötü, doğru-yanlış, gerçek-yalan, haklı-haksız ve güzel-çirkin bir arada bulunan tezatlıklardır. Bireylerin bu tezatlıklar nedeniyle ortaya çıkan belirsizlik ve karmaşık durumlar içerisinde doğru kararlar almak ve ayırt edebilmek zihinsel becerileriyle gerçekleştirebilecekleri görevlerini oluşturmaktadır. Bireylerin birtakım uzuvları ve duyu organlarını kullanarak birtakım olay, olgu ve durumları gerçekleştirebilmeleri de bedensel becerileri oluşturmaktadır. Bedensel becerilerin büyük bir bölümü bireylerin doğuştan getirilen beceriler olup, yaşamsal süreçte geliştirilebilmektedirler. Tatma, dokunma, koku duyma, işitme, görme, konuşma ve bedensel uzuvları belli amaçlar doğrultusunda koordineli kullanabilme bedensel becerilerin en önemlilerinden bazılarıdır (Eroğlu, 2011: 221-222).

1.3. Girişim Kavramı

Literatürde birçok farklı tanımı bulunan girişim kavramı, ticari eylemler gerçekleştirmek amacıyla girişimciler tarafından kurulan ekonomik unsurlar olarak tanımlanmaktadır (Bozkurt, 2011: 3). Bir başka tanımda piyasada yer alan ve piyasa fiyatı oluşturan mal ve hizmetleri, insanların ihtiyaçlarını karşılamak ve sahibine ekonomik getiri sağlayabilmek amacıyla kurulan şletmeler girişim olarak tanımlanmıştır (Taşkın, 2012: 75). Girişim kavramına yönelik başka bir tanımda ise mal ya da hizmet üretimi amacıyla yapılan yatırım faaliyetleri olarak tanımlanmıştır (Küçük, 2007: 23).

Genellikle birbirlerinin yerine sıklıkla kullanılan girişim ve şletme kavramları anlam olarak birbirinden farklı kavramlardır. Mal ya da hizmet üreten ya da belli bir ürün veya hizmetin pazarlamasını gerçekleştiren teknik birimler şletme olarak tanımlanırken (Özdevecioğlu ve Cingöz, 2009:88), girişim finansal, ekonomik, örgütsel ve yasal nitelik taşıyan yapılar olarak tanımlanmaktadır (Tıkici ve Aksoy, 2009: 28). Girişimler yalnız bir şletmeye sahip olabildikleri gibi birden fazla şletmeye de sahip olabilirler. Ülkemizde önemli girişimlerden biri olan Petkim Petrokimya A.ř. birçok şletmeye sahip iken plastik üretimi yapan herhangi bir fabrika ise şletme olarak nitelendirilmektedir (Bozkurt, 2011:3).

Girişimlerin temel özellikleri řu şekilde sıralanabilir (Bozkurt, 2011: 4):

1. Fayda ve kazanç elde etmek girişimlerin temel amacıdır.
2. Ürün ya da hizmet üreterek belli bir ücret karşılığında müşterilerin sunmak ya da fonlar üretmek girişimlerin ortaya çıkmasındaki ana unsurdur.
3. Üretim, pazarlama ve finansman girişimlerin üç temel işlevini oluşturur.
4. Girişimler sahiplerinden bağımsız olarak tüzel bir kişiliğe sahip olan hukuki bir yapıdır. Girişimler faaliyetlerini sahip oldukları tüzel kişilikleri üzerinden yürütebilir, birtakım haklara sahip olabilir ve sorumluluklar üstlenebilir.
5. Girişim, kendisine ilişkin varlıkları ve bunların karşıladığı öz ve yabancı kaynakları bulunan finansal bir birimdir.

Maddi ve insan kaynaklarına sahip olan girişimler süreklilik gösteren örgütlerdir.

1.4. Girişimci Kavramı

Girişimci kavramı birtakım riskler üstlenerek yenilik ve geliştirmeler yapan bireyler olarak tanımlanmaktadır. Başka bir tanımda ise fırsatları gözetleyen ve uygun koşulların oluşmasıyla birlikte ortaya çıkabilecek muhtemel riskleri üstlenerek yenilikçi fikirlerini gerçekleştirmeye çalışan bireyler girişimci olarak tanımlanmıştır (Çetindamar, 2002: 17). 20. yüzyılda ortaya çıkan ve Latince kökenli “ınatre” kökünden türeyen bir kavram olan girişimci kavramının İngilizcedeki karşılığı ilk girişen entrepreneur kelimesi ilk girişen anlamında olup enter (giriş) ve pre (ilk) köklerinden oluşmaktadır (Gürel, 2012:61). Girişimcilik literatürüne önemli katkılar sunan Hisrich ve Peter mevcut hammadde, emek ve diğer birtakım unsurları daha yüksek düzeyde imkân veya değer oluşturacak biçimde bir araya getirebilen kişi girişimci olarak tanımlanmıştır (Hisrich vd., 2008: 8).

Girişimci kelimesi ilk defa Fransızcada tarımla uğraşan kişiler, maceracı mimar, araştırmacı ve hkmet altyapı bağlantılarını oluşturan bireyler için kullanılan “entreprende” terimi ile ortaya çıkmıştır. İlerleyen zamanlarda anlamı genişleyerek endüstriyel alanda risk üstlenebilen ve ortaya çıkabilecek riskleri hesaplayabilen sermaye sahiplerini nitelendirmek amacıyla kullanılmıştır (Bozkurt, 2011: 4). Girişimci kavramı Fransız ekonomist Cantillon tarafından nsezilerini kullanarak risk üstlenebilen, ekonomik parametreler çerçevesinde değerlendirmeler yaparak maddi kazanç elde edebilecekleri yenilikleri gerçekleştiren bireyler olarak tanımlanmıştır (Culhane, 2003: 19; Ağca, 2007: 121).

Farklı disiplinler tarafından farklı tanımları yapılan girişimci kavramı ekonomistler tarafından insan kaynakları, maddi kaynaklar ve diğer kaynakları etkili bir biçimde kullanarak önceki değerine oranla daha yüksek bir değer ortaya koyan, değişime açık ve yenilikçi bireyler olarak tanımlanırken psikologlar tarafından tecrübe edinme, bir şeyler elde etme, başkasının otoritesinden kaçınma, kendi otoritesini oluşturma güdüleriyle hareket eden bireyler olarak tanımlanmaktadır. İş adamları ise girişimci kavramını zorlu rakip ve bir tehdit unsuru olarak tanımlamalarının yanı sıra aynı zamanda stratejik ortak ya da insanların huzur ve mutluluklarını artırabilmek için çabalayan kişi olarak da tanımlayabilmektedirler (Hisrich vd., 2008: 8-9; Kızıloğlu ve İbrahimoglu, 2013:107).

Mucuk, insanların ihtiyaçlarını karşılamaya y6nelik 6r6n ve hizmet 6retebilmek amacıyla sermaye, insan kaynağı ve diğer 6retim unsurlarını uygun koşullar altında bir araya getiren kişi ya da kişileri girişimci olarak tanımlamıştır. 6retim s6recinde kendini de 6retim unsurları arasında değerlendiren girişimci kâr etme amaçlı çalışırlar ve bu s6rete ortaya çıkabilecek riskleri 6stlenirler (Mucuk, 2001: 6). Girişimci kavramının girişmek eyleminden t6rediğini ifade eden şahin, bir iş ya da eylemi gerçekleştirmeye başlayan kişiye girişimci olarak tanımlamıştır (şahin, 2006: 4). Girişimci kavramı bir başka araştırmacı tarafından; mevcut işletmesini fark ettiği fırsatlara g6re şekillendiren birey olarak tanımlanmıştır (Y6ksel vd., 2015: 149). Bir başka tanımda ise 6ng6r6 becerisi sayesinde işleri planlayan, insan kaynaklarını organize ederek girdilerin etkili bir şekilde işlenmesini sağlayan ve ortaya çıkan 6r6n ya da hizmeti kârlılık oluşturacak şekilde kullanıcılara sunabilen kişiler girişimci olarak tanımlanmıştır (Duran vd., 2013: 15). Koçel girişimcinin araştıran, sorgulayan, farklı d6ř6nen, risk 6stlenen, fikir 6reten ve yenilikler yapan bireyler olduğunu ifade etmiştir (Pazarcık, 2016: 39). Girişimci piyasa fırsatlarını değerlendiren, sahip olduğu kaynakları ve 6retim fakt6rlerini etkili bir biçimde kullanarak mal ya da hizmet 6reten ve s6reteki sorumlulukları ve riskleri 6stlenen kişi olarak tanımlanmaktadır. Bir başka deyişle başkalarının g6remediği fırsatları g6rerek değerlendiren ve bu fırsatları kullanarak 6r6n ve hizmet 6retebilen kişiler girişimci olarak tanımlanır (Korkmaz, 2012:218). Farklı bir tanımda ise girişimcilik anlayışı çerçevesine bir projeyi geliştiren kişi girişimci olarak nitelendirilmiştir (G6reşi, 2014: 54). Girişimciler ekonomik faaliyetleri y6nlendiren birer y6netici, ekonomik değişimleri gerçekleştiren bir 6nc6 ve toplumu oluşturan bir ferttir. Girişimcilerin sahip olduğu bu 6zellikler, girişimci kavramına y6nelik yapılan farklı tanımlarda 6n plana çıkarak kavramın farklı şekillerde tanımlanmasında etkili olmuştur (şahin, 2006: 4).

Girişimcilik kavramına y6nelik literat6rde yer alan çalışmalarda yapılan tanımlar farklı tanımlar incelendiğinde kavrama y6nelik yapılan tanımların birtakım ortak noktaların da olduğu g6r6lmektedir. Fırsatları yakalama, yenilikler ortaya koyma, yeni bir iş alanı oluşturma ya da mevcut bir iş alanını geliştirme, farklı ve yeni 6r6nler 6retme gibi unsurlar araştırmalarda girişimcilerin sahip oldukları ortak 6zellikleri oluşturmaktadır (Bozkurt, 2011: 5).

1.4.1. Girişimcilerin Temel Özellikleri

Son yıllarda girişimcilik olgusuna verilen değerin artmasıyla birlikte bu alanda yapılan çalışmaların sayısı artmış ve girişimcilik kavramı farklı disiplin alanları tarafından açıklanmıştır. Çalışmalarda girişimci kavramı farklı açılardan ele alınarak farklı özelliklerine odaklanıldığı birçok farklı tanım yapılmıştır. Bu durum girişimciliğe ortak özelliklerin yer aldığı bir listenin yapılmasını zorlaştırmaktadır (Uçar, 2011:15). Literatürde yer alan çalışmalarda bireylerin girişimci olmalarını sağlayan unsurların belirlenmesinin amaçlandığı görülürken, diğer yandan girişimcilerin dışsal faktörler ve yeteneklerine bağlı olarak başarı durumlarının belirlenmeye çalışıldığı görülmektedir.

Girişimciliğın başarı düzeylerinin sosyal ve bilişsel unsurlara bağlı olduğunu söyleyen Baron, başarılı girişimcilerin diğer insanlardan farklı birtakım özelliklere sahip olduğunu ifade etmiştir. Sosyal çevresiyle uyumlu, diğer insanlarla etkili iletişim kurabilen, kararlarına ve yargılarına güvenen, özgüveni yüksek bireyler başarılı girişimciler olarak nitelendirilmiştir (Güney, 2008:56).

Harper, başarılı girişimcilerin vizyon sahibi, fırsatları görebilen, gerçekçi ve yenilikçi düşünebilen geleceğe yönelik bireyler olduğunu ifade etmiştir. Bu bireyler düşüncelerini, sermayelerini ve zamanlarını projelerine harcayarak projenin başarılı olması konusunda kararlı davranışlar sergilerler. Girişimciler değişim sürecini etkili yönetme, mevcut bilgilerini güncelleme, yeni bilgiler ve deneyimler kazanmanın projelerinin başarılı olmasını sağlayacak unsurlar olduğunun farkındadırlar. Bu bireyler ürün ve hizmet sunulan kesimin taleplerine göre hareket ederken aynı zamanda organizasyonda çalışanların da taleplerini dikkate alarak onlara değeri verirler. Bu girişimciler çalışanların hizmet standartlarının organizasyonun başarı düzeyini etkilediğinin ve çalışanların müşterileriyle ilişkilerinin müşteri memnuniyetini doğrudan etkilediğinin farkındadırlar (İrmiş vd., 2010: 29-30). Girişimcilik ruhuna sahip olmak da girişimcilerde bulunması gereken en önemli özelliktir. Girişimcilik ruhuna sahip olan kişiler, fırsatları belirleyerek etkili bir şekilde kendi lehine dönüştürebilen, süreçte ortaya çıkabilecek muhtemel riskleri üstlenerek başarısını sürdürebilen bireylerdir. Bireyin yetiştiğı sosyal çevre, aile, ekonomik ve kültürel unsurlar girişimcilik ruhunun gelişmesinde etkili olmaktadır. Bireylerin doğuştan sahip oldukları girişimcilik ruhu, bireyin karakteristik özelliklerinin yanı sıra aynı zamanda motivasyon düzeyini artıran

unsurlarla da açıklanabilir (Çevik, 2006:57).

Organizasyonun kurulmasından önce başlayan girişimcilik süreci, organizasyon kurulduktan sonra da devam eder. Başarılı girişimciler, yönetsel ve girişimsel becerilerini kullanarak girişimcilik sürecinin daha verimli ve başarılı bir şekilde gerçekleşmesini sağlayabilirler. Girişimci bireyler, girişim sürecinde ortaya çıkan “fırsatlar hangi alanda, bu fırsatları gerçekleştirebilmek için ihtiyaç duyulan kaynaklar nelerdir, kaynaklar etkili bir şekilde nasıl organize edilir ve en iyi yapı hangisidir” sorularına cevap ararken aynı zamanda “fırsatların hangilerinin daha uygun olduğu, piyasa koşullarını belirleyen yapının ne olduğu ve girişim sürecine etki eden diğer unsurların etkili bir biçimde nasıl kullanılacağı” sorularını yönetsel bakış açısıyla cevaplayabilmelidir (İrmiş vd., 2010:21).

Girişimci mevcut şartları göz önünde bulundurarak, bir çaba harcayarak ve risk alarak farklı ve yenilikçi mal ya da hizmet üreterek bir ekonomik getiri, kâr ve kişisel tatmin elde edebilmeyi amaçlamaktadır.

Girişimci bireyler, işe başlamadan önce süreçte karşılaşılabilecekleri zorlukları ve başarısızlıkları göze alarak işe başlar, süreçte yaptığı hatalardan ve karşılaştığı olumsuz durumlardan çıkarımlarda bulunurlar. Bu kişiler amaç odaklı bireyler olup, başarı düzeylerini hedeflerine ulaşma düzeylerine bağlı olarak belirlemektedirler (Güney, 2008: 58).

Girişimciler başladıkları projeleri başarıyla tamamlayabilecekleri yönetsel, teknik ve bireysel beceriler olmak üzere birtakım becerilere de sahiptirler (Güney, 2008: 60-61).

Teknik Beceriler: Girişimci bireylerin çevreyi izleme, not alma, sözlü iletişim kurabilme becerileri, dinleme becerileri, teknolojiyi kullanma becerileri, organize etme becerileri, yönetim becerileri, liderlik özelliği ve ekip üyesi olma becerileri teknik beceriler olarak nitelendirilmektedir.

Yönetsel Becerileri: Planlama ve hedef belirleme, güçlü insani ilişkiler kurabilme, karar verme, kaynak temin etme, muhasebe, yönetim ve müzakere edebilme becerileri yönetsel beceriler olarak nitelendirilmektedir.

Kişisel Becerileri: Özdenetim, disiplin, yenilikçi düşünme, risk alabilme, yeniliklere ve değişimlere açık olma, vizyon sahibi olma, sabırlı olma, liderlik becerileri,

yenilikleri ve değişimleri yönetebilme becerileri de kişisel beceriler olarak nitelendirilmektedir.

Girişimcilik özelliğinin tüm insanlarda görülmemesi, girişimciliğın sonradan öğrenilmeyen ve doğuştan sahip olunabilen bir yetenek olduğunu düşündürmektedir (Özçınar, 2013: 96). Buna rağmen organize etme, risk alma, inisiyatif kullanma ve planlama becerilerinin girişimci olabilmek için yeterli olmamaktadır.

1.4.2. Girişimcinin Temel İşlevleri

Üretim unsurları, ekonomik sistemlerin başarılı bir şekilde işleyebilmelerinin temel faktörüdür. Üretim unsurlarından biri olan doğal kaynaklar, ekonomik sistemlerin temel girdileri arasında yer alır ve rant getirisi sağlar. Organizasyonların sahip olduğu bilgi, teknoloji ve üretim tesisleri ise üretim unsurlarından sermayeyi oluşturur ve faiz getirisi sağlar. Organizasyonda çalışan bireylerin fiziksel ve bilişsel çabaları emek (insan kaynakları) unsurunu oluşturmaktadır ve ücret getirisi sağlar. Girişimci ise yüksek düzeyde kazanç sağlayacak potansiyele sahip fırsatları belirleyerek üretim unsurlarını organize eden, üretim yapacağı işletmeyi kuran, üretim sürecini yöneten ve ortaya çıkabilecek muhtemel riskleri üstlenerek aldığı kararla ekonomik gelir elde eden bireydir ve kâr getirisi elde eder (Karadal, 2013: 17).

Girişimciler mevcut bilgilerini ve üretim sürecini güncelleyerek elde ettiği kârın süreklilik kazanmasını sağlayabilir. Kârlılığın devam ettirilebilmesi için aynı zamanda birtakım fonksiyonları gerçekleştirebilmelidir. Girişimcilerin gerçekleştirmesi gereken fonksiyonlar aşağıda açıklanmıştır (Güney, 2008: 72-73):

1. Mevcut üretilen ürün ya da hizmetin kalitesini ve niteliğini artırmak veya tamamıyla yeni bir ürün ya da hizmet üretmek,
2. Verimlilik düzeyi yüksek yeni üretim yöntemleri geliştirmek ve uygulayabilmek,
3. Üretim faaliyetlerinin gerçekleştirileceği yeni organizasyonlar kurmak,
4. Farklı sektörler oluşturarak yeni pazar alanlarına ulaşmak,
5. İşgücü ve hammadde ihtiyacını karşılayabileceği yeni kaynaklar oluşturabilmek.

Sonuç olarak mevcut ürünlerin niteliklerini ve kalitesini yükseltmeleri, hızlı ve kaliteli ürün ve hizmet üretebilecekleri yeni üretim yöntemleri geliştirmeleri, üretim faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri yeni organizasyonlar kurmaları, yeni pazar alanlarına yönelmeleri ve yeni hammadde kaynakları bulabilmeleri ve bu süreci organize etmeleri girişimcilerin temel sorumluluklarını oluşturmaktadır. Girişimciler sorumluluklarını yerine getirirken aynı zamanda organizasyondaki yönetsel, sosyal ve ticari unsurları da etkili ve sistemli bir şekilde yürütebilmelidir (Türkmen, 2007: 30).

1.5. Girişimcilik Kavramı

Girişimcilik her tür organizasyonlarda görülebilen, psikolojik, ekonomik ve işletme yönetimi gibi birçok alanda ortaya çıkan kompleks yapıli bir kavramdır. Girişimcilik kavramı geçmiş dönemlerde bireylerin kâr elde edebilmek amacıyla mevcut işlerini büyütme ya da yeni bir iş kurmaları olarak tanımlanırken, günümüzde piyasadaki fırsatları görerek değerlendirme ve süreçte ortaya çıkabilecek riskleri ve sorumlulukları üstlenerek yenilikçi düşüncelerini uygulamaya dönüştürme süreci olarak tanımlanmaktadır (Bozkurt, 2011:5). Girişimcilik kavramı günümüzde farklı ölçeklerde modern ve geleneksel üretim yapan farklı mülkiyet yapılarına sahip işletmelerde ortaya çıkan ve kabul gören önemli bir olgu olarak nitelendirilmektedir. Girişimciliğe yönelik yapılan tanımlar incelendiğinde kavramın genellikle girişimci bireyler çerçevesinden değerlendirildiği görülmektedir. Girişimcilik kavramına yönelik literatürde yer alan tanımlar incelendiğinde araştırmaların birtakım ortak noktalar üzerinde durduğu görülmektedir (Ağca ve Yörük, 2006: 155-173). Kavrama yönelik yapılan tanımlarda yeni işletmelerin kurulması (İşcan ve Erdoğan, 2011:262), kaynakların yeni ve farklı şekillerde bir araya getirilmesi (Kozak ve Yılmaz, 2010: 64), fırsatların gözetlenmesi ve belirlenmesi ve süreçte ortaya çıkabilecek risk ve sorumlulukların üstlenilerek üretim unsurlarının bir araya getirilmesi gibi unsurlar üzerinde durulduğu görülmektedir (Ağca ve Yörük, 2006: 155-173).

Girişimcilik kavramına yönelik farklı dönemlerde yapılan çalışmalarda farklı noktalara odaklanıldığı görülmektedir. Fransız iktisatçı Jean Baptiste Say klasik üretim unsurları olan sermaye, emek ve doğa faktörlerine dördüncü üretim unsuru olarak girişimciliği de dahil etmiştir (Bozkurt, 2011: 5). Girişimcilik kavramına yönelik dönem içerisinde görülen farklı kullanımlar Tablo 1’de yer almaktadır (Bozkurt, 2011:6; Hisrich

vd., 2008: 5-7).

Girişimciler fırsatları etkili bir şekilde belirleyerek bu fırsatları etkili bir şekilde geliştirebilmekte ve yenilikçi düşüncelerini etkili bir şekilde uygulamaya dönüştürebilecekleri bir organizasyon oluşturabilmektedirler (Uluyol, 2013: 364). Girişimciler yenilikçi fikirleri çerçevesinde piyasayı izlemekte ve bu yenilikçi fikirlerini uygulamaya dönüştürebilecekleri fırsatları belirleyebilmektedir. Girişimcilerin mevcut fırsatları görmelerini ve değerlendirmelerini sağlayan yeni fikirler girişimciye ait olabileceği gibi bir başkasına ait fikirler de olabilmektedir (Ağca ve Yörük, 2006:155-173).

Girişimciliğe yönelik yapılan bir başka tanımda çevreyi gözleyerek mevcut fırsatları fark etme, bu fırsatları uygulamaya dönüştürebilecek yeni projeler ortaya koyma, projeyi uygulayarak insan yaşamını kolaylaştırabilecek ve ekonomik gelir elde edebilecek ürün ya da hizmet üretme becerisi girişimcilik olarak tanımlanmıştır (şahin, 2006: 8). Başka bir tanımda ise kişi ya da kişilerin kurdukları organizasyon aracılığıyla bir değer oluşturmaları, kârlılık düzeyi yüksek olan bir iş başlatma ya da mevcut işlerini geliştirme, yenilikçi ürün ya da hizmet ortaya çıkarma ve katma değer oluşturma süreci girişimcilik olarak tanımlanmıştır (Ağca ve Yörük, 2006: 155-173).

Morris ve Sexton (1996: 5-13) girişimciliği, mevcut fırsatları değerlendirebilmek amacıyla sahip olunan kaynakların etkili bir şekilde bir araya getirilerek katma değer oluşturma süreci olarak tanımlamıştır.

Mueller ve Thomas (2001: 51-75) girişimciliği mevcut fırsatları sezme ve bu fırsatları uygulamaya dönüştürebilmek için bir organizasyon oluşturma eylemi olarak tanımlamışlardır. Günümüz yöneticileri girişimciliği modern işletmecilik anlayışı çerçevesinde değerlendirerek kavramı dinamiklik, yenilikçilik, sorumluluk ve risk alma, esneklik ve gelişim odaklılık olarak tanımlamaktadırlar (Bozkurt ve Alparslan, 2013: 55).

Tablo 1.1. Girişimcilik teorisinin ve girişimcilik kavramının gelişimi

DÖNEM	GİRİŞİMCİLİK KAVRAMININ KULLANIMI
Ortaçağ Dönemi	Girişimciler bu dönemde, büyük çaplı üretim projelerini yönlendiren bir yönetici ya da uygulayıcı olarak tanımlanmıştır. Girişimciler söz konusu büyük çaplı üretim projelerinde yalnızca sahip olunan kaynakları etkili bir şekilde kullanabilmekte ancak herhangi bir risk üstlenememektedir.
17. Yüzyıl	Girişimci kavramı ile risk alma becerisinin ilişkilendirildiği ilk dönemdir. Sürece ilişkin ortaya çıkabilecek kâr ya da zarar durumlarının riskini ve sorumluluğunu üstlenerek devletle anlaşma imzalamak koşuluyla ürün ya da hizmet üreten kişi girişimci olarak tanımlanmıştır.
1725 Richard Cantillon	Girişimci sermaye sahibi olmasının yanı sıra süreçte ortaya çıkabilecek risk ve sorumlulukları üstlenen kişilerdir. Belli bir ücret karşılığında satın aldığı ürün ya da hizmeti belli olmayan satış fiyatlarıyla satan, bu bağlamda satış sürecinde ortaya çıkan riskleri üstlenen bireylerdir.
1797: Beaudou	Süreci planlayan, yönlendiren, organize eden, risk ve sorumlulukları üstlenen ve sahip olan kişi girişimci olarak tanımlanır.
1803: Jean Baptiste Say	Girişimci kârı ile sermaye kârı arasındaki farklılık vurgulanmıştır.
1876: Francis Walker	İşletmelere ait fonları alarak faiz elde edenler ile yönetsel becerileri sayesinde kâr elde edenleri birbirinden ayırmıştır
1921: Frank H. Knight	Belirsizlik (uncertainty) kavramı ile risk kavramının birbirinden farklı olduğunu ifade etmiştir
1934: Joseph Schumpeter	Girişimciyi daha önce denenmeyen ve yenilikçi uygulamalar gerçekleştiren birey olarak tanımlamıştır.
1961: David McClelland	Risk ve sorumluluk üstlenen ve aktif faaliyetler yürüten kişiyi girişimci olarak tanımlamıştır.
1964: Peter Drucker	Fırsatları maksimum düzeyde değerlendiren kişiyi girişimci olarak tanımlamıştır.
1975: Alber Shapero	Fırsatları yakalamak için girişimlerde bulunan, sorumluluk üstlenen, ekonomik ve sosyal unsurları organize eden ve süreçte ortaya çıkabilecek riskleri göze alabilen kişiyi girişimci olarak tanımlamıştır.
1980: Karl Vesper	Ekonomistler, politikacılar, psikologlar ve ekonomistler tarafından girişimci kavramına yönelik farklı tanımlamalar yer almaktadır.
1983: Griffort Pinchot	Organizasyon çalışanlarının girişimciliği iç girişimcilik (intrapreneurship) olarak tanımlanmıştır.
1985: Robert Hisrich	Sosyal, psikolojik ve finansal riskleri üstlenerek, ekonomik ve kişisel tatmin elde edebilmek için gerekli olan çabayı ve zamanı harcamak ve sonuçta farklı ve yeni bir değere sahip ürün ya da hizmet ortaya koyma süreci girişimcilik olarak tanımlanmıştır.

Kaynak: Bozkurt, 2011:3

Girişimcilik belirsizlik ve riskleri üstlenerek ekonomik kazanç elde etmek ya da mevcut işlerini büyütmek amacıyla yenilikçi düşüncelerini gerçekleştirebilecekleri bir ekonomik girişim ya da organizasyon oluşturma süreci olarak tanımlanmıştır (Polat, 2011: 236). Başka bir tanımda ise girişimcilik, kişisel tatmin ya da ekonomik gelir elde edebilmek amacıyla psikolojik, finansal ve sosyal riskleri alarak ve gerekli zaman ve çaba harcanarak katma değere sahip olan ürün ya da hizmet üretme süreci olarak

tanımlanmıştır (Hisrich vd., 2008: 8-9). Girişimcilik kavramını organizasyon ve birey açısından değerlendiren farklı bir tanımda ise fırsatları yakalayarak mevcut ya da yeni kurulan bir organizasyonda herhangi bir pozisyonda bulunan bireyin kâr elde edebilecekleri ya da bir değer oluşturabilecekleri yenilikçi ürün ya da hizmetlerin üretilmesi süreci girişimcilik olarak tanımlanmıştır (Keleş, 2013: 1399). Bir başka deyişle girişimci aklını ve yeteneklerini kullanabilen, sahip olduğu kaynakları etkili bir şekilde kullanan, bilgiyi en iyi şekilde kullanabilen, durum analizi yapan, planlayan, uygulayan ve sonuçları değerlendiren birey olarak tanımlanmaktadır. Tanım girişimciliğin gerektirdiği maddi unsurların yanı sıra aynı zamanda bilişsel becerilerden de doğrudan etkilendiğini ifade etmektedir (Şahin, 2006: 14-15).

Girişimcilik kavramına yönelik tanımlar incelendiğinde girişimciliğin genel olarak fırsatları belirleme, sorumluluk ve riskleri üstlenme, yenilikçi düşünceler üretme ve uygulama süreçlerinden oluştuğu söylenebilir (Ağca ve Yörük, 2006: 155). Bireylerin yalnızca kendilerine ait bir organizasyonu oluşturma ya da işini kurmasının yanı sıra aynı zamanda faaliyet gösterdiği sektörden daha farklı sektörlere atılması ya da mevcut işini güncellemesi de girişimcilik olarak nitelendirilmektedir. Piyasada var olan bir ürün ya da hizmetin yeniden üretilmesi girişimcilik olarak nitelendirilemezken, bu ürün ya da hizmetin geliştirilerek farklı bir biçimde tüketiciye sunulması girişimcilik olarak nitelendirilir (Şahin, 2006: 5). Farklı ölçeklerde, farklı büyüme hızlarına sahip özel ya da kamuya ait eski ya da yeni organizasyonlarda görev yapan yöneticilerin ya da çalışanların yenilikçi düşüncelerini uygulayarak yeni ve farklı ürün ya da hizmet üretmeleri girişimcilik davranışı sergilediklerini veya girişimci düşünce yapısına sahip olduklarını gösterir. Geçmiş dönemlerden beri üretilen ürün ya da hizmetlerin daha hızlı, uygun maliyetli ya da kaliteli yapılması da girişimcilik örneğidir. Mevcut işletmelerde üretilen ürünlerin geliştirilmesi de bir yenilik olarak nitelendirilir ve dolayısıyla girişimcilik olarak değerlendirilir (Şahin, 2006:7).

Girişimciliğin en önemli ayağının “risk alma” becerisi olduğunu ifade eden Çetindamar, girişimcilerin uygun fırsatların olması durumunda süreçte ortaya çıkabilecek tüm riskleri göze alarak yenilikçi düşüncelerini uygulamaya çalışacağını söylemektedir. Bu bağlamda bireylerin fırsatları gözetleme, risk alma, yenilikçi düşünceler üretme ve uygulama süreçlerinin tamamı girişimcilik olarak nitelendirilir. Bu sebepten dolayı hem yeni bir iş kurma hem de mevcut işinde yenilikler yapma süreci girişimcilik olarak

nitelendirilir (Çetindamar, 2003).

Literatürde yer alan çalışmaların tümünde girişimcilerin sahip oldukları davranış biçiminde odaklanıldığı görülmektedir. Bu davranışlar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Dündar ve Ağca, 2007: 121; Hisrich vd., 2008: 8-9):

1. İnisiyatif alma,
2. Kaynakları ve koşulları kullanılabilir değerlere dönüştüren sosyal ve ekonomik alanlarda düzenleme yapma,
3. Risk alma ve başarısızlığı kabullenmedir.

Sonuç olarak girişimcilik fiziksel, ekonomik ve sosyal riskleri alarak, ekonomik getiri ve kişisel tatmin elde edebilmek amacıyla yeni bir değer ortaya koyma süreci olarak tanımlanabilir (Özbilen ve Oklay, 2017: 29).

1.6. Girişimcilik Türleri

Hayatın her alanında ortaya çıkan gelişim ve değişimlere bağlı olarak girişimcilik kavramına yönelik yapılan tanımlar farklılaşmış ve girişimcilik türleri ortaya çıkmıştır. Sanayi devriminin ortaya çıkması ve endüstrileşmenin artışıyla birlikte girişimcilik türleri de artış göstermiştir. Literatürde girişimcilik kavramına yönelik tanımların farklı bakış açılarına göre değişiklik göstermiş ve tanımlarda kavramın farklı özelliklerine göre değerlendirilmiştir. Genellikle ortaya çıkma, şekillenme, özgünlük, organize edilme ve faaliyet gösterme şekillerine göre sınıflandırılan girişimcilik türleri literatürde düşünsel, durumsal, eylemsel ve organizasyonel özelliklerine göre sınıflandırılmıştır (Marangoz, 2012: 11). Çalışmada da girişimcilik türlerinin sınıflandırılmasına ilişkin literatürde yaygın olarak kullanılan sınıflandırma biçimi kullanılmış ve aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

1.6.1. Sosyal Girişimcilik

Son yıllarda popüler girişimcilik türlerinden biri olan sosyal girişimcilik, günlük hayatta ortaya çıkan başarı hikâyeleri ile kendini göstermektedir. Dünyada eğitim, sağlık, kültür, finans vb. gibi birçok alanda görülen sosyal girişimcilik genellikle politika üretiminde, ticari pazarlarda ve akademik söylemlerde yoğun bir şekilde görülmektedir (Timuroğlu ve Çakır, 2014:125). Sosyal girişimcilik mevcut pazarların geliştirilmesiyle birlikte yeni pazar alanlarının üretilmesinde de etkili olmuştur (Nicholls, 2010:51).

Sosyal girişimcilik ve sosyal girişim kavramlarına yönelik yapılan çalışmalara 1990'lı yıllara kadar rastlanmazken günümüzde önemli bir araştırma konusu haline gelmiş ve bu alanda yapılan çalışmaların sayısı artmıştır (Dacin vd., 2010: 17; Short vd., 2009: 55).

Girişimcilerin çevresel sorunlar, yoksulluk, insan hakları ihlalleri, yolsuzluk, cehalet, hastalık ve yoksulluk gibi sorunların çözümlenmesine yönelik faaliyetlerin gerçekleştirileceği organizasyonların kurulması ya da mevcut organizasyonların dönüşümlerinin gerçekleştirildiği süreç sosyal girişimcilik olarak tanımlanmaktadır. Sosyal girişimciler toplumsal sorunların çözüme ulaştırılması için yeni kaynaklar oluşturarak süreci organize ettikleri ve sosyal problemlerin çözümünü önemli ölçüde artırdığı ifade edilmektedir. Fırsatları gözetleyen, yenilikler yapan ya da geliştiren, risk alabilen, kaynakları organize ederek etkili bir şekilde kullanan ve kamu değeri üreten kişiler sosyal girişimci olarak tanımlanmış ve bu kişilerin güçlü bir sorumluluk duygusuna sahip oldukları ifade edilmiştir (Küçük Alaybeyoğlu, 2014:18).

Sonuç olarak sosyal girişimciler toplumsal sorunları merkezileştiren, fırsatları belirleyerek vizyonlarını geliştiren ve zorlu hedeflere ulaşabilmek amacıyla yoğun gayret gösteren kişilerdir (Bornstein, 2004: 51). Sosyal girişimciler toplumsal değişimler ortaya koyabilmek amacıyla birer değişim ajanı rolünü üstlenen, sosyal değerler üreterek bunların toplumda yer edinmesini misyon edinen, hedeflerine ulaşabilmek için şartları zorlayan ve fırsatları kollayan, yenilik, öğrenme ve uyum sağlama süreçlerine aktif olarak dahil olan bireyler olarak nitelendirilmiştir (Küçük Alaybeyoğlu, 2014:16). Sosyal girişimcilik, yenilikçi düşüncelerinin yanı sıra aynı zamanda kâr amacı gütmeksizin girişimlerini tamamıyla toplumsal merkezli gerçekleştirmekte ya da kâr amacı taşıyan ve taşımayan işletmelerin birleştirilmesi gibi hibrid sistemlerin oluşturulmasını sağlayabilmektedir. Sosyal misyon, sosyal girişimcilerin merkezi ve açık misyonudur. Bu durum sosyal girişimlerin fırsatları algılama ve değerlendirme biçimlerini belirlemektedir. Sosyal girişimlerde amaç servet oluşturmak değildir. Servet biriktirme ve zenginlik sosyal girişimlerin son bulmasına etki eden unsurlardan biridir (Küçük Alaybeyoğlu, 2014: 21).

1.6.2. Çevreci Girişimcilik

Bilim ve teknolojide yaşanan gelişmelerle birlikte hayatın birçok noktasında kolaylıklar yaşanmasının yanı sıra bu gelişmelerin çevre üzerindeki olumsuz etkilerine (küresel ısınma, buzulların erimesi, deniz seviyesinin yükselmesi, yeşil alanların azalması) ilişkin bilimsel bulgular, politika üreticilerinin bilinç ve endişe düzeyinin 1970’li yıllardan bugüne artmasına neden olmuştur. 1970 ve 1980’li yıllarda ortaya çıkan yerel hava kirliliği sorununa oranla daha kompleks yapıya sahip olan ve daha geniş alanları kapsayan çevresel kaygılar (Geels vd., 2008: 14) nedeniyle işletmeler geçmiş dönemlerde çevreye olan olumsuz etkilerini inkâr etmekten vazgeçmiş ve günümüzde bu etkileri azaltıcı birtakım önlemler alarak bu etkileri azaltmaya yönelik potansiyellerini açığa çıkarmışlardır. Bu durum işletmelerin yeniliğe ve teknolojik gelişmelere inanan ekolojik modernleşmeye uyum sağlayarak çevresel sorunların çözümünde aktif rol almalarını sağlamıştır (Salik ve Kaygın, 2016: 149). Bu bağlamda yeni teknolojiler ve kurumlar yeşil ekonomi çerçevesinde yeniden yapılanmış ve yeşil ekonomi aynı zamanda küresel boyuttaki politik girişimlerin ve yansımalarının kaynağını oluşturmuştur (Pan ve Akay, 2015: 129; Memduhoğlu ve Şahin, 2017: 304).

Yeşil ekonomiyle birlikte klasik ekonomik faaliyetleri değiştirmeye yönelik ortaya çıkan yeni ekonomik faaliyetlere ilgiyi artmıştır. Bu girişimciler iş hedefleri ile çevresel hedeflerini özdeşleştirerek sosyal ve ekonomik dönüşümünü gerçekleştiren yeşil girişimciler olarak nitelendirilmektedir (Haşiloğlu vd., 2010:34).

Bütünsel ve sürdürülebilir sosyal, ekonomik ve çevresel sistemin kurulmasında harekete geçirici güç etkisi oluşturan yeşil girişimcilik Christensen (1997), tarafından mevcut iş deneyimlerini ve modellerini dönüştüren “yıkıcı yenilikçiler” olarak tanımlanmıştır. Yeşil girişimciliğe yönelik yapılan çalışmalarda bu girişimcilerin yenilikçi çalışmalarının ve dönüştürülmüş kuruluşların çevre üzerindeki etkisi incelenerek diğer kurumlar üzerindeki zorlayıcı etkileri belirlenmiştir (Beveridge ve Guy, 2005: 668). Yeşil girişimcilere yönelik yapılan çalışmalarda araştırmacılar aşağıdaki özellikler üzerinde yoğunlaşmışlardır (Gibbs, 2009; Farinelli vd., 2011):

- Risk düzeyi yüksek olan girişimcilik faaliyetlerini gerçekleştirirler.

- Çevresel sorunlara yönelik yüksek hassasiyet düzeyleri motivasyon düzeylerini yükseltmektedir.
- Girişimcilik faaliyetlerinin merkezinde sosyal ve çevresel sorunlar ve ihtiyaçlar yer alır.
- Çevresel sorunlara yönelik yürüttüğü finansal olarak sürdürülebilir ve etkili faaliyetlerin olumlu etkileri vardır.
- Çevresel ve toplumsal değerlere katkı sağlayarak sürdürülebilir bir geleceğe sahip olabilmek için bilinçli faaliyetler yürütürler.

Geleneksel girişimciler tüketicilere yönelik yenilikçi ürün ve hizmet üreterek bir değer oluşturmaya yönelik fırsatları değerlendirerek ekonomik gelir elde etmeyi amaçlarken yeşil girişimciler çevresel ve toplumsal sorunları azaltmaya ve sürdürülebilir bir yaşam oluşturmaya amaçlamaktadır. Yeşil girişimciler temel hedefleri olan sürdürülebilir yaşamı teşvik etmek ve çevresel sorunları azaltmak amacıyla doğal kaynakları ve enerji kaynaklarını verimli kullanmayı ve uygun maliyetli ve yenilenebilir enerji kaynakları kullanımını teşvik edecek yenilikçi teknolojiler, ürün ve hizmet üretimine yönelik fırsatları değerlendirerek topluma daha fazla yarar sağlamayı amaç edinirler (Walley ve Taylor, 2002; Tilley ve Parrish, 2006).

1.6.3. Kurumsal Girişimcilik

Bilim ve teknolojiye yaşanan değişimlerle birlikte birçok sektörde faaliyet gösteren kurumlar, çalışanlar ve ürünler arasında yaşanan rekabet koşulları zorlaşmıştır. Teknolojiye yaşanan hızlı gelişmelerle birlikte organizasyonlar müşterilerinin sorunlarına güncel ve hızlı çözümler üreterek rekabet ortamında gücünü artırmışlardır. Bu durum organizasyonların girişimciliğe verdikleri önemin artmasını sağlamış ve faaliyet gösterdikleri alanlardaki fırsatları yakalamak ve değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetlerini teşvik etmeye başlamışlardır (Kurtuldu, 2014: 29). Girişimcilik faaliyetlerini destekleyen birçok organizasyonlar kâr oranlarını artırarak büyümek, yenilikler yapmak ve yenilikçi ürün ve hizmetler üretmek için birtakım yeni yaklaşımlar ortaya koymuşlardır. Başarılı organizasyonların yenilikçilik, girişimcilik ve değişime yönelik faaliyetleri güçlü rekabet ortamında devamını sürdürebilmek ve gücünü artırmak amacıyla yaptıkları önemli çalışmaları oluşturmaktadır (Duran vd., 2013).

Organizasyonların sahip oldukları yetenekler mevcut performanslarını oluştururken, bu yeteneklerin değişen şartlara göre güncellenmemesi organizasyonların gelecek dönemlerdeki performanslarını kısıtlayan önemli bir unsurdur. Bu bağlamda organizasyonların girişimciliği örgütsel amaçlar çerçevesinde benimsemesi güçlü rekabet ortamlarında varlıklarını sürdürebilmeleri açısından önem arz etmektedir (Kılıç vd., 2012:425).

Organizasyonlarda yeni fırsatların ortaya çıkmasını sağlayan girişimcilik faaliyetleri kurumsal girişim olarak tanımlanmaktadır. Kurumsal girişimciler, değişen piyasa taleplerinden, ürün ya da hizmet değişimlerinden veya her iki unsurdan faydalanarak yenilikleri takip edebilir ve yeniliklere öncülük edebilirler. Organizasyonların mevcut faaliyet alanları dışındaki yarı bağımsız ya da otonom organizasyonların ortaya çıkmalarını sağlamaları dış kurumsal girişim olarak adlandırılmaktadır. Organizasyonların mevcut faaliyet alanları içerisinde yer alan yeni varlıkların üretilmesi ise iç kurumsal girişim olarak adlandırılmaktadır (Uçar, 2011: 8).

Organizasyonların rekabet gücü üzerinde doğrudan etkili olan kurumsal girişimcilik, aynı zamanda yeni değerler ortaya koyabilecekleri fırsatları belirleyip değerlendirmeleri durumunda endüstriyel alandaki güçlerini artırmalarını ve daha geniş pazarlara ulaşmalarını sağlayarak rekabet ortamında üst sıralarda yer almalarını sağlayabilmektedir (Temizel, 2012:27; Serinkan ve Arat, 2013:49). Kurumsal girişimcilik, farklı kombinasyonlarda birtakım stratejileri kullanmalarını sağlayabilmektedir (Öğüt vd, 2006: 31). Bu sayede şirketlerin yenilikçi düşünceler üreterek rekabet koşullarında güç kazanmalarını sağlayacak avantajlar oluşturabilmektedirler (Onay ve Çavuşoğlu, 2010: 49).

1.6.4. İç Girişimcilik

Girişimci kavramı çok eski dönemlerden beri literatürde yer alırken iç girişimci kavramının literatürde yer alması 1970'li yılların sonlarına kadar sürmüştür (Kayış, 2010: 14). Organizasyonlarda ortaya çıkan ekonomik, kültürel ve pazar koşullarındaki değişimler iç girişimcilik kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Kökenleri girişimcilik kavramına dayanan iç girişimcilik kavramı ilk defa 1978 yılında Gifford Pinchot tarafından ortaya atılmış ve kavramın kurumsal, kurum içi ve girişimci unsurlarından

oluşturduğunu ifade etmiştir. İç girişimciliğin iki temel basamağı bulunmaktadır. Girişimcilik özelliğine sahip bireylerin, hem tüketicilerin hem de organizasyonun yararına yönelik faaliyetler düzenlemesi iç girişimciliğin ilk ayağını oluştururken; girişimci özelliği taşıyan bireylerin organizasyon yararına gösterdiği bireysel ya da takım faaliyetleri de iç girişimciliğin ikinci ayağını oluşturmaktadır (Kızıloğlu, 2011: 27).

Literatürde yer alan birçok çalışmada iç girişimcilik kavramının temellerinin girişimcilik kavramına dayandığı ifade edilmiş ve organizasyon içerisinde gerçekleştirilen girişimcilik faaliyetleri iç girişimcilik olarak nitelendirilmiştir (Uçar, 2011; Serinkan ve Arat, 2013; Hacısalihoğlu, 2007). Memon (2010), iç girişimcileri, örgütsel hedefler doğrultusunda hareket eden girişimciler olarak nitelendirmektedir. İç girişimciler ile geleneksel yöneticilerin birbirinden farklı olduğunu ifade eden Sinha ve Srivastava (2013), iç girişimciler ile girişimciler arasında birtakım farklılıkların bulunduğunu söylemiştir. Bunlar;

- *Ortam veya bağlam*; girişimciler fırsatları değerlendirmek ve yenilikçi düşüncelerini uygulayabilmek amacıyla yeni bir organizasyon kurar, kaynak desteği konusunda dışarıdan yardım alabilirler. Ancak iç girişimciler belirledikleri fırsatları değerlendirme ve yenilikçi düşüncelerini uygulayabilmek için mevcut organizasyona ihtiyaç duyar ve faaliyetlerini bu organizasyon içerisinde gerçekleştirirler (Molina ve Callahan, 2009; Camelo-Ordaz vd, 2011; Sinha ve Srivastava, 2013).
- *Risk ve kaynaklar*; girişimciler fırsatları değerlendirme ve yenilikçi düşüncelerini uygulama konusunda kendi kaynaklarını ya da ihtiyaç duymaları halinde diğer birtakım yatırımcıların kaynaklarını kullanırken, iç girişimciler ise yalnızca organizasyonun sahip olduğu kaynakları kullanırlar (Molina ve Callahan, 2009; Camelo-Ordaz vd., 2011).
- *Ödül*; girişimciler, girişimcilik faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan ekonomik ve ekonomik olmayan unsurlardan doğrudan faydalanabilirken iç girişimciler girişimcilik faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan unsurlardan her zaman faydalanamayabilirler (Baruah ve Ward, 2015).

- *Maddi ve maddi olmayan altyapı*; girişimciler fırsatları değerlendirme ve yenilikçi fikirlerini uygulama sürecinde ihtiyaç duydukları bilgileri, kuralları, sistemleri, çalışma koşullarını ve prosedürleri kendisi belirlerken ya da diğer ortaklardan elde ederken; iç girişimciler mevcut organizasyondaki bilgileri, sistemleri, kuralları, çalışma koşullarını ve prosedürleri kullanır (Molina ve Callahan, 2009; Camello-Ordaz vd., 2011).

Mevcut organizasyonlardaki fırsatların değerlendirilmesi ya da yenilikçi düşüncelerin hayata geçirilmesi olarak tanımlanan ve kurumsal girişimcilik olarak da nitelendirilen iç girişimcilik, mevcut organizasyonda ekonomik değer üretme sürecidir (Gürel Bulgurcu, 2012: 61). Girişimcilik ise fırsatların değerlendirilmesi ya da yenilikçi düşüncelerin uygulanmasına yönelik mevcut organizasyon dışında ortaya çıkan girişimcilik faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır. İç girişimcilik faaliyetleri sonucunda organizasyonların yeniden canlanmaları, yenilenmeleri, verimlilik düzeylerini artırmaları sağlanmaktadır (Göçmen, 2007: 14).

İKİNCİ BÖLÜM

2. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİK SÜREÇLERİ

2.1. Girişimcilik Kavramının Tarihsel Gelişimi

Girişimcilik kavramı, tarihsel süreç içerisinde toplumların sosyal ve ekonomik gelişimlerini etkileyen önemli unsurların başında gelmektedir. Bireylerin keşfetme ve hayatı kolaylaştırmaya yönelik yeni buluşlar geliştirme isteklerini ekonomik gelir elde edebilecekleri faaliyetler haline dönüştürme çalışmaları girişimcilik olarak tanımlanmaktadır. Tarihte çok eski dönemlerden beri ortaya çıkan girişimcilik kavramı, tarihsel süreçte her geçen gün önemi artan ve yapılan çalışmalarla bu önemi vurgulanan önemli faaliyetlerdendir (Landstörn, 2005: 3-4).

2.1.1. Dünyada Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

Dünyada ekonomik faaliyetlerin tarihsel süreçte izlediği değişimin değerlendirilmesi, girişimcilik kavramının tarihsel gelişiminin daha iyi anlaşılmasında etkili olacaktır. Bu bağlamda ekonomik faaliyetler (Aşkın vd., 2011: 56):

- Ekonominin çobanlık faaliyetlerine dayandığı ilkel toplumlar
- Ekonominin tarımsal faaliyetlere dayandığı derebeylikler,
- Ekonominin küçük el sanatlarına dayandığı kent ekonomisi
- Avrupada 15-19. yüzyıllarda ortaya çıkan ekonomik düşünceler kapsamında girişimciliğin gelişimi
- Girişimciliğin 20. yüzyılda ortaya çıkması

İnsanlar yaşamlarını devam ettirebilmek ve yaşamsal faaliyetlerini sürdürebilmek amacıyla ihtiyaç duyabilecekleri kaynaklara erişebilmek amacıyla tarihsel süreçte birtakım faaliyetler gerçekleştirmişlerdir. Taş devrinde insanoğlunun taşları işleyerek birtakım buluşlar gerçekleştirmeleri geçmiş dönemlerde insanların ilk risk alma ve girişimcilik eylemleri olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda insanoğlunun tarihsel süreçte her dönemde girişimcilik faaliyetleri gerçekleştirdiğini söylemek mümkündür.

Girişimci kavramına yönelik tanımlarda yer alan ve girişimcilerin taşınması gereken özelliklerin tamamını geçmiş dönemde yaşayan ilkel insanlar taşımışlardır. Bir başka deyişle ilkel insan mücadele etme, yaşamını sürdürebilmek amacıyla ihtiyaç duyabilecekleri kaynakları temin edebilmek için gayret gösterme ve risk alma gibi özellikleri taşımaktadırlar (Demirez, 2005: 35).

Tarihin ilk dönemlerinde insanlar yaşamlarını devam ettirebilmek amacıyla doğada var olan mevcut koşullara yönelmişlerdir. İlkel insanların hayvanları evcilleştirerek onları belli amaçlar doğrultularında yetiştirmeleri, ilerleme doğrultusunda attıkları ilk adım olarak değerlendirilebilir. Basit araçlar ve yöntemler kullanılarak toprak yüzeyi olarak sürülmekte, ekim ve hasat işleri de üstünkörü olarak gerçekleştirilmektedir. İlkel toplumlarda insanlar dokuma, çanak-çömlek üretme ve ekmek yapma gibi birtakım el sanatları alanında da faaliyet göstermişlerdir. Avcılık ve toplayıcılık temelli köy ekonomisinden, tarıma dayalı köy ekonomisine geçilmesiyle birlikte sosyo-ekonomik alanda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Tarıma dayalı köy ekonomisinde halk ihtiyaçlarını takas destekli ticaret yöntemiyle gerçekleştirmişlerdir. Bu dönemde toplumdaki yönetim biçimi olan derebeylikler de sahip oldukları toprakları belirli vergiler karşılığında halka kiralamış ve bu dönemde halkın güvenliğini sağlamışlardır (Aşkın vd., 2011: 57).

Geçmiş dönemlerde el sanatlarının gelişmesine bağlı olarak farklı meslekler ortaya çıkmış ve bu meslekler arasında ticaret gelişmiştir. Bu dönemde el sanatları aile geçimini sağlayabilmek amacıyla küçük tezgâhlarda aile bireyleri tarafından gerçekleştirilirken, zaman içerisinde tezgâhlar büyütülerek belli bir ücret karşılığında işçi çalıştırılan ticari faaliyetler haline dönüştürülmüştür. İlerleyen dönemlerde bankaların ortaya çıkması ve makinelerin keşfedilmesiyle birlikte takas ekonomisi değişim geçirerek çok farklı bir hale dönüşmüştür (Aşkın vd., 2011:58).

Makineleşmenin en hızlı dönemlerini yaşadığı 19. yüzyılda yeterli işgücüne sahip olmayan Amerika hızlı bir adaptasyon süreci yaşamış ve makineleşmede Avrupa ülkelerinin önüne geçmiştir. Sanayileşmenin hız kazanmasıyla birlikte, Amerikalıların kaliteli ve uygun maliyetli ürün üretmek istemeleri ve zanaata önem vermemeleri, girişimciliğin gelişmesinde etkili rol oynamıştır (Karakaş, 2012: 28).

Girişimci kavramı, sanayileşmenin gelişme sürecinde çok farklı özelliklere bürünmüş, girişimcilerin ekonomik gelişmeler üzerindeki etkisi ortaya çıkmış ve

toplumdaki önemi artmıştır. Endüstriyel üretime geçilmesiyle birlikte üretim faktörleri arasında değerlendirilen girişimcilik, 19. yüzyılda şirket yöneticilerinin şirket sahiplerinden bağımsız bireyler olmasıyla birlikte ekonomik hayatta daha fazla önem kazanmıştır (Küçük, 2007: 34).

2.1.2. Türkiye’de Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

Girişimciliğin ülkemizdeki tarihsel gelişimi Osmanlı Dönemi, Cumhuriyet Dönemi, 1970’li yıllar ve 1980’li yıllar olmak üzere dört dönemde incelenmektedir. Türkler, Osmanlı Devleti döneminde genellikle askerlik ve tarımsal faaliyetlerle uğraştıklarından dolayı ticaret genellikle Türkler dışındaki kişilerin idaresine kalmıştır. Osmanlı Devleti döneminde Türkler, toprak sadık ancak ticaret kaypaktır anlayışına sahip olup, savaş sonrası dönemlerde insanlar ticarete uyum sağlayamadıklarından dolayı birtakım problemler yaşamışlardır. Bu durum Osmanlı Devleti’nin sanayileşmede geri kalmasının en önemli nedeni olmuştur. Osmanlı Devleti’nde ordunun ve sarayın birtakım ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla kurdukları küçük ölçekli birkaç fabrika ve yabancı girişimcilerin kurdukları küçük çaplı üretim tesisleri dışında herhangi bir üretim tesis iyer almamıştır. Osmanlı döneminde İstanbul ve diğer vilayetlerdeki fabrikalar ve üretim tesisleri genellikle yabancı sermaye sahipleri tarafından kurulmuş ve işletilmiştir (Karakaş, 2012: 33).

Cumhuriyet Dönemi ise 1929 yılında yaşanan büyük ekonomik kriz, II. Dünya Savaşı, petrol krizi ve neo-liberal akım olmak üzere dört dönemde incelenmektedir. Güçlü bir yerli ekonomi oluşturabilmek amacıyla 1929 yılında yabancı girişimcilerin ülkedeki faaliyetlerinin sonlandırıldığı dönem büyük ekonomik kriz dönemi olarak adlandırılmıştır. Bu dönemde savaş sonrasında yaşanan olumsuzluklar ve imkân yetersizlikleri gibi unsurlar bu çabaların başarısız olmasına neden olmuştur (TÜGİAD, 1993: 19).

II. Dünya Savaşı sonrasında özel girişimlerin yetersiz kalmasıyla birlikte devletçilik politikası çerçevesinde devlet tarafından kamu iktisadi teşebbüsleri (KİT) kurulmuş ve özel girişimleri destekleyebilmek ve geliştirebilmek için Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı geliştirilmiştir. Devletçilik politikası ve sanayi planı bir önceki girişimlere oranla bir ilerleme kaydetmiş, ancak 1930 yılında ortaya çıkan Büyük Buhran ve II. Dünya Savaşı’nın çıkması devletçilik politikasının ve sanayi planının başarısız olmasına

neden olmuştur. 1946-1960 yılları arasında liberal ve planlı ekonomiye geçilerek alt yapının geliştirilmesine yönelik yatırımlar yapılmış ve tarımsal faaliyetlere ağırlık verilmiştir. 1950 yılında sanayi üretimindeki oranları %70 düzeylerine kadar yükselen özel sektörün ve girişimcilerin desteklenebilmesi amacıyla Sınai ve Kalkınma Bankası kurulmuştur. 1952 yılına gelindiğinde su ürünleri sektöründeki girişimleri destekleyebilmek amacıyla Et ve Balık Kurumu ile Denizcilik Bankası kurulurken, 1953 yılında ise Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD) kurulmuştur. 1954 yılında TPAO (Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı) ve PTT, 1955 yılında SEKA (Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları AŞ) ve TDÇİ (Türkiye Demir Çelik İşletmeleri AŞ) gibi KİT'ler kurulmuştur (Mecek, 2013: 490).

1980 yılında Türkiye'de gerçekleşen askeri darbe girişimcilik faaliyetlerinde bir takım dönüşümler yaşanmasına neden olmuştur. Askeri darbe sonrasında geçmiş dönemlerde uygulanan stratejilerin değiştirilerek farklı birtakım uygulamaları içeren kanunlar geliştirilmiştir (Erdal ve Çınar, 2013: 243). 1980 darbesi öncesinde devletin birtakım iş adamlarını korumak amacıyla gerçekleştirdikleri ithal ikâmesi uygulaması rekabetten kaçınan ve korkan, siyasi ve ekonomik belirsizlikler nedeniyle risk almaktan kaçınan yeni bir iş dünyası ortaya çıkmıştır. Ekonomide liberalleşme kapsamında 1980 yılı sonrasında sanayi sektörü başta olmak üzere diğer birçok sektörde girişimcilik faaliyetleri başlamıştır. Günümüzde girişimcilik faaliyetlerini finansal anlamda destekleyecek yatırımcılara yönelik altyapı hizmetlerinin sağlanması, gerek özel gerekse de kamu kurum ve kuruluşlarınca girişimcilik faaliyetlerine yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi girişimciliğe verilen önemin arttığını göstermektedir (Sönmez ve Toksoy, 2013: 336-337).

Türkiye'nin büyük değişimler ve çalkantılı süreçler geçirdiği 2000'li yıllarda ortaya çıkan ekonomik kriz ve 2008 yılında dünya ülkelerini etkileyen küresel kriz Türkiye ekonomisini olumsuz yönde etkileyerek gerilemesine neden olmuş ve birtakım değişimleri zorunlu hale getirmiştir (Özdemir ve Seval, 2013: 65). Avrupa Birliği üyelik sürecinde yabancı sermayeye yönelik önemli ayrıcalıklar tanınarak ve öncelik verilerek ekonominin toparlanması amaçlanmıştır. Tahkim Sözleşmesi'nin imzalanmasıyla birlikte özelleştirme kapsamında yabancı sermayenin ülkemize girişi hızlandırılmıştır (Erdal ve Çınar, 2013: 243).

2.2. Girişimciliğın Önemi

Bireylerin ve toplumların yaşamlarını sürdürebilmelerini sağlayacak ürün ya da hizmetlerin üretilmesi üretim faaliyetleri sonucunda gerçekleştirilmektedir. Üretim faktörleri optimum düzeyde bir araya getirilerek üretim faaliyeti gerçekleştirilirken, bu unsurların gelişigüzel bir biçimde bir araya getirilmesi üretim faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesinde yeterli olmamaktadır (Demirel, 2003: 8). Bu bağlamda girişimcilerin, ülkelerin gelişmişlik düzeylerini belirlemede etkili olan sosyal unsurlar olduğu söylenebilir (Uçar, 2011: 17).

Belli bir amacı gerçekleştirebilmek amacıyla kurulan işletmeler, başlangıç aşamasında belli projeler üretirler. Ürettikleri bu projelerin başarılı olması halinde büyüme süreci başlar. Bu işletmeler belli bir büyüklüğe erişinceye kadar durağan bir yapıda üretim faaliyetlerini sürdürürler. Yeni ve verimli fikirler üreten girişimciler, yeni iş alanları oluşturarak istihdamın artmasını ve pazarın çeşitlenmesini ve büyümesini sağlayabilirler. Öngörü ve izleme yeteneklerine sahip olan girişimciler bu becerileri sayesinde yeni pazarlar oluşturma ve mevcut pazarı geliştirme yeteneğine sahiptirler. Bu bağlamda girişimciler, toplumu ve ekonomiyi tazeleyen unsurlar olarak nitelendirilebilir (Şahin, 2006: 28).

Bölgesel ekonomik farklılıklar, kalkınma ve gelişmişlik düzeyleri üzerinde etkili olan önemli unsurlardan biridir. Bölgesel ekonomik farklılıkların minimum düzeye indirilmesine yönelik ülkemizde ve gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda yeni birtakım politikalar geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Kalkınmada öncelikli bölgelerin belirlenmesi ve bölgesel özelliklere uygun teşvik sistemlerinin geliştirilmesi bu bağlamda uygulanan politikalardan biridir. Yenilikçi düşüncelerini uygulamaya dönüştürerek yeni iş olanakları oluşturan girişimciler, yerel ekonominin büyümesini ve kalkınmayı sağlayabilmektedirler (Kurt vd, 2006: 97).

Emek yoğun toplumdan, bilgi toplumuna geçişle birlikte hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde önemi gün geçtikçe artan girişimcilik, günümüzde de hem kamu hem de özel kuruluşlarda dikkat çeken bir unsur haline dönüşmüştür (Börü, 2006: 4). Bilim ve teknolojiye yaşanan gelişme ve değişmelerle birlikte insanların ilgileri, ihtiyaçları ve beklentilerinde de değişiklikler olmuştur. Girişimcilik, bireylerin ve toplumun değişen ihtiyaçlarına ve beklentilerine etkili, hızlı ve yenilikçi düşüncelerin ortaya konulması bakımından birçok sektörde önem arz etmektedir (Kurtuldu, 2014: 18).

Bireylerin ve toplumların ihtiyaçlarına yenilikçi çözümler üretebilmesinin yanı sıra girişimcilik aynı zamanda yeni istihdam olanakları oluşturmakta ve ülkelerin gelişmişlik ve kalkınmışlık düzeylerinin de artmasını sağlayabilmektedir. Bu bağlamda küresel boyutta yaşanan değişimler girişimciliğin de önemini artırmıştır (Sarıtaş, 2017: 149).

2.3. Girişimcilik Süreci

Bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmelerle birlikte hayatın her alanında olduğu gibi üretim alanında da önemli değişiklikler yaşanmış ve emek yoğun üretimden teknoloji yoğun üretime geçilmiştir. Bu durum girişimcilerin sosyal hayatta ve ekonomik alanda yeniliklerin, gelişmelerin ve değişimlerin öncüsü olmalarını sağlamıştır (İraz, 2010: 190). Ekonomilerin güçlenmesinde doğrudan etkili olan girişimcilik faaliyetleri işsizliğin azaltılmasına yönelik etkili çözümler üretmesinin yanı sıra aynı zamanda yenilikçi düşünceler ve faaliyet alanları oluşturarak yaratıcı ve geliştirilebilir düşüncelerin yayılmasında da etkili olmuştur (Berk, 2009: 8).

Girişimciler, girişim sürecini değerlendirerek yenilikçi düşüncelerini ve belirlediği fırsatları uygulayabileceği organizasyonu kurmaya yönelik kararlarını verebilmektedirler. Girişimciler yenilikçi düşüncelerini ve fırsatlarını değerlendirmesine engel olabilecek unsurları analiz etmeli, bu engelleri ortadan kaldırabilecek fırsatlar oluşturmalı ve engelleri ortadan kaldırarak düşüncelerini uygulayabilmelidir. Girişimcilik fırsatları tanımlamak ve değerlendirmek, iş planı geliştirmek, ihtiyaç duyulan kaynakları temin etmek ve girişim sürecini kontrol etmek olmak üzere dört temel aşamadan meydana gelmektedir (Özgüner, 2015:152).

2.3.1. Fırsatları Tanımlamak ve Değerlendirmek

Bireylerin ya da grupların çevredeki fırsatları belirleyerek ve kaynakları etkili bir biçimde organize ederek değer oluşturma faaliyetleri girişimcilik olarak tanımlanmaktadır. Hemen her türlü ortamlarda ortaya çıkabilen girişimcilik, yeni ve geliştirilebilir ürün, hizmet, pazar alanı, süreç ve teknolojinin üretilmesiyle sonuçlanabilir (Tok vd., 2014: 1281).

Girişimcilerin çevresindeki fırsatları belirlemesi ve değerlendirmesi girişimcilik sürecinin ilk ve en önemli basamağını oluşturmaktadır. Kâr oranı yüksek iş fırsatları

girişimcilerin yeniliklere ve gelişimlere her zaman açık olmasının sonucunda ortaya çıkmaktadır (İbicioğlu vd., 2009: 521-538). Girişimciler, çevresindeki fırsatlardan yararlanarak yeni bir diğeri üretebilmek için nasıl bir yol izleyeceğine karar verir. Bu aşamadan sonra fırsatları değerlendirebilmek için ihtiyaç duyabileceğı kaynakları belirleyerek bu kaynakları etkili bir biçimde organize eder. Liderlik ve yönetim faaliyetlerini gerçekleştirdiğı bir organizasyon kurarak girişimcilik sürecini yönetir (Yalçıntaş, 2015: 339).

Girişimcilik faaliyetlerinde fırsatların değerlendirilebilmesi için ortaya çıkan fikrin teknik açıdan uygun bir biçimde analiz edilerek yeniden şekillendirilmiş ya da mevcut uygulamalardan tamamıyla farklı ve yeni bir düşünce olması gerekmektedir (Çetin, 2011: 71). Girişimcilik faaliyetleri sonucunda ortaya konan fikirler hitap ettiğı kitlenin ilgisini çekebilecek kadar özgün ve yeni olmasının yanı sıra aynı zamanda fikrin anlaşılmasını zorlaştıracak ve tüketici tarafından reddedilmesine neden olabilecek kadar sıra dışı olmamalıdır (Karcıoğlu ve Kaygın, 2013: 127).

Girişimciler süreçte belirledikleri fırsatlara, uğrunda her türlü fedakarlığı ve gayreti gösterebilecekleri düzeyde inanmalıdır (Başar ve Tosunoğlu, 2006: 57). Girişimcilerin yenilikçi düşünceleri, yeni bir organizasyon kurmalarını ve yeni pazarlara açılmalarını desteklemektedir. İnsanların büyük bir bölümü kendilerini başarıya ulaştırabileceklerini düşündükleri yeni fikirlerini uygulayınca kadar girişimcilikle ilgilenmezler. Bazı kişiler ise yenilikçi düşüncelerini gerçekleştirebilmek için en uygun zamanı ve fırsatı yakalamayı beklerler. Bireyler faaliyet gösterdikleri sektörlerdeki ve işlerindeki tecrübelerinden yararlanarak girişimcilik faaliyetlerine başlamaktadırlar (Soylu vd., 2015: 312).

2.3.2. İş Planı Geliştirmek

Girişimciliğe yönelik literatürde yer alan çalışmalarda başarılı girişimcilerin, faaliyetlerine başlamadan önce kapsamlı bir iş planı yaptıkları ifade edilmektedir (Hellriegel ve Slocum, 1992: 757). Girişimcilik sürecinde bireyleri yönlendiren bir yol haritası olan iş planı, sürecin yönetilmesi ve kaynakların organizasyonu açısından oldukça önemli bir unsurdur (Akoğlan Kozak ve Gül Yılmaz, 2010: 88). Girişimcinin finansal beklentilerini, tahminlerini ve amaçlarını belirleyen iş planı, bir başka deyişle

girişimcinin hangi konumda bulunduğunu, nereye ulaşmak istediğini ve belirlediği hedeflere ulaşabilmek için neleri kullanabileceğini gösteren bir yol haritasıdır (Demirel ve zebek, 2015: 117).

Girişimcilik sürecinde gerçekleştirilmesi gereken en zor adımlardan biri olan iş planı geliştirmek, girişimcinin yakaladığı firsatları geliştirmesinin yanı sıra aynı zamanda bu firsatları değerlendirebilmek için ihtiyaç duyduğu kaynakları belirlemeleri, bu kaynakları temin etmeleri ve girişimcilik faaliyetlerini gerçekleştirmek için kurduğu ya da geliştirdiği organizasyonu yönetmeleri açısından büyük önem arz etmektedir (Saritaş ve Duran, 2017: 151). Girişimciler hazırladıkları etkili bir iş planı ile yenilikçi düşüncelerini ve yakaladığı firsatları değerlendirmedeki kararlılığını gösterebilmektedir (Kılıç vd., 2012: 428).

Girişimciler, girişim faaliyetlerine başlamadan önce piyasa analizi yapmalı, hedef kitlesini belirlemeli, girişim faaliyetlerinin sağlayabileceği kr düzeyini analiz edebilmeli ve değerlendirmelerine dayanarak gerekli görmesi halinde girişimden vazgeçebilme ihtimalini de dşnebilmelidir. Girişim faaliyetlerinin hepsi bir risk taşır ve girişimcilerin bu riskten kaçınması söz konusu değildir (Müftüoğlu ve Durukan, 2004: 23). Bu bağlamda iş planı, girişimcilik faaliyetlerinin başarılı olabilmesi ve organizasyonun sosyal ve ekonomik açıdan sürdürülebilir olabilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır (İraz, 2010: 183).

2.3.3. Gerekli Kaynakları Sağlamak

Girişimciler, yaratıcı ve yenilikçi düşünme yapısına sahip olan, içerisinde bulunduğu vreyi izleyerek ihtiyaçları ve firsatları görebilen, bu firsatları ve ihtiyaçları değerlendirerek iş fikrine dönüştürebilen, iş kurabilmek için ihtiyaç duyduğu kaynakları temin ederek organize edebilen ve risk alabilen bireylerdir (Doğaner ve Altunoğlu, 2010: 107). Girişimciler, firsatları değerlendirerek yenilikçi düşüncelerini uygulamaya dönüştürmek amacıyla ihtiyaç duyduğu kaynakları ve finansmanı temin ederek kendi işletmesini kurar. İlerleyen dönemlerde de işletmesini geliştirerek devamlılığını sağlar (Sanlı ve şahsvar, 2005: 13).

Girişimciler, firsatları değerlendirerek yenilikçi fikirlerini gerçekleştirebilecekleri kaynakları kuracakları organizasyonlarda bir araya getirerek ve risk ve firsatları da göz

önünde bulundurarak düşüncelerini gerçekleştirmek üzere kullanan bireylerdir (Balaban ve Özdemir, 2008:140).

Girişimciler faaliyetlerine başlamadan önce fırsatları belirleyerek bu fırsatları analiz etmek zorundadır. Fırsatları belirleyen girişimci, yenilikçi düşüncelerini uygulamaya dönüştürmek için ihtiyaç duydukları kaynakları ve süreçte ortaya çıkabilecek olumlu ve olumsuz durumları belirler (Özçınar, 2013: 71). Girişimcilik sürecinde faaliyetleri destekleyen ve yararlı kaynakların seçilmesine özen gösterilmeli, kaynak miktarının yeterli düzeyde olmasına ve kaynak çeşitliliğine dikkat edilmelidir. Süreçte ortaya çıkabilen risklerin ve olumsuzlukların kaynak yetersizliğinden kaynaklanabileceği de unutulmamalıdır (Karagöz, 2009: 33).

2.3.4. Girişimi Yönetmek

Başarılı girişimciler kişisel davranışlarını yönetebilmekte ve sonuçlarını üstlenebilmektedirler. Girişimciler fırsatları değerlendirmek ve yenilikçi fikirlerini uygulayabilmek amacıyla iş planını uygulayarak kaynakları temin eder ve etkili bir şekilde organize ederek girişimi yönlendirirler. Girişimci bireyler organizasyonun büyümesini ve gelişmesini önlemeye yönelik problemlerin çözümünü gerçekleştirebilmelidir. Bu bağlamda girişimcinin başarının ortaya çıkmasını sağlayan unsurları belirlemesinin yanı sıra aynı zamanda yönetim uygulamalarını ve yapısını da belirlemesi önem arz etmektedir. Organizasyon içerisinde kontrol mekanizması oluşturarak sistemde aksayan yönler belirlenerek gerekli müdahaleler yapılmalıdır (Çiğdem, 2011: 19).

Girişimciler, faaliyetlerine başladıkları ilk dönemlerde sürecin kusursuz bir şekilde sürdürülmesi ve süreçte ortaya çıkabilecek sorunların çözülebilmesi için olağanüstü gayret gösterirler. Buna rağmen girişimcilik sürecinde organizasyondaki büyüme ve ilerlemelere bağlı olarak birtakım yönetsel değişimler ortaya çıkabilmektedir. Bu bağlamda büyüme ve gelişme sürecine adapte olamayan girişimcilerin başarılı olamayacakları söylenebilir (Karadal, 2013:19).

Girişimcilik faaliyetlerinin temel amacı yeni ve farklı ürün ya da hizmetlerin üretilmesidir. Yönetim faaliyetleri ise sürecin doğru bir şekilde yönlendirilerek faaliyetlerin başarıyla sonuçlanmasını ve süreçte ortaya çıkabilecek olumsuzluklarla baş

edebilmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda girişimcilik ile yöneticilik arasında fırsatların belirlenmesi, kaynakların temin edilmesi, kaynak organizasyonu ve yönetsel yapı alanlarının oluşturulması unsurları açısından farklılıklar görülmektedir. Fırsatların değerlendirilmesi ve yenilikçi düşüncelerin gerçekleştirilmesi süreci olan girişimcilik faaliyetlerine başlamadan önce amaç ve hedeflerin belirlenmesi, süreçte ortaya çıkabilecek olumlu ve olumsuz durumların öngörülmesi, kaynak temini ve organizasyonunun sağlanması ve risklerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Girişimcilik faaliyetlerine başlama aşamasında ise, fırsatları ve ihtiyaçları belirleme, ihtiyaçlara cevap verme, süreçte ortaya çıkan aksaklıkları belirleme ve çözüm yolları üretme ve strateji geliştirme unsurlarının gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir. Girişimcilik faaliyetlerinin başarı basamağında ise yenilikleri sürdürme, satış ve kâr oranlarını artırma ve rekabet şartlarını geliştirme unsurlarının gerçekleştirilmesi önemlidir. Organizasyonun güncellenmesi ve etkili yönetim hizmetlerinin sunulması ise girişimcilik faaliyetlerinin son aşamasını oluşturmaktadır (Frese, 2009: 446).

2.4. Yönetici ve Girişimci Arasındaki Farklar

Kâr ve risk durumlarını başkalarının üstlenerek kurduğu organizasyonlarda üretim ve pazarlama süreçlerini organize eden, sermaye, emek ve diğer üretim faktörlerini etkili bir şekilde kombinleyerek organizasyonun amacı doğrultusunda çalıştırma yükümlülüğünü üstlenen kişiler yönetici olarak tanımlanmaktadır (Marangoz, 2012: 3). Örgütsel amaçları belirlemek, örgütteki işleri organize etmek, personeli güdülemek, kurum içi ve dışı iletişim kanallarını oluşturmak, çalışanların performans ve verimlilik düzeylerini belirlemek ve verimli çalışmalarını sağlamaya yönelik çalışmalar yapmak yöneticilerin temel görevlerini oluşturmaktadır (Drucker, 1996: 370).

Örgütsel stratejileri ve yenilikleri uygulamak, değişimi başlatmak ve çalışanların değişime adapte olmalarını sağlamak, örgütsel sorunları çözüme ulaştırmak, örgütsel konulara ilişkin birtakım riskler alabilmek, doğru kararlar vermek, örgütsel amaçları gerçekleştirmek ve hedeflere doğru zamanda ulaşabilmek yöneticilerin temel sorumluluklarını oluşturmaktadır (Shahzad, 2010: 399-41).

Üretim faktörlerini etkili bir şekilde organize ederek yenilikçi düşüncelerini gerçekleştirmek, kârlılık düzeyi yüksek olan ürün ya da hizmet üreterek ekonomik kazanç

elde etmek ve faaliyetlerini gerçekleştirme sürecinde ortaya çıkan riskleri üstlenmek ise girişimcilerin temel görevlerini oluşturmaktadır (Özgüner, 2015: 152). Girişimci ve yönetici kavramlarına yönelik yapılan tanımlar incelendiğinde her iki kavrama ait özellikleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Güney, 2008: 66-67):

- Girişimciler, fırsatları değerlendirerek ve yenilikçi düşüncelerini gerçekleştirerek ekonomik kazanç elde edebilecekleri ürün ya da hizmetleri üretebilmek amacıyla kendisine ya da başkalarına ait kaynakları kullanan ve riskleri üstlenen kişilerdir.
- Girişimciler, organizasyonların hedeflerine ulaşabilmek için gereksinim duydukları unsurları ve bu unsurlardaki gelişmeleri iyi bilmek ve bu gereksinimleri etkili bir biçimde belirlemekle yükümlüdürler.
- Girişimciler, girişimcilik faaliyetlerinin yürütüldüğü organizasyonlarda arzu etmeleri durumunda yöneticilik görevlerini de yürütebilmektedirler.
- Girişimciler yönetim görevini organizasyonların kurulma ya da dönüşüm aşamasında üstlenebilir.
- Yöneticiler de örgüt içi işleyişin gerçekleştirilmesine yönelik kaynakları ve üretim faktörlerini temin eder ve organizasyonunu sağlar.
- Yöneticiler örgütsel konulara ilişkin verdikleri kararlar neticesinde ortaya çıkan kâr ya da zararların sorumluluklarını üstlenmemektedir.
- Yönetici, organizasyonlarda işletme sahibi adına işlemleri gerçekleştiren bireyler olup bu kişiler işletme sahibi tarafından belirlenen amaçları gerçekleştirmeye yönelik faaliyetler düzenlemekle yükümlüdür.
- Girişimciler organizasyonda yöneten ve nihai kararlar alan kişiler pozisyonunda yer alırken, yöneticiler ise işletme sahibi tarafından belirlenen amaçları gerçekleştirerek kendisini kanıtlamaya çalışır ve reelde yönetilen pozisyonunda yer alır (Erdoğan, 2004: 32).

Gerber (1997:26), yöneticiler ile girişimciler arasındaki farkları aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

- Girişimciler faaliyetlerini geleceğe göre şekillendirirken, yöneticiler faaliyetlerini geçmişe göre şekillendirir.
- Girişimciler süreci kontrol ederken, yöneticiler ise düzene odaklanırlar.
- Girişimciler yeniliklerle ve değişimlerle başarıya ulaşırken, yöneticiler kurallar ve yönetmelikler çerçevesinde hareket ederler.
- Girişimciler çevresindeki fırsatları belirlerken, yöneticiler ise problemleri belirler.
- Yöneticiler süreç öncesinde faaliyetlerini planlar ve faaliyetleri bu planlar doğrultusunda gerçekleştirirken; girişimciler başlangıçta faaliyetleri planlar ancak süreçte ortaya çıkan durumlara göre faaliyetleri güncelleyerek bir sonraki adımı planlar.
- Girişimci süreci ve faaliyetleri belirler, yönetici ise süreci ve faaliyetleri düzenler.
- Yöneticiler, girişimcilerin organizasyondaki faaliyetlerini düzenlemekle sorumlu olan kişilerdir.
- Yöneticiler organizasyondaki işlerin düzenli yürümesini sağlarken, girişimciler yeniliklerin ortaya çıkmasını sağlar.

Literatürde genellikle girişimci kavramı sermaye sahibi, patron ve işletme yöneticileri ile aynı anlamda kullanılmasına rağmen aralarında önemli birtakım farklılıklar bulunmaktadır (Sarıtaş ve Duran, 2017: 153).

2.5. Girişimcilik Kavramına Yönelik Yapılan alışmalar

Literatürde farklı sektörlerde çalışan bireylerin girişimcilik algıları ve eğilimlerini belirlemeye yönelik farklı çalışmalar yer almaktadır.

Sart (2014), niversitelerde liderlik anlayışlarının girişimcilik ve inovasyon yönetimi üzerindeki etkilerini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında İstanbul’da yer alan üç farklı üniversiteden mezun olan 12 ğrenci ile bu üniversitelerde görev yapan 42 fakülte üyeleriyle görüşmüştür. Araştırmacı üç aylık süre boyunca örneklem grubuyla yüz yüze görüşmüş ve altı farklı temaya sahip soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış

görüşme sorularını yöneltmiştir. Görüşme formlarından elde edilen veriler Atlas.ti.7 programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların %69'unun girişimciliğe yönelik konular hakkında uzmanlara danışılması gerektiğini, %54'ünün de üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik ve inovasyona yönelik düşüncelerini açıklamaya yönelik cesaretlendirilmelerinin önemli olduğunu ifade ettikleri belirlenmiştir.

Ruskovaaara ve Pihkala (2014), okullarda girişimcilik konusunu incelediği çalışmasında okullarda öğrencilere yönelik verilen girişimcilik eğitimi faaliyetlerini değerlendirmiştir. Nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirdiği çalışmada disiplinlerarası yaklaşımla girişimcilik kültürü oluşturma ve geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu amaçla gerçekleştirilen çalışmada Latvia'da faaliyet gösteren 5 farklı ortaokulda öğrenim gören toplam 160 öğrenci ve 116 öğretmenle çalışmıştır. Araştırma kapsamında girişimcilik konusu disiplinlerarası öğrenme ve öğretme yöntemleriyle anlatılmış ve sonuçta uygulanan öğrenme ve öğretmen yöntemlerinin girişimcilik kültürünün geliştirilmesinde olumlu yönde etki gösterdiği belirlenmiştir.

Hörnqvist ve Lefler (2014), okullarda öğrencilerin girişimcilik kavramını ve girişimcilik davranışlarını destekleyen idari davranışları belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında, girişimcilik tutumlarını destekleyen okul kültürü ve bilimsel materyalleri belirlemeye yönelik resmi dokümanlar toplamışlardır. Araştırma sonucunda İsveç'te girişimciliğe yönelik okul uygulamalarının geliştirilebilmesi amacıyla uygulanan uluslararası bir politikanın mevcut olduğu, okul hedef ve misyonlarının girişimcilik davranışlarını artırmaya yönelik belirlendiği, "the box" olarak isimlendirilen girişimcilik düşüncelerinin toplandığı platform dışındaki düşüncelerin açıklanmasına yönelik okul müdürleri yeterli bilgi ve donanımına sahip olduğu belirlenmiştir.

Blake ve Mestry (2014), okul müdürlerinin, girişimcilik özelliklerinin okul finansmanı üzerine etkisini inceledikleri çalışmalarında okul müdürlerinin girişimcilik algılarını ve eğilimlerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda okul müdürlerinin girişimcilik algılarının, eğilimlerinin yüksek olduğu ve girişimcilik faaliyetlerini destekleyebilme yeteneğine sahip oldukları halde bu yöndeki davranışlarının yeterli düzeyde olmadığı tespit edilmiştir.

Pihie, Asimiran ve Bahgeri (2014), okulların girişimcilik ve yenilik düzeyinin öğretmen görüşlerine göre belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında Malezya'da görev yapan toplam 294 öğretmenin görüşlerini anket yöntemi ile tespit etmişlerdir. Toplam 50 maddeden oluşan girişimci liderlik uygulamaları anketi ve 14 maddeden oluşan okul yeniliği anketinden elde ettikleri verilerin analizi sonucunda okullarda görev yapan müdürlerin girişimcilik algılarının ve eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu ve kendilerini girişimcilik yetenekli bireyler olarak tanımladıkları tespit edilmiştir. Araştırmada ulaşılan bir diğer önemli sonuç ise öğretmenlerin okul müdürlerinin girişimcilik eğilimlerine yönelik algıları ile okuldaki yenileşme faaliyetlerine yönelik algıları arasında önemli düzeyleri arasındaki ilişkinin önemli düzeyde olduğudur.

Eyal (2014), okul müdürlerinin sosyal ağ kullanımları ile girişimcilik algıları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçladığı çalışmada, İsrail'de bulunan 140 ilköğretim okulunda görev yapan müdürlere girişimcilik envanteri ve ağ kullanım düzeylerini belirlemek amacıyla anket uygulamıştır. Araştırma sonucunda okul müdürlerinin sosyal ağ kullanma durumları ile girişimcilik algıları arasında anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacılar elde ettikleri bu bulgu sonucunda okul müdürlerinin sosyal ağ kullanma düzeylerinin girişimcilik algıları ve eğilimlerine olumlu yönde etki ettiği sonucuna varmışlardır.

Shinnar vd. (2012), toplumsal cinsiyet ve kültürel özelliklerin girişimcilik algısı ve niyeti üzerine etkisini inceledikleri çalışmalarında üç farklı üniversitede öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik niyetlerinin ve algılarının toplumsal cinsiyet algısı ve ülkelerin kültürel özellikleri arasında önemli düzeyde farklılık olup olmadığını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda bireylerin girişimcilik algıları ve niyetleri ile toplumsal cinsiyet ve kültürel özellikleri arasında önemli düzeyde farklılığın olduğu, öğrencilerin girişimcilik algılarının ve niyetlerinin ülkelere göre farklılaştığı ve ülkelerde farklı engellerle karşılaştıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin ülkelerinde karşılaştıkları sorunlar nedeniyle girişimcilik düşüncelerini uygulamaktan vazgeçtiklerini ifade ettikleri araştırmada ulaşılan bir diğer önemli sonuçtur.

Abu Bakar (2018), üniversite öğrencilerinin girişimcilik algılarını incelediği çalışmada Malezya'da bulunan Utara ve Kelantan Üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin ailelerinin ve öğrenim gördükleri üniversitelerin girişimcilik algıları

üzerindeki etkilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada öğrencilerin girişimcilik algılarını ve eğilimlerini belirleyebilmek amacıyla anket tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların %58'inin öğrenim hayatı sonrasında girişimcilik faaliyetlerine başlayacaklarını ancak girişimcilik faaliyetlerini gerçekleştirmelerini engelleyecek birtakım unsurların olabileceğini ifade ettikleri belirlenmiştir.

Lenka vd. (2014), Çek Cumhuriyetinde küçük ve orta ölçekli işletme sahiplerinin girişimcilik algılarını belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında, gönüllü olarak girişimcilik faaliyetleri gerçekleştiren işletme sahiplerinin girişimcilik algıları ile zorunlu olarak girişimcilik faaliyetleri gerçekleştiren işletme sahiplerinin girişimcilik algıları arasında önemli düzeyde farklılık görüldüğü tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda Çek Cumhuriyeti'nde yaşayan bireylerin girişimcilik algılarının oldukça düşük düzeyde olduğu, bireylerin girişimcilik algılarının yükseltilmesine yönelik yapılacak çalışmaların, ülkenin ekonomik kalkınmasında önemli rol oynayabileceği belirlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SAĞLIK SEKTÖRÜ ÇALIŞANLARININ DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK ALGISINA ETKİSİ

Bilim ve teknolojide yaşanan değişmeler ve gelişmelere bağlı olarak emek yoğun üretimden teknoloji yoğun üretime geçilmesi yenilik, yaratıcılık ve yönetim faaliyetlerinin öneminin gün geçtikçe artmasını sağlamıştır. Rekabet şartlarının zorlaşması ve rekabetin küresel boyutta yaşanması üretim yöntemlerinin değişmesini zorunlu kılmış ve bu bağlamda girişimcilik faaliyetlerinin önemini ortaya çıkarmıştır.

Sağlık hizmetlerindeki eksikliklerin ve gereksinimlerin belirlenebilmesi ve bu gereksinimlere tam anlamıyla cevap verilebilmesi bilimsel gelişmelerin ve girişimciliğin etkili bir biçimde kullanılmasına bağlıdır. Sağlık çalışanlarının yenilikçilik ve girişimcilik faaliyetlerinin desteklenmesi ve mesleki gelişimlerinin sağlanması, sağlık sektöründe daha kaliteli hizmet sunulabilmesi açısından önemlidir. Yoğun bir düşünme ve planlama süreci, sağlık çalışanlarının mesleki gelişimlerinin sürekliliğini sağlamada etkili olmaktadır. Gelişmiş ekonomilerin önemli bir hizmet kolunu oluşturan sağlık sektöründeki girişimcilik faaliyetleri ülkelerin kalkınmışlık ve ekonomik büyümelerine önemli katkılar sağlayabilmektedir. Sağlık kurumları birtakım özellikleri bakımından ticari işletmelerden ve diğer kurumlardan farklılık göstermesine rağmen, son dönemlerde özel sağlık kuruluşlarının sayısının artmasıyla birlikte bir rekabet ortamı oluşmuştur. Bu bağlamda hem özel hem de kamuya ait sağlık kuruluşları yenilikçi ve yaratıcı sağlık hizmetleri sunarak hasta memnuniyetini artıracabilecekleri girişimlerde bulunarak rekabet ortamında varlıklarını sürdürmeyi amaçlamaktadırlar. Sağlık sektörü çalışanlarının girişimcilik özelliğine sahip olmaları, sağlık kuruluşlarında yenilikçi ve yaratıcı sağlık hizmetlerinin sunulmasında etkili olabilmektedir.

Literatürde farklı alanlarda çalışan bireylerin demografik özelliklerinin girişimcilik algıları üzerine etkisini araştıran birçok çalışma yer almaktadır. Bu çalışmada da sağlık sektörü çalışanlarının demografik özelliklerinin girişimcilik algıları üzerindeki etkisi incelenmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ekonominin gelişmesi ve kârlılığın artırılmasını sağlayan girişimcilik kavramına ve fırsatları değerlendiren, yenilikçi ve yaratıcı düşüncelere sahip olan girişimci bireylere günümüzde büyük önem verilmektedir. Bu durum girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlerin belirlenmesinin öneminin artmasında etkili olmuştur. Bireylerin girişimcilik eğilimleri kişilik özellikleri, iş deneyimleri, inançları, kültürleri, aile özellikleri, finansal kaynaklar, eğitim düzeyi ve rol modelleri gibi birçok farklı unsurdan etkilenmektedir. Kişilerin girişimcilik özelliklerinin ortaya çıkmasında doğrudan etkili olan önemli unsurlardan biri olan demografik özellikler, bireylerin girişimcilik faaliyetlerini gerçekleştirmelerini ve süreçte ortaya çıkabilecek riskleri üstlenmelerini etkilemektedir. Bu bağlamda çalışanların demografik özelliklerinin, girişimcilik algıları üzerindeki etkilerinin incelenmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışmada sağlık sektörü çalışanlarının demografik özelliklerinin girişimcilik algılarına, eğilimlerine ve potansiyellerine olan etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın araştırma soruları;

1. Sağlık çalışanlarının girişimcilik algıları ne düzeydedir?
2. Sağlık çalışanlarının cinsiyetleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi nedir?
3. Sağlık çalışanlarının yaşları ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi nedir?
4. Sağlık çalışanlarının medeni durumları ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi nedir?
5. Sağlık çalışanlarının hizmet süreleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi nedir?
6. Sağlık çalışanlarının eğitim durumları ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi nedir?
7. Sağlık çalışanlarının meslekleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi nedir?
8. Sağlık çalışanlarının babalarının eğitim durumu ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi nedir?
9. Sağlık çalışanlarının annelerinin eğitim durumu ile girişimcilik algısı

ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi nedir?

10. Sağlık çalışanlarının babalarının meslekleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi nedir?
11. Sağlık çalışanlarının annelerinin meslekleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi nedir?
12. Sağlık çalışanlarının girişimci yakınlarının bulunması ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi nedir?

3.2. Yöntem

Sağlık çalışanlarının demografik özelliklerinin girişimcilik algıları üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden biri olan “anket” tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Olay, olgu ve kavramları somutlaştırarak ölçülebilir, gözlemlenebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir hale dönüştüren bir yöntem nicel araştırma yöntemi olarak adlandırılır (Akman, 2014: 10). Nicel araştırma yöntemlerinden biri olan anket tekniği; herhangi bir konuya ilişkin kişi ya da grupların görüşlerini belirleyebilmek amacıyla önceden hazırlanan formda yer alan sorulara yazılı olarak cevap verebildikleri bir tekniktir (Arslanoğlu, 2014: 14). Araştırmada verilerin daha ekonomik ve hızlı bir biçimde elde edilerek hızlı ve güvenilir bir şekilde istatistiksel analizinin gerçekleştirilebilmesi için (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 51) anket tekniği tercih edilmiştir.

Araştırmada sağlık çalışanlarının girişimcilik algı düzeylerini belirlemek amacıyla Yılmaz ve Sümbül’ün (2009) geliştirdiği girişimcilik algısı anketi kullanılmıştır. Selçuk Üniversitesi’nde farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik algılarını belirleyebilmek amacıyla 2009 yılında araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçek, literatürde yer alan Kavşur (2015), Seçgin (2016), Aksoy ve Yalçınsoy (2017) ve Hancıoğlu ve Tekin (2018)’in çalışmalarında kullanılmıştır. İki bölümden oluşan anket formunun ilk bölümünde katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, hizmet yılı, eğitim durumu, meslek, baba eğitim, anne eğitim, baba meslek, anne meslek ve girişimci yakınlarının bulunma durumlarını belirlemeye yönelik on bir soru yer almaktadır. Anket formunun ikinci bölümünde katılımcıların girişimcilik algılarını ölçmeye yönelik sorular yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde katılımcıların girişimcilik algıları risk alma (2, 5, 6, 7, 9, 16, 25 ve 26), fırsatları görme (17, 18, 19, 20,

27, 28 ve 29)), kendine güven (1, 3, 4, 10, 14, 15, 22, 23, 32, 34 ve 35), yenilikçi olma (11, 12, 21, 24, 30 ve 36) ve duygusal zeka (8, 13, 31 ve 33) olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. Çalışanların girişimcilik sürecinde karşılaşılabilecekleri olumsuzlukları belirleyerek, gerekli tedbirleri almaları ve girişimcilik faaliyetlerini gerçekleştirmeleri risk alma; piyasadaki arz ve talep dengesini analiz etmeleri ve gözlem yapmaları ihtiyacı belirleme; girişimcilik sürecinde ortaya çıkabilecek riskli durumlarla mücadele edebilmeye yönelik inancı kendine güven; alana yönelik arz ve talebi daha hızlı ve kolay bir şekilde karşılayabilecek çözümler üretmesi yenilikçi olma ve bireyin sosyal ilişkilerine yönelik algı düzeyleri ise duygusal zekâ olarak nitelendirilmiştir. Sağlık çalışanları maddelere katılım düzeylerini 1-Hiç katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kısmen katılıyorum, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum olmak üzere beş farklı düzeyde ifade etmişlerdir.

3.4. Ölçeğin Geçerlik ve Güvenirlik Analizi

Bu bölümde araştırmaya ilişkin verilerin geçerlik ve güvenirlik düzeylerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Yöntem bölümünde de ifade edildiği gibi araştırmada veri toplama aracı olarak Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen “Girişimcilik Algısı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmacılar ölçeğin geçerlik analizini belirleyebilmek amacıyla her bir madde için faktör analizi uygulamış ve KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değerini 0,79 ve Bartlett testi sonucunu ise 3482,21 ($p < 0,01$) olarak tespit etmişlerdir (Yılmaz ve Sünbül, 2009: 199). Araştırmacılar ölçeğin güvenirlik düzeyini belirlemek amacıyla Cronbach alpha güvenirlik testini kullanmış ve analiz sonucunda ölçeğin güvenirlik katsayısını 0,90 olarak tespit etmişlerdir.

3.5. Evren ve Örneklem

Amaca yönelik veriler elde etmek, bu verileri analiz ederek bulgulara ve sonuçlara ulaşmak, elde edilen sonuçları genelledebilmek bilimsel araştırmaların temel amacını oluşturmaktadır (Ural ve Kılıç, 2013: 31). Bilimsel çalışmalarda elde edilen sonuçların güvenilirlik düzeyinin artması için genellenebilir olması gerekir. Araştırma sonuçlarının genelleneceği grup evren olarak tanımlanmaktadır (Altunışık vd., 2010: 130). Evreni oluşturan her bir birime tek tek ulaşmak zor ve yüksek maliyetli olması

nedeniyle çalışmalarda örnekleme yoluna başvurulmaktadır. Araştırma evreni içerisinde aktif olarak bulunan ve belli kurallar çerçevesinde belirlenen birim sayısı örneklem olarak tanımlanmaktadır. Bilimsel çalışmalarda yapılan deneyler, anketler ve diğer uygulamalarda örneklem grubu kullanılır. Evreni ifade edebilecek örneklem grubunun doğru yöntemlerle belirlenmesi araştırmanın güvenilirliğini artırmasının yanı sıra aynı zamanda araştırmacının verileri daha rahat bir biçimde elde etmesini sağlamaktadır (Karasar, 20012 119; Ak, 2014: 68).

Bu çalışmada Ağrı Eleşkirt Devlet Hastanesi çalışanlarının demografik özelliklerinin girişimcilik algıları üzerindeki etkilerini belirlemek amaçlanmıştır. Yüksek maliyet ve zaman kısıtlılığı göz önünde bulundurulduğunda Türkiye’de görev yapan tüm sağlık çalışanlarına ulaşılması mümkün olmadığından Araştırmanın evrenini Eleşkirt Devlet Hastanesi’nde görev yapan toplam 110 sağlık çalışanı oluşturmaktadır. Araştırmada rastgele örnekleme yöntemiyle örneklem grubu belirlenmiş olup, örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında aşağıdaki formülden yararlanılmıştır (Hergüner, 2015:790):

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

- N : Evren büyüklüğü
- n : Örneklem büyüklüğü
- e : Örneklem hatası (0,01)

Formülde veriler yerine konulduğunda örneklem grubu için 57 kişinin yeterli olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın yürütüldüğü sağlık kuruluşunda hizmet eden toplam 110 personelin görüşlerini belirlemek amacıyla 110 anket formu dağıtılmış ancak geri dönen 12 anket formu boş olması ve eksik doldurulması nedeniyle değerlendirme dışı bırakılmış ve örneklem grubu 98 kişi olarak belirlenmiştir.

3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmaya yönelik getirilen birtakım sınırlılıklar bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar:

- İklim ve coğrafi şartlar, ekonomik koşullar ve zaman kısıtlılığı nedeniyle

araştırma Ağrı Eleşkirt Devlet Hastanesi çalışanları ile sınırlandırılmıştır.

- Araştırmada elde edilen sonuçlar “Girişimcilik Algısı Ölçeği”nden elde edilen verilerle sınırlıdır.
- Araştırma katılımcıların ölçek sorularına doğru ve samimi cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

Katılımcıların girişimcilik becerilerine ilişkin algıları kişiye göre farklılık gösterebileceğinden ulaşılan sonucun öznel bir değerlendirme olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

3.7. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Sağlık çalışanlarının demografik özelliklerinin girişimcilik algıları üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmanın modeli betimsel tarama modelidir. Herhangi bir olay, olgu ya da durumun araştırmacı tarafından herhangi bir müdahalede bulunmaksızın mevcut haliyle tanımlandığı ve tasvir edildiği araştırma modeli tarama modeli olarak tanımlanmaktadır. Tarama modelinde araştırmacının katılımcıların cevaplarına müdahale etmesi, onları belli fikir ve ideolojiler kapsamında yönlendirmesi ya da sonuçların gizlenmesi söz konusu değildir. Araştırmacı yalnızca mevcut durumu gözler veya ölçek ve elde ettiği sonuçları herhangi bir değişiklik yapmadan aktarır (Karasar, 2012: 79). Kaydetme, gözlem yapma, olay-olgu veya durumlar arasında ilişkiler kurarak genelleme yapma gibi unsurlar tarama modelinin temel aşamalarını oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 67).

Araştırma katılımcıların girişimcilik algıları kapsamında değerlendirilmiş ve algılarının demografik özelliklerine göre değişimi incelenmiştir. Araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H1: Sağlık çalışanlarının girişimcilik algıları yüksek düzeydedir.

H2: Sağlık çalışanlarının cinsiyetleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır.

H3: Sağlık çalışanlarının yaşları ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır.

H4: Sağlık çalışanlarının medeni durumları ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır.

H5: Sağlık çalışanlarının hizmet süreleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır.

H6: Sağlık çalışanlarının eğitim durumları ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır.

H7: Sağlık çalışanlarının meslekleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır.

H8: Sağlık çalışanlarının babalarının eğitim durumu ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır.

H9: Sağlık çalışanlarının annelerinin eğitim durumu ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır.

H10: Sağlık çalışanlarının babalarının meslekleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır.

H11: Sağlık çalışanlarının annelerinin meslekleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır.

H12: Sağlık çalışanlarının girişimci yakınları bulunma durumu ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır.

3.8. Araştırmanın Bulguları

Araştırmanın bu bölümünde sağlık çalışanlarının girişimcilik algılarını belirlemek amacıyla uygulanan anket formundan elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

3.8.1. Katılımcıların Demografik (Tanımlayıcı) Özellikleri

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının ankette yer alan cinsiyet, yaş, medeni durum, hizmet süresi, eğitim durumu, meslek, baba eğitim durumu, anne eğitim durumu, baba mesleği, anne mesleği ve girişimci bir yakını bulunma durumlarına ilişkin frekans ölçümleri yapılmıştır.

Tablo 3.1. Sağlık çalışanlarının cinsiyet dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	35	35,7
	Erkek	63	64,3
	TOPLAM	98	100,0

Tablo 3.1 incelendiğinde katılımcıların %64,3'ünün erkek, %35,7'sinin kadın çalışanlardan oluştuğu belirlenmiştir. Araştırmada erkek çalışanların sayılarının kadın çalışanların sayılarından fazla olduğu tespit edilmiştir. Ağrı ilinde görev yapan sağlık çalışanlarının %57,3'ünün erkek, %42,7'sinin de kadın çalışanlardan oluşmaktadır (Ağrı İl Sağlık Müdürlüğü, 2019). Bu durum araştırmada elde edilen veriyi destekler niteliktedir.

Tablo 3.2. Sağlık çalışanlarının yaş dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Yaş	18-25	26	26,5
	26-35	39	39,8
	36-45	23	23,5
	46-55	9	9,2
	56 yaş ve üzeri	1	1,0
	TOPLAM	98	100,0

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının %39,8'inin 26-35 yaş, %26,5'inin 18-25 yaş, %23,5'inin 36-45 yaş, %9,2'sinin 46-55 yaş ve %1,0'inin de 56 yaş ve üzeri aralığında olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre katılımcıların büyük bölümünün genç yaş grubunda yer alan bireylerden oluştuğu söylenebilir. Son yıllarda Türkiye'de sağlık kuruluşlarının sayısının artması, hastanelerin kapasitelerinin artırılması sağlık personeli ihtiyacını artırmıştır. Bu bağlamda artan ihtiyacı karşılayabilmek amacıyla sağlık alanında personel alımlarının artması ve gençlerin son yıllarda sağlık alanlarına ilgilerinin artması gibi unsurlar örneklem grubunun yaş ortalamasının genç yaş grubunda yer almasında etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 3.3. Sağlık çalışanlarının medeni durum dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Medeni Durum	Evli	55	55,1
	Bekar	41	41,8
	Diğer	2	2,0
	TOPLAM	98	100,0

Tablo 3.3 incelendiğinde araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının %55,1'inin evli, %41,8'inin bekâr olduğu belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler katılımcıların büyük bir bölümünün evli çalışanlardan oluştuğunu göstermektedir. İzgören (2004), girişimciliğin temel şartlarından birinin de sorumluluk alma isteği olduğunu, evlilik ve aile unsurlarının girişimciliğe olumlu yönde etki ettiğini ifade etmiştir. Ancak evlilik unsurunun girişimcilik faaliyetlerinin başarısı üzerinde etkili olmadığını, kültürel ve değerler farklılığın girişimcilerin kararlarını ve algılarını etkilemesinin bu durum üzerinde etkili olduğunu ifade etmiştir (İzgör, 2004: 43). Bu bağlamda evli bireylerin, bekâr bireylere oranla görev ve sorumluluklarının daha fazla olması, farklı roller üstlenmeleri, maddi ve manevi açıdan daha fazla sorunla karşı karşıya kalmaları gibi nedenler girişimcilik algılarını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Tablo 3.4. Sağlık çalışanlarının hizmet sürelerine ilişkin dağılımları

Tablolar	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hizmet Süresi	1-5 yıl	53	54,1
	6-10 yıl	14	14,3
	11-15 yıl	21	21,4
	16-20 yıl	0	0
	21 yıl ve üzeri	10	10,2
	TOPLAM	98	100,0

Tablo 3.4 incelendiğinde katılımcıların mesleki kıdem değişkenine göre dağılımları incelendiğinde sağlık çalışanlarının %54,1'inin 1-5 yıl hizmet süresine sahip oldukları belirlenmiştir. Örneklem grubunun yaş ortalamasının düşük olmasının ve eğitim sürelerinin uzunluğunun bu bulgu üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 3.5. Sağlık çalışanlarının eğitim durumlarına ilişkin dağılımları

Tablolar	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Eğitim Durumu	İlköğretim	0	0
	Lise	32	32,6
	Ön lisans	29	29,6
	Lisans	29	29,6
	Lisansüstü	8	8,2
	TOPLAM	98	100,0

Tablo 3.5 incelendiğinde katılımcıların %32,6'sının lise, %29,6'sının ön lisans ve %29,6'sının da lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Ülkemizde sağlık sektörü belli bir eğitim sürecini başarı ile tamamlayan nitelikli işgücüne sahip sektörlerden birini oluşturmaktadır. Araştırmaya hastanede farklı pozisyonlarda çalışan sağlık teknisyeni/teknikeri, idari işler görevlisi gibi personellerin de dahil edilmesi bu bulgunun ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

Tablo 3.6. Sağlık çalışanlarının meslek durumlarına ilişkin dağılımları

Tablolar	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Meslek	Doktor	13	13,3
	Hemşire	26	26,5
	Sağlık Memuru	11	11,2
	Sağlık Teknikeri/Teknisyeni	10	10,2
	İdari İşler Görevlisi	15	15,3
	Diğer	23	23,4
	TOPLAM	98	100,0

Tablo 3.6 incelendiğinde katılımcıların %26,5'inin hemşire, %23,4'ünün diğer hizmet alanları (laboratuvar personeli, depo-istatistik-ambar birimi personeli, arşiv birimi personeli, bilgi-işlem birimi personeli, vezne-santral birimi personeli, bilgi-işlem birimi personeli ve güvenlik birimi personeli), %15,3'ünün idari işler görevlisi, %13,3'ünün doktor, %11,2'sinin sağlık memuru ve %10,2'sinin de sağlık teknisyeni/teknikeri olduğu belirlenmiştir.

Bireylerin girişimcilik algıları üzerinde etkili olan eğitim, ekonomik faktörler, kişilik özellikleri, sosyal ve politik faktörler gibi sosyal faktörlerin başında gelen unsurlardan biri de ailedir. Bireylerin doğum ile birlikte hayatı, sosyal çevresindeki bireyleri ve kendisini anlaması ve ilk deneyimlerini edinmesi ailede gerçekleşir (Tabak,

2007: 48). Anne ve babalarını rol model alan çocuklar, büyüme sürecinde ebeveynleriyle benzer davranışlar ve tutumlar sergilemektedirler. Aile, bireylere gerek rol model olması gerekse de girişimcilik faaliyetlerini desteklemesi açısından, bireylerin girişimcilik algıları üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaktadır (İrmiş ve Barutçu, 2012:34). Literatürde yer alan bir başka çalışmada ise sosyalleşme fonksiyonu başta olmak üzere, ailenin eğitim, aylık gelir, toplumsal statü ve meslek değişkenlerinin, çocuklarının girişimcilik algıları üzerinde etkili olduğu vurgulanmaktadır (İlhan, 2003: 11). Bu nedenden dolayı araştırmada katılımcıların ebeveynlerinin eğitim ve meslek değişkenlerinin girişimcilik algıları üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Tablo 3.7. Sağlık çalışanlarının anne ve babalarının eğitim durumlarına ilişkin dağılımları

Tablolar	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Baba Eğitim Durumu	Okuma-yazma bilmiyor	5	5,1
	İlköğretim	55	56,1
	Lise	16	16,3
	Ön lisans	7	7,1
	Lisans	15	15,3
	Lisansüstü	0	0
	TOPLAM	98	100,0
Anne Eğitim Durumu	Okuma-yazma bilmiyor	38	38,8
	İlköğretim	52	53,1
	Lise	5	5,1
	Ön lisans	3	3,1
	Lisans	0	0
	Lisansüstü	0	0
	TOPLAM	98	100,0

Doğuştan getirilen bir beceri olmasının yanı sıra aynı zamanda çevresel unsurların da etkili olduğu girişimcilik davranışında anne ve babaların çocuklarını yönlendirme, süreçte onlara rehberlik etme ya da rol model olmaları açısından önem taşımaktadır. Tablo 3.7 incelendiğinde katılımcıların babalarının %56,1'inin ilköğretim, %16,3'ünün lise, %15,3'ünün lisans, %7,1'inin ön lisans mezunu olduğu ve %5,1'inin de okuma-yazma bilmedikleri; annelerinin %53,1'inin ilköğretim, 3,1'inin ön lisans, %5,1'inin lise mezunu olduğu ve %38,8'inin de okuma-yazma bilmedikleri belirlenmiştir. Bu bulgu katılımcıların ebeveynlerinin düşük eğitim düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.8. Sağlık çalışanlarının anne-baba meslek ve girişimci yakınının bulunma durumlarına ilişkin dağılımları

Tablolar	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Baba Meslek	Memur	20	20,4
	İşçi	9	9,2
	Esnaf	4	4,1
	Emekli	44	44,9
	Çalışmıyor	21	21,4
	TOPLAM	98	100,0
Anne Meslek	Memur	3	3,1
	İşçi	4	4,1
	Esnaf	0	0
	Emekli	0	0
	Çalışmıyor	91	92,9
	TOPLAM	98	100,0
Girişimci yakınınız var mı?	Evet	38	38,8
	Hayır	60	61,2
	TOPLAM	98	100,0

Bireyin içerisinde bulunduğu sosyal çevre kişilik oluşumunda etkili olan unsurların başında gelmektedir. Ebeveynler çocuklarını yetiştirirken bilinçli ya da bilinçli Çocuklar kişilik gelişimi sürecinde ahlaki ve kültürel değerleri ve kişilik özelliklerini anne ve babalarını taklit ederek öğrenirler. Anne ve babalarını rol model alan çocuklar cinsiyetlerine bağlı olarak anne ve babalarıyla özdeşim kurarak kuralları, toplumsal rolleri, sosyal değerleri ve işleyiş biçimlerini öğrenirler (Cüceloğlu, 2013:22). Çocukların ilk rol modelleri olan anne ve babaların meslekleri ve girişimci kişilik özellikleri, çocuklarının girişimcilik algıları üzerinde etkili olması bakımından önem taşımaktadır. Bu bağlamda çalışmada katılımcıların ebeveynlerinin meslek durumları belirlenmiştir. Tablo 3.8 incelendiğinde katılımcıların babalarının %44,9'unun emekli, %21,4'ünün çalışmıyor, %20,4'ünün memur, %9,2'sinin işçi ve %4,1'inin de esnaf olduğu; annelerinin %92,8'unun ev hanımı, %4,1'inin işçi ve %3,1'inin ise memur olduğu; %61,2'sinin girişimci bir yakını olmadığı belirlenirken %38,8'inin de girişimci bir yakınının olduğu belirlenmiştir.

3.9. Katılımcıların Girişimcilik Algı Düzeyleri

Literatürde girişimcilik kavramına yönelik tanımların yanı sıra girişimcilerin özellikleri ve girişimcilik becerilerine yönelik yapılan sınıflandırmalar da farklılık

göstermektedir. Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde girişimcilerin özellikleri ve girişimcilik becerilerine yönelik yapılan sınıflandırmalarda en çok risk alma, ihtiyacı belirleme, kendine güven, yenilikçi olma ve duygusal zekâ özelliklerinin vurgulandığı görülmüştür (Çolakoğlu, 2016; Özdevecioğlu ve Cingöz, 2009; Keleş, 2013; Soylu ve ark., 2015). Çalışanların girişimcilik sürecinde karşılaşılabilecekleri olumsuzlukları belirleyerek, gerekli tedbirleri almaları ve girişimcilik faaliyetlerini gerçekleştirmeleri risk alma alt boyutunu oluşturmaktadır. Girişimciler, girişimcilik faaliyetlerinin güçlü ve zayıf yönlerini belirler, ortamdaki fırsatları ve tehditleri analiz eder, yenilikleri keşfeder ve kazanç elde edebilmek amacıyla tahmin edilmesi zor olan makul riskleri alabilirler. Girişimcilerin piyasadaki arz ve talep dengesini analiz etmeleri ve gözlem yapmaları ihtiyacı belirleme alt boyutunu; girişimcilik sürecinde ortaya çıkabilecek riskli durumlarla mücadele edebilmeye yönelik inancı kendine güven alt boyutunu; alana yönelik arz ve talebi daha hızlı ve kolay bir şekilde karşılayabilecek çözümler üretmesi yenilikçi olma alt boyutunu ve bireyin sosyal ilişkilerine yönelik algı düzeyleri ise duygusal zekâ alt boyutunu oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcıların girişimcilik algıları bu alt boyutlar çerçevesinde ele alınarak değerlendirilmiştir.

Katılımcıların girişimcilik algılarına ilişkin puan ortalamaları Tablo 3.9’da verilmiştir.

Tablo 3.9. Katılımcıların girişimcilik algısı puan ortalamaları

Girişimcilik Algısı Ölçeği Alt Boyutları	N	$\bar{X}$	Ss
Risk alma	98	3,64	0,79
Fırsatları Görme	98	3,71	0,82
Kendine Güven	98	3,87	0,62
Yenilikçi Olma	98	3,63	0,85
Duygusal Zekâ	98	3,90	0,71

Tablo 3.8 incelendiğinde katılımcıların girişimcilik algısı ölçeği alt boyutları puan ortalamalarının farklı düzeylerde olduğu tespit edilmiştir. Sağlık çalışanlarının risk alma alt boyutuna “katılıyorum” ($\bar{X} = 3,64$); fırsatları görme alt boyutuna “katılıyorum”

($\bar{X} = 3,71$); kendine güven alt boyutuna “katılıyorum” ($\bar{X} = 3,87$); yenilikçi olma alt boyutuna “katılıyorum” ($\bar{X} = 3,63$) ve duygusal zekâ alt boyutuna “katılıyorum” ($\bar{X} = 3,90$) düzeyinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Bu bulguya göre katılımcıların girişimcilik algılarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Baş (2019), üniversite öğrencilerinin girişimcilik algılarını ve eğilimlerini belirlemeyi amaçladığı çalışmada geliştirdiği puanlama ölçeği ile öğrencilerin girişimcilik algı ve düzeylerini değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin girişimcilik algısı puan ortalamalarının 137,74 olduğunu ve buna bağlı olarak üniversite öğrencilerinin girişimcilik algısı düzeylerinin yüksek olduğunu belirlemişlerdir.

Cansız (2007), üniversite öğrencilerinin girişimcilik algı düzeylerini belirlemeyi amaçladığı çalışmada öğrencilerin girişimcilik algılarının yüksek olduğunu ve her birinin birer potansiyel girişimci adayı olduğunu ancak gerekli yönlendirme desteğini bulamamaları nedeniyle sahip oldukları bu potansiyellerini ortaya koyamadıklarını ifade etmişlerdir.

Avşar (2007), Çukurova Üniversitesi’nde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeyi amaçladığı çalışmada öğrencilerin girişimcilik algılarının orta düzeyde olduğunu belirlemişlerdir.

Özdemir (2016), Türkiye’de yükseköğrenim veren 99 üniversitede öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik algılarını belirlemeyi amaçladığı çalışmada öğrencilerin girişimcilik algılarının yüksek düzeyde olduğunu belirlemişlerdir.

Koçyiğit (2013), üniversitede öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik algılarını belirlemeyi amaçladığı çalışmada Arel Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik algılarının yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir.

Sosysal ve Kolca (2016), hemşirelerin demografik özelliklerinin iç girişimcilik eğilimleri üzerine etkisini belirlemeyi amaçladığı çalışmada Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi’nde çalışan 66 hemşirenin girişimcilik algılarını belirlemiştir. Araştırma sonucunda hemşirelerin girişimcilik algılarının yüksek düzeyde olduğunu belirlemişlerdir. Araştırmada elde edilen bu bulgu literatürde yer alan çalışmalarda elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir.

3.10. Katılımcıların Girişimcilik Algılarının Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Bu bölümde katılımcıların girişimcilik algılarının demografik özelliklerine göre dağılımlarına ilişkin değerlere yer verilmiştir. Araştırmada girişimcilik algısı ölçeğinden elde edilen verilerin karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. İki farklı grubun görüşlerinin niceliksel olarak karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t-testi, üç ya da daha fazla grubun görüşlerinin niceliksel olarak karşılaştırılmasında ise ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) testi kullanılmıştır.

Tablo 3.10. Sağlık çalışanlarının cinsiyet değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri

Alt Boyut	Kadın			Erkek			t	p
	N	$\bar{X}$	ss	N	$\bar{X}$	ss		
Risk alma	35	3,77	0,61	63	3,97	0,76	-1,322	0,189
Fırsatları Görme	35	3,38	0,91	63	3,89	0,71	-3,057	0,003*
Kendine Güven	35	3,71	0,59	63	3,96	0,61	-1,939	0,055
Yenilikçi Olma	35	3,37	0,79	63	3,79	0,76	-2,579	0,011*
Duygusal Zekâ	35	3,27	0,90	63	3,83	0,76	-3,266	0,002*

Bağımsız iki grubun (kadın-erkek) belli özelliklere ilişkin aritmetik ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılan test türlerinden biri de bağımsız gruplar t-testidir. Bu bağlamda araştırmada girişimcilik algısı ölçeği alt boyutlarına bağımsız iki grubun katılım puan ortalamalarının karşılaştırılmasında t-testi kullanılmıştır. Katılımcıların cinsiyetlerinin girişimcilik algıları alt boyutları üzerindeki etkisine ilişkin bulgular Tablo 3.10'da verilmiştir. Yapılan t testi sonucunda fırsatları görme, yenilikçi olma ve duygusal zekâ alt boyutları

değerlerinin anlamlı farklılık gösterdiği ($p < 0,05$) diğer alt boyutlarda ise cinsiyet değişkenine göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmadığı belirlenmiştir.

Tablo 3.10 incelendiğinde fırsatları görme alt boyutlarına katılım düzeylerinin araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t = -3,057, p < 0,05$). Erkek çalışanların fırsatları görme değerleri ($\bar{X} = 3,89$), kadın çalışanların fırsatları görme değerlerinden ($\bar{X} = 3,38$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kadınların çocuk bakma, yemek, temizlik vb. gibi ev işlerini yapma gibi toplumsal rolleri nedeniyle uzun çalışma sürelerinin sorun oluşturması, üretim ve pazarlama aşamalarında erkeklere oranla daha fazla zorluklarla karşılaşma ve çalışma hayatında kadınlara yönelik ön yargıların özgüveni düşürmesi gibi etkenlerin kadınların fırsatları gözetlemelerini engelleyebilmektedir.

Tablo 3.10 incelendiğinde yenilikçi olma alt boyutlarına katılım düzeylerinin araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t = -2,579, p < 0,05$). Erkek çalışanların yenilikçi olma değerleri ($\bar{X} = 3,79$), kadın çalışanların yenilikçi olma değerlerinden ($\bar{X} = 3,37$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.10 incelendiğinde duygusal zeka alt boyutlarına katılım düzeylerinin araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t = -3,266, p < 0,05$). Erkek çalışanların duygusal zeka değerleri ($\bar{X} = 3,83$), kadın çalışanların duygusal zeka değerlerinden ($\bar{X} = 3,27$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Bu bağlamda genel olarak erkek çalışanların girişimcilik algılarının kadın çalışanlara oranla daha yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Kadının toplumdaki yeri ve toplumsal cinsiyet özelliklerinin bu bulgu üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Erkek egemen bir yapıya sahip olan Türk toplumunda erkeğin çalışma hayatının her alanında yer alabilirken kadının yalnızca belli çalışma alanlarında yer alabilmesi düşüncesi ve kadının toplumsal rolleri girişimcilik algılarının düşük olmasında ve girişimci düşüncelerini uygulamalarında etkili olabilmektedir. Bozkurt ve ark. (2011) erkeklerin girişimcilik algılarının kadınlardan daha yüksek düzeyde olduğunu, bu

durumun toplumsal cinsiyet özelliklerinden kaynaklandığını ifade etmiştir.

Baş (2019), üniversite öğrencilerinin girişimcilik algılarını belirlemeyi amaçladığı çalışmasında erkek öğrencilerin girişimcilik algı puan ortalamalarının (140,5), kadın çalışanların puan ortalamalarına (136,1) oranla daha yüksek düzeyde olduğunu belirlemişlerdir. Keklik ve Çalış (2012), üniversite öğrencilerinin girişimcilik algı düzeylerini belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında erkek öğrencilerin girişimcilik algılarının kadın öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde olduğunu belirlemişlerdir. Uysal (2010), İstanbul İli Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi sağlık çalışanlarının demografik özelliklerinin girişimcilik algıları üzerindeki etkilerini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında 290 sağlık çalışanına anket formu uygulamıştır. Araştırma sonucunda erkek çalışanların girişimcilik algı düzeylerinin kadın çalışanlara oranla daha yüksek düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Araştırmada elde edilen bu bulgu literatürde yer alan bu çalışmaların bulgularıyla paralellik göstermektedir. Soysal ve Kolca (2016), hemşirelerin demografik verilerinin girişimcilik algıları üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında erkek hemşirelerin girişimcilik algılarının, kadın hemşirelere oranla daha yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir. Bu bulgu araştırmada elde edilen bulguyla farklılık göstermektedir. Bu farklılığın çalışanların faaliyet gösterdikleri hastanelerin sosyo-kültürel olanaklarının farklı olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 3.11. Sağlık çalışanlarının yaş değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri

Alt Boyutlar	18-25 Yaş (a) (n=26)		26-35 Yaş (b) (n=39)		36-45 Yaş (c) (n=23)		46 Yaş ve üzeri (d) (n=10)		Varyans		Fark Olan Gruplar
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	F	P	
Risk alma	3,37	0,69	3,76	0,70	3,67	0,69	3,83	1,38	1,528	0,212	
Fırsatları Görme	3,24	0,83	3,91	0,70	3,85	0,56	3,81	1,25	4,275	0,007*	a-b, a-c
Kendine Güven	3,62	0,59	3,98	0,47	3,94	0,37	3,91	1,26	2,038	0,114	
Yenilikçi Olma	3,23	0,81	3,76	0,83	3,81	0,55	3,76	1,28	2,734	0,048*	a-b, a-c
Duygusal Zekâ	3,75	0,64	3,99	0,67	3,95	0,38	3,85	1,41	0,666	0,575	

Üç ya da daha fazla grubun belli özelliklere ilişkin aritmetik ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılan test türlerinden biri de tek yönlü varyans analizidir (ANOVA). Bu bağlamda araştırmada girişimcilik algısı ölçeği alt boyutlarına üç ya da daha fazla grubun katılım puan ortalamalarının karşılaştırılmasında ANOVA (tek yönlü varyans analizi) testi kullanılmıştır. Sağlık çalışanlarının yaş değişkenine göre girişimcilik alt boyutlarına katılım düzeylerini belirleyebilmek amacıyla yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 3.11’de verilmiştir. Sağlık çalışanlarının yaş değişkeni ile fırsatları görme ve yenilikçi olma alt boyutları değerleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların yaşları ile fırsatları görme alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 4,275$; $p < 0,05$). 18-25 yaş aralığında bulunan çalışanların fırsatları görme alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 3,24$), 26-35 yaş

grubunda yer alan çalışanların ($\bar{X} = 3,91$) ve 36-45 yaş aralığında bulunan çalışanların ($\bar{X} = 3,85$) fırsatları görme alt boyutu değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Genç yaş grubunda bulunan çalışanların alanlarına ilişkin deneyimlerinin yetersiz olmalarının elde edilen bu bulgu üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca genç yaş grubunda yer alan çalışanların ekonomik bağımsızlığını kısa süre önce kazanmaları ve çalışma hayatındaki sosyal ortamlarını henüz kuramamalarının girişimci düşüncelerini gerçekleştirebilmek amacıyla ihtiyaç duyduğu sermaye ve diğer kaynakları temin etmede ileri yaş grubunda yer alan bireylere oranla daha fazla zorlanmalarına; aile ve sosyal çevresinde yer alan bireylerin eğitim alanındaki başarılarını girişimcilik faaliyetlerine oranla daha fazla önemsemelerinin de bu bulgu üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Aydın ve Öner (2016), sosyal bilgiler ve sınıf öğretmeni adaylarının girişimcilik algılarını belirlemeyi amaçladığı çalışmalarında 1. sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik algılarının ileriki sınıflarda öğrenim gören öğrencilere oranla daha düşük düzeyde olduğunu belirlemişlerdir. Bu bulgu araştırmada elde edilen bulguyla paralellik göstermektedir. Baş (2019), üniversite öğrencilerinin yaşları ile girişimcilik algı düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğunu belirlemiş ve 25 ve üzeri yaş grubunda yer alan öğrencilerin girişimcilik algılarının 18-24 yaş grubunda yer alan öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde olduğunu belirlemişlerdir. Ateş (2018), üniversite personellerinin kişilik özellikleri ile girişimcilik algıları arasındaki ilişkiyi farklı disiplinler açısından değerlendirdiği çalışmasında katılımcıların girişimcilik algıları ile yaş değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılığın bulunmadığını, 24 yaş ve üzeri çalışanların girişimcilik algılarının 23 yaş ve altı katılımcılara oranla daha yüksek düzeyde olduğunu belirlemişlerdir. Bu bulgular araştırmada elde edilen bulguyla çelişmektedir.

Tablo 3.12. Sağlık çalışanlarının medeni durum değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri

Alt Boyut	Evli			Bekâr			t	P
	N	$\bar{X}$	Ss	N	$\bar{X}$	ss		
Risk alma	55	3,74	0,83	43	3,53	0,74	1,293	0,199
Fırsatları Görme	55	3,82	0,77	43	3,56	0,87	1,566	0,121
Kendine Güven	55	3,98	0,63	43	3,7	0,57	1,977	0,051
Yenilikçi Olma	55	3,74	0,82	43	3,50	0,88	1,389	0,168
Duygusal Zekâ	55	3,98	0,73	43	3,81	0,69	1,179	0,241

Katılımcıların medeni durumlarının girişimcilik algıları alt boyutları üzerindeki etkisine ilişkin bulgular Tablo 3.12’de verilmiştir. Yapılan t testi sonucunda sağlık çalışanların medeni durumları ile girişimcilik algısı ölçeği alt boyutları değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Katılımcıların medeni durumlarının girişimcilik algıları üzerindeki etkisine bakıldığında bekar çalışanların girişimcilik algısı ölçeği alt boyutlarına katılım düzeylerinin daha yüksek olduğu ancak bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Evli çalışanların bakmakla yükümlü oldukları ailelerinin, evlerinin geçimini sağlama kaygıları ve çocuk yetiştirme kaygıları gibi durumların evli çalışanların girişimcilik algısı düzeylerinin düşük çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Ancak sağlık sektörünün yoğun ve yorucu mesai şartlarının hem evli hem de bekâr çalışanları etkilediği ve girişimcilik algılarını düşürdüğü ve bu durumun sağlık sektörü çalışanlarının medeni durumlarının girişimcilik algıları arasındaki farklılığın anlamlı düzeyde olmamasında etkili olduğu düşünülmektedir. Araştırmada evli çalışanların bekâr çalışanlara oranla daha fazla iş projelerine sahip oldukları belirlenmiştir. Evli çalışanlar ailelerine daha iyi yaşam koşulları sunabilmelerini sağlayacak ve ekonomik gelir elde etme isteklerinin bu bulgu üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Soysal ve Kolca (2016), hemşirelerin demografik özelliklerinin girişimcilik algıları üzerine etkisini belirlemeyi amaçladığı çalışmada katılımcıların medeni durumları ile girişimcilik algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığını belirlemişlerdir. Araştırma sonucunda evli çalışanların proaktiflik düzeylerinin bekâr

çalışanlara oranla daha yüksek olduğu belirlenirken yenilikçilik düzeylerinin ise daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.13. Sağlık çalışanlarının hizmet süresi değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri

Alt Boyutlar	1-5 yıl (a) (n=53)		6-10 yıl (b) (n=14)		11-20 Yıl (c) (n=21)		21 yıl ve üzeri (d) (n=10)		Varyans		Scheffe
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	F	P	
Risk alma	3,55	0,74	3,71	0,64	3,74	0,67	3,83	1,38	0,536	0,659	
Fırsatları Görme	3,58	0,86	3,97	0,61	3,80	0,52	3,81	1,25	1,081	0,361	
Kendine Güven	3,80	0,55	3,98	0,34	3,97	0,48	3,91	1,26	0,568	0,637	
Yenilikçi Olma	3,50	0,90	3,92	0,54	3,7	0,60	3,76	1,28	1,140	0,337	
Duygusal Zekâ	3,84	0,67	4,05	0,40	3,98	0,51	3,85	1,41	0,449	0,718	

Sağlık çalışanlarının hizmet süresi değişkenine göre girişimcilik alt boyutlarına katılım düzeylerini belirleyebilmek amacıyla yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 3.13'te verilmiştir. Sağlık çalışanlarının hizmet yılı değişkeni ile girişimcilik algısı ölçeği alt boyutları değerleri arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların büyük bir bölümünün 1-10 yıl arası hizmet süresine sahip genç memurlardan oluşması, sektöre yönelik deneyimlerinin az olmasına neden olmuştur. Bu durum katılımcıların sektördeki arz-talep durumunu doğru belirlemesini engelleyebilmekte, fırsatları görememelerine neden olabilmektedir. Bu durumun araştırmada elde edilen bu bulgu üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 3.14. Sağlık çalışanlarının eğitim durumu değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri

Alt Boyutlar	Lise (a) (n=53)		Ön lisans (b) (n=14)		Lisans (c) (n=21)		Varyans		Scheffe
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	F	P	
Risk alma	3,71	0,75	3,65	0,79	3,58	0,84	2,122	0,125	
Fırsatları Görme	3,88	0,59	3,61	0,87	3,63	0,93	1,101	0,337	
Kendine Güven	4,00	0,53	3,90	0,65	3,73	0,64	1,708	0,187	
Yenilikçi Olma	3,73	0,66	3,57	0,95	3,59	0,93	0,228	0,796	
Duygusal Zekâ	4,10	0,63	3,89	0,71	3,75	0,75	0,347	0,708	

Sağlık çalışanlarının eğitim durumu değişkenine göre girişimcilik alt boyutlarına katılım düzeylerini belirleyebilmek amacıyla yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 3.14'te verilmiştir. Sağlık çalışanlarının eğitim durumu değişkeni ile girişimcilik algısı ölçeği alt boyutları değerleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Lisans ve lisansüstü mezunu çalışanların eğitim sürelerinin uzun olması farklı iş alanlarına yönelmelerini engellemesinin ve bu alanlara ilişkin bilgi düzeylerinin yetersiz olmasının bu bulgu üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Soysal ve Kolca (2016), hemşirelerin eğitim düzeyleri ile proaktiflik faktörü, yenilikçilik faktörü ve risk alma faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılığın bulunmadığını belirlemişlerdir. Bu bulgu araştırmada elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Tablo 3.15. Sağlık çalışanlarının meslek değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri

Madde No	Hekim (a) (n=13)		Hemşire (b) (n=26)		Sağlık Memuru (c) (n=11)		Sağlık Teknisyeni/Teknike ri (d) (n=10)		İdari İşler Görevlisi (e) (n=15)		Diğer (f) (n=21)		Varyans		Scheffe
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	F	P	
Risk alma	3,27	0,94	4,03	0,46	3,43	0,86	3,41	0,53	3,82	1,13	3,55	0,67	1,372	0,242	
Fırsatları Görme	3,29	1,16	4,07	0,50	3,46	0,87	3,14	0,60	3,87	1,09	3,77	0,50	3,222	0,010*	a-b
Kendine Güven	3,46	0,57	4,10	0,43	3,77	0,52	3,73	0,50	3,89	1,06	3,98	0,41	2,215	0,060	
Yenilikçi Olma	3,23	1,03	3,92	0,75	3,34	1,02	3,08	0,52	3,92	1,05	3,76	0,48	2,466	0,038*	a-b, a-e
Duygusal Zekâ	3,78	0,79	3,92	0,56	3,72	0,71	3,70	0,56	3,85	1,16	4,25	0,38	1,948	0,089	

Sağlık çalışanlarının meslek değişkenine göre girişimcilik alt boyutlarına katılım düzeylerini belirleyebilmek amacıyla yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 3.18’de verilmiştir. Sağlık çalışanlarının meslek değişkeni ile fırsatları görme ve yenilikçi olma alt boyutları değerleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılığın olduğu, diğer alt boyutlar ile meslek değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılığın bulunmadığı ($p > 0,05$) belirlenmiştir.

Sağlık çalışanların meslekleri ile fırsatları görme alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 3,222$; $p < 0,05$). Hekimlerin fırsatları görme alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 3,23$) hemşirelerin ($\bar{X} = 4,07$) fırsatları görme alt boyutu değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Hekimler uzun eğitim süreleri nedeniyle kendi alanları dışındaki alanlarda sınırlı bilgilere sahip olabilmekte ve bu kişiler hekimlik mesleği dışında farklı bir meslek alanlarına ilişkin seçenekler oluşturamamaktadırlar. Bu durumun araştırmada elde edilen bulgunun ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların meslekleri ile yenilikçi olma alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 2,466$; $p < 0,05$). Hekimlerin

fırsatları görme alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 3,29$) hemşirelerin ($\bar{X} = 4,07$) ve idari işler görevlilerinin ($\bar{X} = 3,29$) yenilikçi olma alt boyutu değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Hastalıkların tedavi yöntemleri uzun ve zorlu çalışmalar sonucunda belirlenmektedir. Hekimler literatürde yer alan birtakım tedavi yöntemlerini kullanarak hastalıkları tedavi etmektedirler. Bu bağlamda hastalıkların tedavisinde gerekli önlemler ve ön çalışmalar yapılmaksızın yeni yöntemlerin denenmesi hayati risklerin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu bağlamda hekimler işlerinde yeni yöntemler gerçekleştirmekten kaçınabilmektedirler. Bu durumun araştırmada elde edilen bu bulgunun ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 3.16. Sağlık çalışanlarının anne ve baba eğitim durumu değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri

	Alt Boyutlar	İlköğretim ve Lise (a) (n=60)		Ön Lisans (b) (n=15)		Lisans ve Lisansüstü (c) (n=22)		Varyans		Scheffe
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	F	P	
Baba Eğitim Durumu	Risk alma	3,71	0,72	3,88	0,85	3,30	0,87	1,775	0,211	
	Fırsatları Görme	3,77	0,74	4,22	0,64	3,16	0,85	9,661	0,000*	a-c, b-c
	Kendine Güven	3,95	0,54	4,05	0,61	3,54	0,72	4,640	0,012*	a-c, b-c
	Yenilikçi Olma	3,65	0,81	4,16	0,75	3,19	0,83	3,031	0,053	
	Duygusal Zekâ	4,04	0,63	3,94	0,66	3,51	0,83	6,640	0,002*	a-c
Anne Eğitim Durumu	Risk alma	3,76	0,76	3,73	0,66	2,53	0,93	2,539	0,084	
	Fırsatları Görme	3,89	0,61	3,77	0,76	2,44	1,03	13,180	0,000*	a-c, b-c
	Kendine Güven	4,01	0,55	3,89	0,49	3,12	1,07	7,777	0,001*	a-c, b-c
	Yenilikçi Olma	3,78	0,72	3,65	0,81	2,79	1,25	10,232	0,000*	a-c, b-c
	Duygusal Zekâ	4,09	0,64	3,80	0,66	3,62	1,18	2,860	0,162*	

Sağlık çalışanlarının baba eğitim durumu değişkenine göre girişimcilik alt boyutlarına katılım düzeylerini belirleyebilmek amacıyla yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 3.16’da verilmiştir. Sağlık çalışanlarının baba eğitim durumu değişkeni

ile fırsatları görme, kendine güven ve duygusal zeka alt boyutları değerleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılığın olduğu, diğer alt boyutlar ile baba eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı düzeyde farklılığın bulunmadığı ($p > 0,05$) belirlenmiştir.

Sağlık çalışanların baba eğitim durumları ile fırsatları görme alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 9,661$; $p < 0,05$). Babaları lisans ve lisansüstü mezunu olan çalışanlar fırsatları görme alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 3,16$), babaları ilköğretim ve lise mezunu ($\bar{X} = 3,77$) ve ön lisans mezunu ($\bar{X} = 4,22$) çalışanların fırsatları görme alt boyutu değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Lisans ve lisansüstü mezunu bireylerin büyük bir bölümünün eğitim düzeylerini yükselterek akademisyenlik ya da baba eğitim durumu alanda üst pozisyonlarda görev almayı planlamaları ve çocukların da babalarını rol model almalarının bu bulgu üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Sağlık çalışanların baba eğitim durumları ile kendine güven alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 4,640$; $p < 0,05$). Babaları lisans ve lisansüstü mezunu olan çalışanlar kendine güven alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 3,54$), babaları ilköğretim ve lise mezunu ($\bar{X} = 3,95$) ve ön lisans mezunu ($\bar{X} = 4,05$) çalışanların kendine güven alt boyutu değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Sağlık çalışanların baba eğitim durumları ile duygusal zekâ alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 6,640$; $p < 0,05$). Babaları lisans ve lisansüstü mezunu olan çalışanlar duygusal zekâ alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 3,51$), babaları ilköğretim ve lise mezunu ($\bar{X} = 4,04$) ve ön lisans mezunu ($\bar{X} = 3,94$) çalışanların duygusal zekâ alt boyutu değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Sağlık çalışanlarının anne eğitim durumu değişkenine göre girişimcilik alt boyutlarına katılım düzeylerini belirleyebilmek amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre sağlık çalışanlarının anne eğitim durumu değişkeni ile fırsatları görme, kendine güven ve yenilikçi olma alt boyutları değerleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde

anlamlı farklılığın olduğu, diğer alt boyutlar ile anne eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı düzeyde farklılığın bulunmadığı ($p>0,05$) belirlenmiştir.

Sağlık çalışanların anne eğitim durumları ile fırsatları görme alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 13,180$; $p < 0,05$). Anneleri lise ve ön lisans mezunu olan çalışanlar fırsatları görme alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 2,44$), anneleri okuma yazma bilmeyen ($\bar{X} = 3,89$) ve ilköğretim mezunu ($\bar{X} = 3,77$) çalışanların fırsatları görme alt boyutu değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Buna göre annelerin eğitim düzeyi arttıkça fırsatları görme alt boyutuna katılım düzeylerinin azaldığı söylenebilir.

Sağlık çalışanların anne eğitim durumları ile kendine güven alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 7,777$; $p < 0,05$). Anneleri lise ve ön lisans mezunu olan çalışanlar kendine güven alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 3,12$), anneleri okuma yazma bilmeyen ($\bar{X} = 4,01$) ve ilköğretim mezunu ($\bar{X} = 3,89$) çalışanların kendine güven alt boyutu değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Buna göre annelerin eğitim düzeyi arttıkça fırsatları görme alt boyutuna katılım düzeylerinin azaldığı söylenebilir.

Sağlık çalışanların anne eğitim durumları ile yenilikçi olma alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 10,232$; $p < 0,05$). Anneleri lise ve ön lisans mezunu olan çalışanlar yenilikçi olma alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 2,79$), anneleri okuma yazma bilmeyen ($\bar{X} = 3,78$) ve ilköğretim mezunu ($\bar{X} = 3,65$) çalışanların yenilikçi olma alt boyutu değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Buna göre annelerin eğitim düzeyi arttıkça yenilikçi olma alt boyutuna katılım düzeylerinin azaldığı söylenebilir.

Eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin büyük bir bölümünün eğitim düzeylerini yükselterek akademisyenlik ya da mesleki alanda üst pozisyonlarda görev almayı planlamaları ve çocukların da babalarını rol model almalarının bu bulgu üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Yine katılımcıların anne eğitim durumlarının girişimcilik algıları üzerine etkisi incelendiğinde anneleri lise veya ön lisans mezunu olan çalışanların

fırsatları görme, kendine güven ve yenilikçi olma alt boyutları değerlerinin anneleri okuma-yazma bilmeyen ve ilköğretim mezunu çalışanlara oranla daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Yılmaz (2018), sınıf ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının girişimcilik algısı düzeylerini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında öğretmen adaylarının anne ve babalarının eğitim düzeyleri ile girişimcilik algıları arasında negatif bir ilişkinin olduğu; ancak katılımcıların öğretmen adaylarının anne ve babalarının eğitim düzeyleri ile girişimcilik algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Aydın ve Güner (2016), sınıf öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının anne ve babalarının eğitim durumlarının girişimcilik algıları üzerindeki etkisini incelediği çalışmalarında katılımcıların girişimcilik algıları ile ebeveynlerinin eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmadığını tespit etmişlerdir. Aslan (2002), girişimciliğin doğuştan sahip olunan bir beceri olmasının yanı sıra aynı zamanda eğitim ve sosyal çevrenin katkılarıyla kazandırılabilir bir davranış olarak nitelendirmiş ve bu sebepten dolayı ebeveynlerin eğitim durumlarının bireylerin girişimcilik algıları üzerinde etkili olmadığını ifade etmiştir. Bu bulgu araştırmada elde edilen bulguyla çelişmektedir.

Tablo 3.17. Sağlık çalışanlarının baba meslek durumu değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri

Madde No	Memur (a) (n=20)		İşçi (b) (n=9)		Esnaf (c) (n=6)		Emekli (d) (n=42)		Çalışmıyor (e) (n=21)		Varyans		Scheffe
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	F	p	
Risk alma	3,21	0,83	3,40	0,74	3,39	0,77	3,77	0,58	3,98	0,97	3,316	0,014*	a-d, a-e, c-e
Fırsatları Görme	3,19	0,89	3,69	0,55	3,26	0,58	3,85	0,67	4,04	0,93	4,121	0,004*	a-d, a-e, b-e, c-e, d-e
Kendine Güven	3,50	0,7	3,63	0,41	3,65	0,61	3,94	0,42	4,26	0,68	5,369	0,001*	a-d, a-e
Yenilikçi Olma	3,22	0,89	3,40	0,57	3,25	0,58	3,74	0,70	4,03	1,05	3,394	0,012*	a-d, a-e, c-e
Duygusal Zekâ	3,47	0,84	,94	0,64	3,79	0,76	3,95	0,53	4,23	0,78	3,165	0,017*	a-d, a-e

Sağlık çalışanlarının baba meslek durumu değişkenine göre girişimcilik alt boyutlarına katılım düzeylerini belirleyebilmek amacıyla yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 3.17’de verilmiştir. Sağlık çalışanlarının baba meslek durumu değişkeni ile risk alma, fırsatları görme, kendine güven, yenilikçi olma ve duygusal zekâ olmak üzere tüm alt boyutları değerleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir.

Sağlık çalışanların baba meslek durumları ile risk alma alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 3,316$; $p < 0,05$). Babaları memur olan çalışanların risk alma alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 3,21$), babaları emekli ($\bar{X} = 3,77$) ve çalışmayan ($\bar{X} = 3,98$) çalışanların risk alma alt boyutu değerlerinden ve babası esnaf olan ($\bar{X} = 3,39$) çalışanların risk alma alt boyutu değerleri, babası çalışmayan ($\bar{X} = 3,98$) çalışanlara oranla daha düşük olduğu belirlenmiştir. Memur çalışanların düzenli bir gelirinin olması ve memurluğun girişimcilik faaliyetlerine oranla daha az risk taşımaktadır. Memur ebeveynler

girişimcilik konusunda çocuklarına rol model olamamaktadırlar. Bu durumun memur babaya sahip çalışanların girişimcilik algılarının düşük düzeyde olmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Babası çalışmayan bireylerin ise kendine ait bir işletme kurabilmeye yönelik algı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Babalarının yaşadığı ekonomik zorlukları ve problemleri görerek çözüm üretmelerinin bu bulgunun ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Sağlık çalışanların baba meslek durumları ile fırsatları görme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 4,121$; $p < 0,05$). Babaları memur olan çalışanların fırsatları görme alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 3,19$), babaları emekli ($\bar{X} = 3,85$) olan çalışanlara oranla daha düşüktür. Yine babaları çalışmayan ($\bar{X} = 3,85$) katılımcıların fırsatları görme alt boyutu değerlerinin, babaları memur ($\bar{X} = 3,19$), işçi ($\bar{X} = 3,69$), esnaf ($\bar{X} = 3,26$) ve emekli ($\bar{X} = 3,77$) çalışanların fırsatları görme alt boyutu değerlerine oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sağlık çalışanların baba meslek durumları ile kendine güven alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 5,369$; $p < 0,05$). Babaları memur olan çalışanların kendine güven alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 3,50$), babaları emekli ($\bar{X} = 3,94$) ve çalışmayan ($\bar{X} = 4,26$) çalışanların kendine güven alt boyutu değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Sağlık çalışanların baba meslek durumları ile yenilikçi olma alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 3,394$; $p < 0,05$). Babaları memur olan çalışanların yenilikçi olma alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 3,22$), babaları emekli olan ($\bar{X} = 3,74$) ve çalışmayan ($\bar{X} = 4,03$) çalışanların yenilikçi olma alt boyutu değerlerinden ve babası esnaf olan ($\bar{X} = 3,25$) çalışanların risk alma alt boyutu değerleri, babası çalışmayan ($\bar{X} = 4,03$) çalışanlara oranla daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Sağlık çalışanların baba meslek durumları ile duygusal zekâ alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 3,165$; $p < 0,05$) . Babaları memur olan çalışanların duygusal zekâ alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 3,47$) , babaları emekli ($\bar{X} = 3,95$) ve çalışmayan ($\bar{X} = 4,23$) çalışanların duygusal zekâ alt boyutu değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.18. Sağlık çalışanlarının anne meslek durumu değişkenine göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri

Madde No	Memur (a) (n=20)		İşçi (b) (n=9)		Çalışmıyor (d) (n=6)		Varyans		Scheffe
	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	F	p	
Risk alma	2,62	1,29	3,62	0,35	3,68	0,79	2,656	0,075	
Fırsatları Görme	2,76	1,31	3,64	0,47	3,74	0,80	2,146	0,123	
Kendine Güven	2,90	1,57	4,04	1,74	3,90	0,57	4,133	0,019*	a-b, a-c
Yenilikçi Olma	2,94	1,63	3,79	0,75	3,65	0,84	1,656	0,175	
Duygusal Zekâ	2,75	1,73	3,93	0,12	3,94	0,66	4,302	0,016*	a-b, a-c

Sağlık çalışanlarının anne meslek durumu değişkenine göre girişimcilik alt boyutlarına katılım düzeylerini belirleyebilmek amacıyla yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 3.18’de verilmiştir. Sağlık çalışanlarının anne meslek durumu değişkeni ile kendine güven ve duygusal zekâ alt boyutları değerleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılığın olduğu, diğer alt boyut değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılığın bulunmadığı ($p > 0,05$) belirlenmiştir.

Sağlık çalışanların anne meslek durumları ile kendine güven alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 4,133$; $p < 0,05$) . Anneleri memur olan çalışanların kendine güven alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 2,90$) ,

anneleri işçi ($\bar{X} = 4,04$) ve çalışmayan ($\bar{X} = 3,90$) çalışanların kendine güven alt boyutu değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Sağlık çalışanların anne meslek durumları ile duygusal zekâ alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($F = 4,302$; $p < 0,05$). Anneleri memur olan çalışanların kendine güven alt boyutu değerleri ($\bar{X} = 2,75$), anneleri işçi ($\bar{X} = 3,93$) ve çalışmayan ($\bar{X} = 3,94$) çalışanların kendine güven alt boyutu değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Bu bağlamda katılımcıların girişimcilik algıları ile baba meslek durumu değişkenleri arasındaki ilişkiye bakıldığında babası çalışmayan katılımcıların ölçeğin tüm alt boyutları değerlerinin babaları diğer meslek gruplarında yer alan katılımcıların değerlerine oranla daha yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Memur ve işçi anne babaya sahip olan bireylerin girişimcilik algılarının emekli ya da çalışmayan anne ve babalara sahip bireylere oranla daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Memurluk mesleğinin daha az risk taşıması ve memurların düzenli bir gelire sahip olmaları girişimcilik eğilimini azaltabilmektedir. Bu ebeveynlerin çocuklarına girişimcilik konusunda rol model olamamalarının bu bireylerin girişimcilik algılarının düşük düzeyde olmasında etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 3.19. Sağlık çalışanlarının girişimci yakını bulunma durumuna göre girişimcilik ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri

Alt Boyut	Evet			Hayır			t	p
	N	$\bar{X}$	ss	N	$\bar{X}$	ss		
Risk alma	38	4,07	0,50	60	3,37	0,83	9,204	0,003*
Fırsatları Görme	38	4,14	0,52	60	3,43	0,86	6,106	0,015*
Kendine Güven	38	4,17	0,42	60	3,68	0,65	4,260	0,042*
Yenilikçi Olma	38	4,06	0,64	60	3,36	0,86	0,991	0,322
Duygusal Zekâ	38	4,11	0,56	60	3,77	0,77	2,532	0,115

Katılımcıların girişimci yakınları bulunma durumlarının girişimcilik algıları alt boyutları üzerindeki etkisine ilişkin bulgular Tablo 3.19’da verilmiştir. Yapılan t testi sonucunda risk alma, fırsatları görme ve kendine güven alt boyutları değerlerinin anlamlı farklılık gösterdiği ($p < 0,05$) diğer alt boyutlarda ise girişimci yakını bulunma değişkenine göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmadığı yapılan t testi sonucunda belirlenmiştir.

Tablo 3.19 incelendiğinde risk alma alt boyutlarına katılım düzeylerinin araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının girişimci yakınları bulunma durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t = 9,204$, $p < 0,05$). Girişimci yakınları bulunan çalışanların risk alma değerleri ($\bar{X} = 4,07$), girişimci yakını bulunmayan çalışanların risk alma değerlerinden ($\bar{X} = 3,37$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.19 incelendiğinde fırsatları görme alt boyutlarına katılım düzeylerinin araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının girişimci yakınları bulunma durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t = 6,106$, $p < 0,05$). Girişimci yakınları

bulunan çalışanların fırsatları görme değerleri ($\bar{X} = 4,14$), girişimci yakını bulunmayan çalışanların fırsatları görme değerlerinden ($\bar{X} = 3,43$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.19 incelendiğinde kendine güven alt boyutlarına katılım düzeylerinin araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının girişimci yakınları bulunma durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t = 4,260$, $p < 0,05$). Girişimci yakınları bulunan çalışanların kendine güven değerleri ($\bar{X} = 4,17$), girişimci yakını bulunmayan çalışanların kendine güven değerlerinden ($\bar{X} = 3,68$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilik becerisi doğuştan sahip olunan bir yetenek olmasının yanı sıra aynı zamanda eğitim, anne ve baba mesleği ve içerisinde bulunduğu sosyal çevrenin özellikleri gibi birtakım unsurlardan doğrudan etkilenmektedir ().

Yapılan istatistiksel analiz sonucunda girişimci yakını bulunan çalışanların risk alma, fırsatları görme ve kendine güven alt boyutları değerlerinin girişimci yakını bulunmayan çalışanlara oranla daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Girişimci yakınları bulunan bireylerin bu yakınlara rol model olarak almalarının bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir (Aslan, 2002). Girişimci yakınları bulunan bireylerin bu yakınlara rol model olarak almalarının bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 3.20. Sağlık çalışanlarının girişimcilik algısı alt boyutları arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi

		Duyusal Zekâ	Fırsatları Görme	Kendine Güven	Risk Alma	Yenilikçi Olma
Duyusal Zekâ	R	1				
	P	0				
Fırsatları Görme	R	0,550	1			
	P	0,000	0			
Kendine Güven	R	0,718	0,844	1		
	P	0,000	0,000	0		
Risk Alma	R	0,589	0,878	0,877	1	
	P	0,000	0,000	0,000	0	
Yenilikçi Olma	R	0,643	0,889	0,863	0,873	1
	P	0,000	0,000	0,000	0,000	0

Girişimcilik algısı ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizine ilişkin bulgular Tablo 3.24'te verilmiştir. Elde edilen veriler ölçek alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunduğunu göstermektedir. Duygusal zekâ alt boyutu ile fırsatları görme ($r = 0,550$; $p = 0,000 < 0,05$), kendine güven ($r = 0,718$; $p = 0,000 < 0,05$), risk alma ($r = 0,589$; $p = 0,000 < 0,05$) ve yenilikçi olma ($r = 0,643$; $p = 0,000 < 0,05$) alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Bu bağlamda sosyal ilişkiler girişimcilerin arz talep oranını doğru ve etkili bir şekilde belirlemesinde, girişimcilik sürecinde ortaya çıkabilecek risklerin ve bu risklerle mücadele edebilme düzeyinin belirlenmesinde ve bireylerin ihtiyaçlarının doğru bir şekilde analiz edilerek ihtiyaca yönelik yenilikçi fikirlerin üretilmesinde etkili olduğu söylenebilir. Fırsatları görme alt boyutu ile kendine güven ($r = 0,844$; $p = 0,000 < 0,05$), risk alma ($r = 0,878$; $p = 0,000 < 0,05$) ve yenilikçi olma ($r = 0,889$; $p = 0,000 < 0,05$) alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Girişimcilerin sahip oldukları önemli özelliklerinden biri de fırsatları görmektir. Bu bağlamda mevcut fırsatları görebilen girişimcilerin, bu fırsatları değerlendirebileceklerine yönelik güvenlerinin yükseleceği ve fırsatları kazanca dönüştürebilecekleri yenilikçi fikirler üretebileceği söylenebilir. Girişimci süreçte ortaya çıkabilecek muhtemel riskleri belirleyerek kabul edilebilir riskleri göze alır ve girişimcilik faaliyetlerini gerçekleştirebilir. Kendine güven alt boyutu ile risk alma ($r = 0,877$; $p = 0,000 < 0,05$) ve yenilikçi olma ($r = 0,863$; $p = 0,000 < 0,05$) alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Bu bağlamda özgüveni yüksek olan girişimcilerin, yenilikçi düşünceler üretmekten ve bu düşüncelerini kazanca dönüştürebilecekleri girişimcilik sürecinde ortaya çıkabilecek muhtemel riskleri üstlenmekten kaçınmayacaklarını söylemek mümkündür. Risk alma boyutu ile yenilikçi olma ($r = 0,873$; $p = 0,000 < 0,05$) alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Yeni düşünceler ve buluşlar, başarıya ulaşabilmesi bakımından risk taşımaktadırlar. Bu bağlamda girişimcilik sürecinde ortaya çıkabilecek mevcut riskleri üstlenmekten kaçınmayan girişimcilerin fırsatları kazanca dönüştürebilecekleri yenilikçi düşünceler üretecekleri söylenebilir.

Tablo 3.21. Araştırmanın hipotezlerine ilişkin kabul/red durumu

Hipotez No	Hipotezler	Kabul/Red
H1	Sağlık çalışanlarının girişimcilik algıları yüksek düzeydedir.	Kabul
H2	Sağlık çalışanlarının cinsiyetleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır.	Kabul
H3	Sağlık çalışanlarının yaşları ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır.	Kabul
H4	Sağlık çalışanlarının medeni durumları ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır	Red
H5	Sağlık çalışanlarının hizmet süreleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır	Red
H6	Sağlık çalışanlarının eğitim durumları ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır	Red
H7	Sağlık çalışanlarının meslekleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır	Kabul
H8	Sağlık çalışanlarının baba eğitim durumu ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır	Kabul
H9	Sağlık çalışanlarının anne eğitim durumu ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır	Kabul
H10	Sağlık çalışanlarının babalarının meslekleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır	Kabul
H11	Sağlık çalışanlarının annelerinin meslekleri ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır	Kabul
H12	Sağlık çalışanlarının girişimci yakınları bulunma durumu ile girişimcilik algısı ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeyleri arasında ilişki vardır	Kabul

Araştırmada yapılan istatistiksel analiz sonucunda hipotezlerin kabul ve red durumlarına ilişkin veriler Tablo 3.21’de verilmiştir. Araştırmada H1, H2, H3, H7, H8, H9, H10, H11 ve H12 olmak üzere toplam dokuz hipotez kabul edilirken H4, H5 ve H6 olmak üzere üç hipotez de reddedilmiştir.

SONUÇ

Günümüzde ekonomik ve sosyal alanlarda gelişmenin sağlanmasında önemli rol oynayan girişimcilik olgusu, yeni istihdam alanları oluşturma, ekonomik gelişmeyi ve büyümeyi sağlayarak birey, toplum ve ülkenin refah düzeyini artırma açısından önem arz etmektedir. Bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmelerle birlikte zorlaşan rekabet koşulları hayatın birçok alanında olduğu gibi sağlık alanında da kendini göstermiştir. Sağlık kuruluşları hastalara yönelik sundukları hizmet kalitesini artırmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirmektedirler. Bilgi teknolojilerinde yaşanan değişmelerle birlikte insanların bilinç düzeyi artmış ve buna bağlı olarak sağlık sektöründeki beklentileri artmıştır. Sağlık sektöründe gün geçtikçe artan hizmet ihtiyacının karşılanabilmesi açısından sağlık çalışanlarının girişimcilik özelliklerini taşıması önem arz etmektedir.

Özel hastanelerin ortaya çıkmasıyla birlikte sağlık sektöründe rekabet zorlaşmış ve sağlık kuruluşları güçleşen rekabet koşullarında varlıklarını sürdürebilmek için hastalara sundukları hizmet kalitelerini artırmak durumunda kalmışlardır. Kurumların başarı elde etmelerinde ve hizmet kalitelerini artırmalarında etkili olan unsurlardan biri de yeniliklerdir. Muhatabı insan olan sağlık sektöründe yenilikçi anlayış kaçınılmaz bir durumdur. Sağlık kuruluşları rakiplerinin önüne geçebilmek ve başarıyı elde edebilmek amacıyla sağlık sektöründe ortaya çıkan yenilikleri yakından takip ederek fırsatları görebilmeli ve belirlediği fırsatları değerlendirerek girişimcilik faaliyetlerine dönüştürebilmelidir. Sağlık kuruluşları girişimcilik özelliklerine sahip çalışanlarını belirleyerek bu bireylerin girişimcilik faaliyetlerini desteklemeleri yenilikçi ve yaratıcı hizmetler sunabilmelerini ve bu bağlamda güçlü rekabet koşullarında rakiplerinin önüne geçebilmelerini sağlayabilecektir. Sağlık kuruluşlarında hastalara yönelik sunulan hizmetler bir ekip ürünü olması nedeniyle örgüt içerisindeki girişimcilik faaliyetlerine hastanelerin tüm personelleri dahil edilerek her alanda yenilikçi ve yaratıcı ürünlerin ortaya çıkarılması sağlanabilir. Bu bağlamda sağlık alanında yenilikçi ve yaratıcı düşüncelerin ortaya çıkmasını sağlayacak olan sağlık çalışanlarının girişimcilik algıları önem arz etmektedir. Bu çalışmada sağlık sektörü çalışanlarının demografik özelliklerinin girişimcilik algıları üzerine etkisi belirlenmiştir.

Araştırmada genel olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Sağlık çalışanlarının girişimcilik algı düzeyleri ve girişimcilik algısı alt boyutlarına katılım düzeyleri yüksektir.
- Sağlık çalışanlarının girişimcilik algıları cinsiyete göre farklılık göstermekte, erkek sağlık çalışanlarının girişimcilik algı düzeyleri ve girişimcilik algısı alt boyutlarına katılım düzeyleri kadın çalışanlara oranla daha yüksektir.
- Genç yaş grubunda yer alan sağlık çalışanlarının girişimcilik algısı ve yenilikçi olma ve fırsatları görme alt boyutlarına katılım düzeyleri ileri yaş grubunda yer alan çalışanlara oranla daha düşüktür.
- Sağlık çalışanlarının medeni durumları girişimcilik algıları üzerinde belirgin bir farklılık oluşturmamaktadır ancak evli çalışanların girişimcilik algıları bekâr çalışanlara oranla daha yüksektir.
- Sağlık çalışanlarının hizmet süreleri girişimcilik algıları üzerinde belirgin bir farklılık oluşturmamaktadır.
- Öğrenim düzeyi, sağlık çalışanlarının girişimcilik algıları üzerinde belirgin bir farkın çıkmasında etkili olmamıştır ancak düşük öğrenim düzeyine sahip sağlık çalışanlarının girişimcilik algıları ve girişimcilik algısı ölçeği alt boyutlarına katılım düzeyleri yüksek öğrenim düzeyine sahip sağlık çalışanlarına oranla daha yüksek düzeydedir.
- Farklı pozisyonlarda hizmet veren sağlık çalışanlarının girişimcilik algılarının benzer düzeydedir ancak hemşireler fırsatları görme alt boyutuna hekimlere oranla daha yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir.
- Sağlık çalışanlarının ebeveynlerinin öğrenim düzeyleri, çalışanların girişimcilik algılarını etkilemektedir. Yüksek öğrenim düzeyine sahip ebeveynlere sahip olan sağlık çalışanlarının girişimcilik algıları düşük öğrenim düzeyine sahip ebeveynlere sahip olan sağlık çalışanlarına oranla daha düşüktür.
- Sağlık çalışanlarının girişimcilik algıları ebeveynlerinin mesleklerine göre farklılık göstermektedir. Annesi ev hanımı ve babası esnaf olan sağlık çalışanlarının girişimcilik algıları diğer meslek grubu ebeveynlere sahip

sağlık çalışanlarına oranla daha yüksektir.

- Sağlık çalışanlarının girişimci yakınlarının bulunma durumu, girişimcilik algılarını etkilemektedir. Girişimci yakını bulunan sağlık çalışanlarının girişimcilik algıları girişimci yakını bulunmayan çalışanlara oranla daha yüksektir.

Çalışmada elde edilen sonuçlara dayanılarak aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

1. Sağlık kuruluşlarında çalışanların girişimcilik eğilimlerini ve algılarını belirlemeye yönelik ölçekler kullanılarak bu çalışanların tespit edilmesi sağlanabilir.
2. Sağlık çalışanlarına yönelik girişimcilik seminerleri düzenlenerek bireylerin bu konuda bilgilendirilmesi ve bu yöndeki eğilimlerinin desteklenmesi, bastırılmış girişimcilik duygularının ortaya çıkmasında etkili olabilir.
3. Genç yaş grubunda yer alan çalışanların alana ilişkin bilgi ve deneyimlerini arttırabilecekleri etkinlikler düzenlenerek bu bireylerin girişimci düşünceler üretmeleri sağlanabilir.
4. Tıp fakülteleri ve sağlık bilimleri fakülteleri müfredatlarında girişimciliğe yönelik eğitime yer verilmesi sağlık çalışanlarının girişimcilik algılarının artırılmasında etkili olabilir.
5. Sağlık çalışanlarının girişimcilik düşüncelerine ve eylemlerine yönelik devlet desteği sağlanması, bu çalışmaların ödüllendirilmesi ve teşvik edilmesine yönelik projelerin gerçekleştirilmesi, sağlık çalışanlarının girişimcilik algısı düzeylerinin yükselmesinde etkili olabilir.
6. Araştırmada yalnızca Ağrı Eleşkirt Devlet Hastanesi personeline anket uygulanmıştır. Çalışmaya diğer illerin katılması ile daha farklı sonuçlar elde edilebilir.
7. Kadın çalışanların girişimci düşünceleri ve eylemleri desteklenerek cesaretlendirilmeleri ve girişimciliğe yönlendirilmeleri sağlanabilir.
8. Sağlık kuruluşlarında, hizmet kalitesinin artırılması amacıyla AR-GE biriminin kurulması ve sağlık çalışanlarının bu birimlerde görev almasının sağlanması girişimcilik algı düzeylerinin artmasında etkili olabilir.

KAYNAKLAR

- Abu Bakar, A.S. (2018). Influencing students perceptions of entrepreneurship: Role of university and family. *Universiti Utara Malaysia School of Economics, Finance and Banking (SEFB)*, 1(1), 1-14.
- Ağca, V., Dünder, S. (2007). Afyon Kocatepe Üniversitesi lisans öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin incelenmesine ilişkin ampirik bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 25 (1), 121-142.
- Ağca, V., Yörük, D. (2006). Bağımsız girişimcilik ve iç girişimcilik arasındaki farklar: kavramsal bir çerçeve. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 155-173.
- Ak, B. (2014). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri. Hipotez testi*. Ankara: Asil Yayıncılık.
- Akman, G.N. (2014). Nicel ve nitel araştırma yöntemleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 1-20.
- Akoğlu Kozak, M., Gül Yılmaz, E. (2010). Otel yöneticilerinin iç girişimcilik algılamaları: Frigya bölgesi örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 21(1), 85-97.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Arslanoğlu, İ. (2014). *Bilimsel yöntem ve araştırma teknikleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aşkın, A., Nehir, S., Vural, S. Ö. (2011). Tarihsel süreçte girişimcilik kavramı ve gelişimi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6(2), 56-71.
- Ateş, B. (2018). *Girişimcilik algısının ve kişilik özelliklerinin farklı disiplinler açısından irdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Atkinson, R.C.R. Hilgard, E.R. (1995). *Psikolojiye giriş*. Çev. Kollektif, İstanbul: Sosyal Yayınları.
- Audretsch, D.B. (2007). *The Entrepreneurial Society*. Oxford: Oxford University Press.

- Avşar, M. (2007). *Yükseköğretimde öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin araştırılması Çukurova Üniversitesinde bir uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Aydın, E., Öner, G. (2016). Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmeni adaylarının girişimcilik düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 34-49.
- Balaban, Ö., Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 3 (2), 133-147.
- Baruah, B., Ward, A. (2015). 'X'trapreneurship-a holistic approach to bring clarity in entrepreneurial research. *Voice of Research*, 4(1), 65-72.
- Baş, E. (2019). *Üniversiteli gençlerin girişimcilik algıları ve yönelimi: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Başar, M., Tosunoğlu, B. T. (2006). Değer yaratımında iç girişimciliğin değişen boyutu: bilgi girişimcilerinin rolü. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(1), 123-134.
- Berk, E. (2009). *Girişimcilik dersinin etkililiğinin değerlendirilmesi*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Blake, B., Mestry, R. (2014). The changing dimensions of the finances on urban schools: An entrepreneurial approach for principals, *Education as Change*, 18(1), 163-178.
- Bornstein, D. (2004). *How to change the world: Social entrepreneurs and the power of new ideas*. Oxford: Oxford University Press.
- Bozkurt, Ö. Ç. (2011). *Dünyada ve Türkiye'de girişimcilik eğitimi: başarılı girişimciler ve öğretim üyelerinden öneriler*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bozkurt, Ö.Ç., Alparslan, A.M. (2013). Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: girişimci ve öğrenci görüşleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8 (1), 51-68.
- Budak, S. (2000). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

- Burger, J.M. (2006). *Kişilik*. Çev. İnan Deniz Erguvan Sarioğlu, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Camelo-Ordaz, C., Fernandez-Alles, M., Ruiz-Navarro, J. ve Sousa-Ginel, E. (2011). The intrapreneur and innovation in creative firms. *International Small Business Journal*, 20(10), 1-23.
- Cansız, E. (2007). *Üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesi: Süleyman Demirel üniversitesi öğrencileri üzerine bir çalışma*. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Carrel, A. (2000). *İnsan denen meçhul*. Çev. Ömer Durmaz, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Culhane, J.H. (2003). *The entrepreneurial orientation-performance linkage in high technology firms: an international comparative study*, Thesis for The Degree of Doctor of Philosophy, Graduate School of The University of Massachusetts.
- Amherst. Çetin, F. (2011). Örgüt içi girişimcilikte öz yeterlilik algısı ve kontrol odağının rolü *Business and Economics Research Journal*, 2(3), 69-85.
- Çetindamar, D. (2002). Türkiye'de girişimcilik. *TÜSİAD Basın Bülteni (TÜSİAD-T/2002-12/340)*. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği Basın Bürosu, 12(340), İstanbul.
- Çevik, E. (2006). *Girişimcilerin, girişimcilik tipleri ile çalışma amaçları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çiğdem, H.Y. (2011). *Hizmet işletmelerinde çalışanların kişilik özellikleri ve iç girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Dacin, P.A., Dacin, M.T., Matear, M. (2010). Social Entrepreneurship: Why We Don't Need a New Theory and How We Move Forward From Here. *Academy of Management Perspectives*, 24(3), 37-57.
- Demirel, Y. Özbezek, B.D. (2015). İşletmelerde iç girişimcilik ve yenilik ilişkisine yönelik kavramsal bir inceleme. *Aksaray Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 112-130.

- Demirez M. (2005). *KOSGEB*, Ankara: Girişimciliği Geliştirme Merkezi M¼d¼rl¼ę¼ Yayınları.
- Doğaner, M., Altunoğlu, A. E. (2010). Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli iktisadi ve idari bilimler fak¼ltesi işletme b¼l¼m¼ oğrencilerinin girişimcilik eğilimleri. *Organizasyon ve Y¼netim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 103-110.
- Drucker, P.F. (1996). *Y¼netim Uygulaması* (Çev. E. Sabri Yarmalı). İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Duran, C., B¼ber H., G¼m¼řtekin. G.E. (2013). Girişimcilik hislerine eğitimin katkısı: k¼tahya meslek y¼ksek okulu makine programı ¼rneęi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 33-56.
- Duran, C., B¼ber, H., G¼m¼řtekin E. (2013). Girişimcilik hislerine eğitimin katkısı: K¼tahya Meslek Y¼ksek Okulu makine programı ¼rneęi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* 8(2), 33-56.
- Erdal, C., Çınar, A. (2013). Osmanlı devleti ve T¼rkiye Cumhuriyeti'nde girişimciliği tarihsel gelişimi. *Uluslararası Girişimcilik ve Kariyer Sempozyumu, Muğla: Muğla S¼tkı Koçman Üniversitesi*, 243–255.
- Erdoğmuş, N. (2004). *Aile işletmeleri: ikinci kuşağın yetiştirilmesi*. İstanbul: İGİAD Yayınları.
- Eroğlu, F. (2011). *Davranış bilimleri*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Eyal, O. (2014). Caught in the net: the network-entrepreneurship connection in public schools. *International Journal of Educational Management*, 22(5), 386-398.
- Farinelli, F. (2011). Green entrepreneurship: the missing link towards a greener economy. *ATDF Journal*, 8(3-4), 25-46.
- Frese, M. (2009). Toward a psychology of entrepreneurship-an action theory perspective. *Foundations and Trends in Entrepreneurship*, 5(6), 437-496.
- Funder, D. C. (2001). Personality. *Annual review of psychology*, 52, 197–221.

- Geels, F.W., Monaghan, A., Eames, M. ve Steward, F. (2008). The Feasibility of Systems Thinking in Sustainable Consumption and Production Policy. London: Department for Environment, *Food and Rural Affairs*. Retrieved from http://randd.defra.gov.uk/Document.aspx?Document=EV02030_7726_FRP.pdf.
- Gerber, M.E. (1997). *Girişimcilik Tutkusu: Küçük İşletmeler Niçin Batar, Nasıl Büyür*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Gibbs, D. (2009). *Sustainability entrepreneurs, ecopreneurs and the development of a sustainable economy*. Greenleaf Publishing Ltd.
- Göçmen, S. (2007). *İşletmelerde girişimcilik özelliğini destekleyen faktörler: iç girişimcilik*. Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Güney, S. (2008). *Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gürel Bulgurcu, E.B. (2012). İç girişimcilik: bir literatür taraması. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Elektronik Dergisi*, 6, 28-36.
- Gürel, B., Esra (2012). İç girişimcilik: bir literatür taraması. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 2(6), 56- 76.
- Güreşçi, E. (2014). Girişimcilik eğilimi üzerine bir araştırma: ispir Hamza Polat myo örneği, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 9(1), 51-65.
- Hacısalıhoğlu, U. (2007). *İç girişimcilik iklimi ve kurumsallaşma algısı ile iş tatmini ve bağlılık düzeyi arasındaki ilişkiler*. Yüksek Lisans Tezi. Gebze İleri teknoloji Enstitüsü, Gebze.
- Haşiloğlu, S., Kaya, D., ve Haşiloğlu S. (2010). E-girişimcilik araçları ve Türkiye’de egirişimciler üzerine bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 29-41.
- Hellriegel, D., Slocum J.W. (1992). *Management*. Addison-Wesley Publishing Company, Reading.
- Hisrich, R.D., Peters, M.P., Shepherd, D.A. (2008). *Entrepreneurship*. Singapore: McGraw-Hill.

- Hörnqvist, M.-L. and Leffler, E. (2014). Fostering an entrepreneurial attitude – challenging in principal leadership. *Education+Training*, 56(6), 551-561.
- İbicioğlu, H., Özdaşlı, K., Alparslan, A.M. (2009). Girişimci özellikler ve girişimcilik türü tercihi üzerinden ebeveyn etkisi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi araştırması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*. 12(1-2), 521-538.
- İnanç, B., Yerlikaya, E. (2014). *Kişilik kuramları*, Ankara: Pegem Akademi
- İraz, R. (2010). *Yaratıcılık ve yenilik bağlamında girişimcilik ve kobi'ler*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- İrmiş, A., Durak, İ., Özdemir, L. (2010). *Girişimcilik Kültürü: Anadolu Girişimciliğinden Örnekler*. İstanbul Ekin Basın Yayın Dağıtım.
- İşcan, Ö.F., Kaygın, E. (2011). Potansiyel girişimciler olarak üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Dergisi*. 3(2), 275-286.
- Karadal, H. (2013). *Girişimcilik: girişimcilik bilgisi ve stratejik girişimcilik*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Karagöz, M. (2009). *Girişimcilik profili araştırması: Isparta İli örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Karakaş, A.F. (2012). *İşletme ve mühendislik bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğiliminin karşılaştırılması: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karcioğlu, F., Kaygın, E. (2013). Girişimcilik sürecinde dönüştürücü liderlik anlayışı: otomotiv sektöründe bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(3), 31-52.
- Kayış, A. (2010). *Girişimcilik ve iç girişimciliğin önündeki engeller: yazılım sektöründe bir uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze.

- Keleş, H.N. (2013). Girişimcilik eğiliminin kuşak farkına göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(26), 1303-8370.
- Kılıç, İ., Ural, A. (2013), *Bilimel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*, Ankara: Beta Yayıncılık.
- Kılıç, R., Keklik, B., Çalış, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine bir araştırma: Bandırma İİBF işletme bölümü örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 423-435.
- Kızıloğlu, M. (2011). *İç girişimcilik olgusunun yenilik yapabilme becerisine etkisi: Gaziantep'te faaliyet gösteren yenilikçi örgütlerde bir uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Kızıloğlu, M., İbrahimoglu, N. (2013). İç girişimcilik olgusunun yenilik yapabilme becerisine etkisi: Gaziantep'te faaliyet gösteren yenilikçi örgütlerde bir uygulama", *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 5(3), 105-117.
- Koçyiğit, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Korkmaz, O. (2012). "Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği", *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 14(2), 209-226.
- Kozak, A.M., Yılmaz, G.E. (2010). Otel yöneticilerinin iç girişimcilik algılamaları Frigya bölgesi örneği, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 21(1), 63-81.
- Kurtuldu, A. (2014). *Sağlık işletmelerinde kurumsal girişimcilik ve performansa etkisi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kutanis, R.Ö., Hancı, A. (2004). Kadın girişimcilerin kişisel özgürlük algılamaları. *Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, Osmangazi Üniversitesi İİBF Fakültesi*, 457-464.
- Küçük Alabeyoğlu, K. (2014). *Kişilik özelliklerinin girişimcilik davranışına etkisi; Abant İzzet Baysal üniversitesi örneği*". Yüksek Lisans Tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Bolu.

- Küçük, O. (2007). *Girişimcilik ve küçük işletme yönetimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Lenka, S., Oldrich, H., Jaroslav, B., Jiri, M. (2014). Perception of Small and Medium Entrepreneurship in the Czech Republic. *Journal of Competitiveness*, 6(4), 41-49.
- Marangoz, M. (2012). *Girişimcilik*. İstanbul: Beta Yayın Basım.
- Mecek, M. (2013). Kamu kurumları ve kamu idarelerinin tarihsel süreç içerisinde girişimcilik üzerine etkileri. M. Marangoz, K. Karaosmanoğlu, S. Tezören ve Ü. Manat (Ed.), *Uluslararası Girişimcilik Ve Kariyer Sempozyumu içinde*. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, 487– 509.
- Memduhoğlu, H.B., Şahin, M. (2017). Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(1),297-307.
- Memon, S.A. (2010). Focusing on intrapreneurship: an employee-centred approach. *Advances in Management*, 3(12), 32-37.
- Molina, C., Callahan, J.L. (2009). Fostering organizational performance. The role of learning and intrapreneurship. *Journal of European Industrial Training*, 33(5), 388-400.
- Morris, M. H., Sexton, D. L. (1996). The concept of entrepreneurial intensity: implications for company performance. *Journal of Business Research*, 36 (1), 5-13.
- Mucuk, İ. (2001). *Modern işletmecilik*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Mueller, S.L., Thomas, A.S. (2001). Culture and entrepreneurial potential: a nine country study of locus of control and innovativeness. *Journal of Business Venturing*, 16 (1), 51-75.
- Müftüoğlu, T., Durukan, T. (2004). *Girişimcilik ve kobi'ler*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Nicholls, A. (2010). Fair trade: towards an economics of virtue. *Journal of Business Ethics*, 92(1), 241-255.
- Onay, M., Çavuşoğlu, S. (2010). İşletmelerde girişimcilik özelliğini etkileyen faktörler: iç girişimcilik. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 17(1), 24-39.

- Öğüt, A., Bülbül, H., Yılmaz, N. (2006). Stratejik yenilenme aracı olarak kurumsal girişimcilik ve bu süreçte yenilikçiliğin önemi, *Uluslararası Girişimcilik Kongresi, Kırgızistan-Manas Üniversitesi Yayınları*, Bışkek.
- Özbilen, F.M. ve Oklay, E. (2017). Öğretmenlerin örgütsel güvenleri ile girişimcilik düzeyleri arasındaki ilişki. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(10), 21- 37.
- Özçınar, F.M. (2013). *Farklılıkların Yönetimi ve Girişimcilik*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Özdemir, K. ve Seval, B. (2013). *2000’li Yıllardan Günümüze Değişen Türkiye Ekonomisi*. Sermaye Piyasaları Araştırma ve Uygulama Merkezi Araştırma Raporları. İstanbul.
- Özdemir, P. (2016). *Girişimci üniversiteler ve Türkiye’de girişimcilik eğitimi*. Doktora Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, O., Özdemir, P.G., Kadak, M.T., Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 566–589.
- Özdevecioğlu, M., Cingöz, A. (2009). Sosyal girişimcilik ve sosyal girişimciler: teorik çerçeve. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32, 81-95.
- Özgüner, M. (2015). Girişimcilik tipleri ve kişilik tipleri ilişkisi üzerine bir inceleme. *Route Educational and Social Sciences Journal*. 2(1), 148-160.
- Pan, V. L., Akay, C. (2015). Eğitim fakültesi öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *NWSA-Education Sciences*, 10(2), 125-138.
- Pihie, Z. A. L., Asimiran, S. and Bagheri, A. (2014). Entrepreneurial leadership practices and school innovaiveness. *South African Journal of Education*, 34(1), 1-11.
- Pazarcık, Y. (2016). Üniversitelerimiz girişimci yetiştirebiliyor mu?: üniversite öğrencilerinin girişimcilik algısını/ eğilimini/ özelliklerini ölçen araştırmaların sonuçsal bir değerlendirmesi, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17(1), 37-46.
- Polat, D. D. (2011). Girişimcilik motivasyonu ve işletme yenilikçiliği arasındaki ilişkinin araştırılmasına yönelik turizm işletmelerinde bir araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6(2), 227-254.

- Ruskovaara, E., Pihkala, T. (2015). Entrepreneurship education in schools: empirical evidence on the teacher's role. *The Journal of Educational Research*, 108(3), 236-249.
- Salik, N., Kaygın, E. (2016). Demografik değişkenler açısından üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi: Kafkas Üniversitesi örneği. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 145-162.
- Sanlı, M., Şahsüvar A. (2005). *Girişimciler için İş Planı Rehberi*. KTSO-Tügidem Girişimcilik Okulu Yayını, Ankara. https://www.byclb.com/girisimcilik/Girisimciler_icin_is_plani_rehberi.pdf
- Sarıtaş, A., Duran. G. (2017). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin tespitine ilişkin bir araştırma”. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.5(1), 147-165.
- Sart, G. (2014). The new leadership model of university management for innovation and entrepreneurship. *Eurasian Journal of Educational Research*, 57, 73-90.
- Serinkan, C., Arat, G. (2013). *İşletmelerde örgütsel değişim ve iç girişimcilik*. İstanbul: Beta Basım.
- Shahzad, S.A. (2010). Impact of heads decision making managerial skill on students academic achievement interdisciplinary. *Journal of Contemporary Research In Business*, 2(6), 399-341.
- Shinnar, R.S., Giacomini, O., Janssen F. (2012). Entrepreneurial perceptions and intentions: The role of gender and culture. *Entrepreneurship: Theory and Practice*. 2, 465-493.
- Short, J., Payne, T., Brigham, K., Lumpkin, G. ve Broberg, C. (2009). Family Firms and Entrepreneurial Orientation in Publicly Traded Firms. *Family Business Review*, 22(1), 9-24.
- Sinha, N., Srivastava, K.B.L. (2013). Association of personality, work values and socio-cultural factors with intrapreneurial orientation. *The Journal of Entrepreneurship*, 22(1), 97-113.
- Soysal, A., Kolca, D. (2016). Sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin demografik özelliklerinin iç girişimcilik eğilimleri üzerine farklılıklarının incelenmesi:

- Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık ve Uygulama Araştırma Hastanesi örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 227-252.
- Sönmez, A. ve Toksoy, A. (2013). Kosgeb girişimcilik programı ve uygulamalı girişimcilik eğitimleri alan kişiler üzerinde bir araştırma. M. Marangoz, K. Karaosmanoğlu, S. Tezören ve Ü. Manat (Ed.), *Uluslararası Girişimcilik ve Kariyer Sempozyumu içinde*. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, 336-337.
- Şahin, E. (2006). *Kadın Girişimcilik ve Konya İlinde Kadın Girişimcilik Profili Üzerine Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Taşkın, A. (2012). İş hukukunda işletme kavramı. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 1(1), 75-112.
- Temizel, F. (2012). *Dış ticarete girişimcilik*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Tikici, M., ve Aksoy, A. (2009). *Girişimcilik ve küçük işletmeler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tilley, F., Parrish, B. (2006). From poles to wholes: facilitating an integrated approach to sustainable entrepreneurship, *World Review of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development*, 2(4), 281- 294.
- Tok, N., Seçer, A., K Davran, M., Çobanoğlu, F., Özalp, B. (2014). Ziraat fakültesi son sınıf öğrencilerinde girişimcilik özellikleri, algısı ve eğilimi: Çukurova ve Adnan Menderes üniversitesi örneği. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1277-1286.
- Türk Dil Kurumu (2019). *Güncel Türkçe sözlük*, Ankara.
- Türkmen, A. (2007). *Girişimcilik ve girişimcilik kültürü*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Konya.
- Uçar, H. (2011). *Otel yöneticilerinin iç girişimcilik yönelimlerinin analizi*. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Uluyol, O. (2013). Öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi: Gölbaşı meslek yüksekokulu örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 349-372.

- Uran, B., (2016). *Aleksimitik skoru yüksek olanlarda benlik algısı, benlik saygısı ve değişik demografik özelliklerin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uysal, M. (2010). *Hemşirelerin kişilik özellikleri ile karar stratejilerinin ilişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Walley, E.E., Taylor, D.W. (2002). Opportunists, champions, mavericks...?. *Greener Management International*, (38), 31-43.
- Yalçıntaş, M. (2015). *Aile işletmelerinin girişimcilik açısından başarılı olma koşulları*. Ankara: Orion Kitabevi.
- Yazıcıoğlu, Y., Erdoğan, S. (2014). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E., Sünbül, A.M. (2009). Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 21, 196-203.
- Yılmaz, S. (2018). *Girişimcilik ile bireysel sosyal sorumluluk arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik ampirik bir çalışma*. Yüksek Lisans Tezi. Gebze Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze.
- Yüksel, H. Cevher, E., Yüksel, M. (2015). Öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri üzerine bir araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(1), 143-156.
- Zel, U. (2011). *Kişilik ve liderlik*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

EKLER

Ek-1: Tez Orijinallik Raporu

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FORM
30

YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI BENZERLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

Adı-Soyadı	Bünyamin SAYLAN
Öğrenci Numarası	171216113
Anabilim Dalı	İŞLETME
Programı	İŞLETME
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Gökçe CEREV
Tez Başlığı (Türkçe)	Sağlık Sektörü Çalışanlarının Demografik Özelliklerinin Girişimcilik Algısına Etkisi: Ağrı Eleşkirt Devlet Hastanesi Örneği

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 106 sayfalık kısmına ilişkin, 02.09.2020 tarihinde Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 8 'tir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin yüksek lisans tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Doç. Dr. Gökçe CEREV
Danışmanın Adı-Soyadı
(İmzası)

Prof. Dr. Canan PEKİR
Anabilim Dalı Başkanı
(İmzası)

Lisansüstü tezler, savunma öncesinde intihal program raporu ile birlikte enstitüye teslim edilir.

İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

Firat Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü,
23119 – Elazığ / TÜRKİYE

<http://sosbe.firat.edu.tr/>

Telefon : +90 424 241 5480
Fax : +90 424 233 2180
e-posta : sosbilenst@firat.edu.tr

Ek-2: Anket Formu**SAĞLIK ÇALIŞANLARINA YÖNELİK GİRİŞİMCİLİK ANKETİ**

1. Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek
2. Yaşınız: ☐ 18-25 ☐ 26-35 ☐ 36-45 ☐ 46-55 ☐ 56 yaş ve üzeri
3. Medeni Durumunuz? ☐ Evli ☐ Bekâr ☐ Diğer
4. Görevinizdeki Hizmet Yılıınız: ☐ 1-5 Yıl ☐ 6-10 Yıl ☐ 11-15 Yıl ☐ 16-20 Yıl
☐ 21 ve üstü
5. Eğitim Durumunuz: ☐ İlköğretim ☐ Lise ☐ Ön lisans ☐ Lisans ☐ Lisansüstü
6. Mesleğiniz: ☐ Hekim ☐ Hemşire ☐ Sağlık Memuru ☐ İdari İşler Görevlisi ☐ Diğer
7. Babanızın Eğitim Durumu: ☐ Okuma-Yazma Bilmiyor ☐ İlköğretim ☐ Lise
☐ Ön lisans
☐ Lisans ☐ Lisansüstü
8. Annenizin Eğitim Durumu: ☐ Okuma-Yazma Bilmiyor ☐ İlköğretim ☐ Lise
☐ Ön lisans
☐ Lisans ☐ Lisansüstü
9. Babanızın Mesleği: ☐ Memur ☐ İşçi ☐ Esnaf ☐ Emekli ☐ Çalışmıyor
10. Annenizin Mesleği ☐ Memur ☐ İşçi ☐ Esnaf ☐ Emekli ☐ Çalışmıyor
11. Girişimci bir yakınınız var mı? ☐ Evet ☐ Hayır

		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.	İşimde geçmiş performansımdan daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.					
2.	Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım					
3.	İstediğim şeyi elde ettiğim zaman bunun sebebini genellikle kendi yeteneklerim olduğu düşünürüm.					
4.	İşlerimde kendi kararlarım etkilidir.					
5.	Kendi işimi kurabilirim					
6.	İşten zorunlu olarak ayrılısam işle ilgili kendime seçenekler oluşturabilirim.					
7.	Zor durumlarda seçenekler oluşturabilirim.					
8.	Farklı insanlarla dostluklar kurabilirim.					
9.	Denemediklerimi denemekten çekinmem.					
10.	Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissedirim.					
11.	Arkadaşlarıma değişik iş projelerden söz ederim.					
12.	Yeteneklerimi uygulayabilecek alanlar oluştururum.					
13.	Arkadaşlarımdan gelen bazı projelere katılmaktan çekinmem					
14.	Hayatımı dış etkenlere bırakmam					
15.	Kararlarım ile hayatımı şekillendirebileceğimi düşünüyorum.					
16.	Risk almaktan çekinmem					
17.	Geleceği görerek ona dönük hazırlıklar yapabilirim.					
18.	Yeni bir şeyleri denememe imkan veren projeler üzerinde çalışmayı severim.					
19.	Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim.					
20.	Yeni bir perspektiften bakmama imkan sağlayan proje ve işlerle uğraşırım.					
21.	Geçmişte başkaları tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim.					
22.	Yeterli çabayla, her türlü sorunu ortadan kaldırabiliriz.					
23.	Yaptığım planları yürütebileceğimden çoğunlukla eminimdir.					
24.	Yeni bir durum ve uygulamaya adapte olmakta sorun yaşamam.					
25.	Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem.					
26.	Her işin bir riski vardır. İşimde her türlü riski göze alabilirim.					
27.	Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyimdir.					
28.	Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim.					
29.	Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim.					
30.	İşimde ve çalışmalarım da ortaya çıkan değişimlere açıgımdır.					
31.	İşimi severek ve azimle yaparım.					
32.	İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür.					
33.	İşimi gerçekleştirirken, herhangi bir ekip ya da kişiyle çalışabilirim.					
34.	Bir işte ya da uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem.					
35.	İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilirim.					
36.	Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür.					

ÖZGEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Adı Soyadı :Bünyamin SAYLAN

Doğum Tarihi ve Yer : 28/03/1991 - Arıcak

Çalıştığı Kurum : Eleşkirt İlçe Devlet Hastanesi

Öğrenim Durumu

İlk ve Ortaöğretim : Elazığ Merkez

Lisans : Anadolu Üniversitesi A.Ö.F. İşletme Lisans Programı

Yüksek lisans : Fırat Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı